

Uradni list

Evropske unije

C 259

Slovenska izdaja

Informacije in objave

Zvezek 54

2. september 2011

<u>Obvestilo št.</u>	<u>Vsebina</u>	<u>Stran</u>
I	<i>Resolucije, priporočila in mnenja</i>	
	MNENJA	
	Odbor regij	
	91. plenarno zasedanje 30. junija in 1. julija 2011	
2011/C 259/01	Mnenje Odbora regij – Skupni strateški okvir za financiranje raziskav in inovacij v EU	1
2011/C 259/02	Mnenje Odbora regij – Bela knjiga – Načrt za enotni evropski prometni prostor	6
2011/C 259/03	Mnenje Odbora regij – Vloga regionalnih in lokalnih oblasti pri spodbujanju trajnostnega upravljanja voda	13
2011/C 259/04	Mnenje Odbora regij – Vodilna pobuda strategije Evropa 2020 „Unija inovacij“	19
2011/C 259/05	Predhodno mnenje Odbora regij – Vključevanje politike glede podnebnih sprememb in prihodnji proračun EU	26
2011/C 259/06	Mnenje Odbora regij – Varstvo in razvoj zgodovinskih jezikovnih manjšin v okviru Lizbonske pogodbe	31

SL

 Cena:
4 EUR

(Nadaljevanje na naslednji strani)

<u>Obvestilo št.</u>	Vsebina (nadaljevanje)	Stran
2011/C 259/07	Mnenje Odbora regij – Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta	34
2011/C 259/08	Mnenje Odbora regij – Preoblikovanje pravil EU o državni pomoči za storitve splošnega gospodarskega pomena	40
2011/C 259/09	Mnenje Odbora regij – Prednostne naloge glede energetske infrastrukture za leto 2020 in pozneje	48
2011/C 259/10	Mnenje Odbora regij – Evropski program pomoči LIFE – Nadaljnji razvoj	54
2011/C 259/11	Mnenje Odbora regij – Strategija širitve in glavni izzivi za obdobje 2010–2011	62
2011/C 259/12	Mnenje Odbora regij – Strategija notranje varnosti EU	70

I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

MNENJA

ODBOR REGIJ

91. PLENARNO ZASEDANJE 30. JUNIJA IN 1. JULIJA 2011

Mnenje Odbora regij – Skupni strateški okvir za financiranje raziskav in inovacij v EU

(2011/C 259/01)

ODBOR REGIJ

- meni, da je nujno, da se po eni strani proračun EU za raziskave poveča in da se po drugi strani nacionalni programi bolje povežejo z evropskim okvirnim programom za raziskave;
- trdi, da je industrijska, socialna in okoljska inovativnost skupaj z inovacijami na področju storitev glavni vzvod za spodbujanje evropske konkurenčnosti, ki bo prispevala h krepitvi teritorialne kohezije;
- priznava, da so izhodišča na področju inovacij v Evropi zelo različna in da bi regionalne politike lahko s svojimi posebnimi značilnostmi dopolnile raziskovalno politiko EU v skladu s strategijami pametne regionalne specializacije;
- pozdravlja prizadevanja za poenostavitev postopkov, kot sta objava in posodabljanje „priročnika“ z opisom možnosti financiranja v EU;
- poziva k tesnemu sodelovanju lokalnih in regionalnih oblasti pri pripravi pravnih okvirov in programov financiranja, povezanih z javnimi naročili;
- poziva, da se lokalni in regionalni akterji koristno vključijo v tehnološke platforme;
- opozarja na možno vlogo evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS);
- ponovno poudarja, da je sodelovanje med grozdi v EU izjemno pomembno, vendar je treba hkrati spodbujati tudi sodelovanje med grozdi na svetovni ravni.

Poročevalec	Claude GEWERC (FR/PES), predsednik regionalnega sveta Pikardije
Referenčni dokument	Zelena knjiga: Spremeniti izzive v priložnosti: na poti k skupnemu strateškemu okviru za financiranje raziskav in inovacij v EU COM(2011) 48 konč.

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

ODBOR REGIJ

A. Ključna sporočila

1. pozdravlja dejstvo, da zelena knjiga uvaja javno razpravo o ključnih točkah, ki jih je treba upoštevati v prihodnjih programih financiranja raziskav in inovacij v Evropski uniji;
2. se strinja, da mora skupni strateški okvir za financiranje raziskav in inovacij v EU temeljiti na skladnih strateških ciljih, za katere si bodo odločno prizadevale vse udeležene strani;
3. priporoča, da bi ta skupni okvir opredeljeval razmerja med različnimi ravni raziskav, razvoja in inovacij, ne da bi se s tem zmanjšale posebne značilnosti vsake od teh funkcij;
4. poudarja, da sta za ambiciozno strategijo na področju inovacij v EU potrebni tako močna znanstvena podlaga kot tudi trdna industrijska politika; v zvezi s tem pozdravlja vodilni pobudi Komisije *Industrijska politika za dobo globalizacije* in *Unija inovacij* ⁽¹⁾ ter se ob tem sklicuje na ustrezni mnenji Odbora regij;
5. poudarja, da sta regionalna in lokalna raven zelo primerni za ustvarjanje sinergij med raziskovalno in inovacijsko politiko ter kohezijsko politiko, ki vplivajo na gospodarsko in industrijsko dejavnost, pa tudi na socialne prakse;
6. poudarja, da se rezultati evropskih raziskovalnih prizadevanj trenutno ne uporabljajo dovolj hitro ali dovolj široko. Komisija bi morala spremeniti smernice in pravila, da bi lahko regije v veliko večji meri kot doslej izkoristile strukturne sklade in druge finančne instrumente za inovativno uporabo rezultatov okvirnega programa, in sicer z decentraliziranim pristopom, ki daje regijam večjo vlogo, kar bi omogočilo boljše vrednotenje in komercializacijo tehnologij, ustvarjenih s pomočjo okvirnega programa, in drugih raziskovalnih dejavnosti;
7. poudarja pomen socialnih in okoljskih inovacij tako za javni kot za zasebni sektor;
8. poudarja pomen vključevanja in razširjanja pojma inovacij v vsakdanjem življenju, na primer v vzgojno-izobraževalnem sistemu in delovnem okolju;

9. daje poudarek medregionalnim programom raziskav in inovacij z različno „inovacijsko uspešnostjo“, ki so koristni za vse udeležene. To pa zahteva npr. povečanje regionalne prisotnosti v mrežah evropskega raziskovalnega prostora;

10. poudarja, da je sedanji proračun EU za raziskave, ki pokriva le 4 % javno financiranih raziskav v Evropi, nezadosten; meni, da je nujno, da se po eni strani proračun EU za raziskave poveča in da se po drugi strani nacionalni programi bolje povežejo z evropskim okvirnim programom za raziskave;

11. želi opozoriti Komisijo zlasti na položaj inovatorjev in posameznih izumiteljev, ki ne delujejo v okviru univerzitetnega sistema, velikih družb ali javnih oblasti, uprav ali podjetij. Nadaljnje delo na tem področju bi moralo zajemati strategije, ki inovatorjem in posameznim izumiteljem zagotavljajo podporo in jim dajejo možnost, da pod enakimi pogoji izkoristijo skupna sredstva EU;

12. poziva k ustreznemu upoštevanju dejstva, da je 97 % gospodarske dejavnosti EU-27 tehnološko še vedno nizko in srednje intenzivne; zato verjame, da se razvoj družbe, ki temelji na znanju, ne sme osredotočati zgolj na razvijanje najnaprednejših tehnologij, temveč da mora inovacijski model omogočati absorpcijo in kroženje znanja; opozarja na priložnost, ki jo nudi revizija direktive o javnih naročilih ⁽²⁾; poudarja priložnosti in izzive, povezane z vključevanjem raziskav in razvoja v javna naročila ⁽³⁾;

13. ugotavlja, da zelena knjiga v sedanji obliki očitno ne omenja skladnosti z načelom subsidiarnosti; ob tem poudarja, da bo treba pozorno spremljati razvoj financiranja raziskav in inovacij v EU ter ustrezne zakonodaje, da bi zagotovili spoštovanje načela subsidiarnosti;

14. ugotavlja tudi, da ima zahteva, predlagana v pobudi Unija inovacij, da morajo države članice in regije predvideti posebne proračune za javna naročila, povezana z inovacijami, lahko daljnosežen vpliv na občine in regije; poudarja, da mora prihodnje spremljanje vključevati natančno oceno možne finančne in upravne obremenitve za lokalne in regionalne oblasti, pa tudi socialnih učinkov in drugih ugodnosti;

⁽¹⁾ CdR 374/2010 fin in CdR 373/2010.

⁽²⁾ CdR 70/2011 fin.

⁽³⁾ CdR 58/2008 fin.

15. meni, da je treba spodbujati več javnih razpisov v dveh fazah: v prvi fazi morajo ponudniki oddati le seznam partnerjev in svojo zamisel o projektu, ki jo morajo natančneje predstaviti šele, če uspešno zaključijo prvi krog ocenjevanja. To bi bilo pomembno zlasti za MSP, za katera bi bilo sodelovanje pri takih razpisih privlačnejše, saj jim na začetku ne bi bilo treba vložiti prevelikega truda.

B. Sinergije med kohezijsko in inovacijsko politiko

ODBOR REGIJ

16. trdi, da je industrijska, socialna in okoljska inovativnost skupaj z inovacijami na področju storitev glavni vzvod za spodbujanje evropske konkurenčnosti, ki bo prispevala h krepitvi teritorialne kohezije;

17. se strinja, da je treba financiranje raziskav in inovacij umestiti v okvir širših političnih ciljev EU, na primer pri oblikovanju industrijske politike, za kar se Odbor regij zavzema v svojem mnenju o vodilni pobudi o industrijski politiki;

18. predlaga, da se lokalnim in regionalnim skupnostim prizna, da so prednostna raven povezovanja strategij nacionalnih in evropskih programov raziskav in inovacij ter kohezije. To povezovanje bi lahko bilo tema enotnega dokumenta na regionalni ravni;

19. priznava, da so izhodišča na področju inovacij v Evropi zelo različna in da bi regionalne politike lahko s svojimi posebnimi značilnostmi dopolnile raziskovalno politiko EU v skladu s strategijami pametne regionalne specializacije;

20. meni, da bi morala biti prihodnja evropska podpora za raziskave – tako kot v preteklih okvirnih raziskovalnih programih – namenjena predvsem skupnemu raziskovanju, zlasti sodelovalnim projektom. Na voljo bi moralo biti vsaj toliko sredstev kot doslej. Sodelovalni projekti ponujajo možnost sodelovanja univerzam, raziskovalnim institucijam in podjetjem iz vseh evropskih regij. Omogočajo potrebno preglednost ter poenostavitev, kar je v korist uporabnikov;

21. poudarja, da je pravi izziv za Komisijo in regije ustvariti sinergije med različnimi instrumenti financiranja, da bo mogoče uresničiti strategijo Evropa 2020. Rezultati evropskih raziskovalnih prizadevanj se ne uporabljajo dovolj hitro ali dovolj široko. Komisija bi morala spremeniti pravila in merila za instrumente financiranja kohezije, da bodo regije uporabljale rezultate okvirnega programa in drugih raziskovalnih dejavnosti pri uresničevanju inovativnih aplikacij na regionalni ravni;

22. poudarja, da mora prihodnji okvirni program razširiti programe, namenjene razvijanju teritorialnih zmogljivosti in lažšanju sodelovanja lokalnih in regionalnih skupnosti, katerih raziskovalne in razvojne dejavnosti se dopolnjujejo. To bi bilo na primer mogoče z uvedbo meril, ki bi lajšala vključitev sposobnih partnerjev tistih regij, ki na področju raziskav še vedno

zaostajajo, v projekte in programe, ki jih izvajajo bolj znani in priznani znanstveniki, kot je Odbor regij že poudaril v mnenju o poenostavitvi izvajanja raziskovalnih okvirnih programov⁽⁴⁾;

23. pozdravlja prizadevanja za poenostavitev postopkov, kot sta objava in posodabljanje „priročnika“ z opisom možnosti financiranja v EU.

C. Regionalna razsežnost grozdov (poli konkurenčnosti, podjetniški grozdi ...)

ODBOR REGIJ

24. trdi, da ni grozdov brez teritorialne razsežnosti;

25. opozarja, da je odličnost sicer ena od značilnosti grozdov, vendar pa niso vsi grozdi sposobni dosegati enake ravni razvoja ali mednarodne prepoznavnosti. Za grozd je potrebna zelo visoka znanstvena raven, ki pa ni dovolj za doseg odličnosti. Odličnost grozda se razvija postopoma skozi čas, s posebnimi finančnimi viri, dobro strukturo, dobrim upravljanjem in razvijanjem nekakšnega „ekosistema“, ki združuje podjetja, izobraževanje, raziskave in inovacije;

26. ugotavlja, da želja številnih grozdov, da dejavnost razvijajo na svojem ozemlju, ni nezdržljiva z izkoriščanjem precejšnjih možnosti, ki jih nudi izmenjava informacij ali dobrih praks s sosednjimi grozdi drugih držav članic. Pravzaprav je grozd, ki je močno vpet v določeno ozemlje, lahko prav tako dobro mednarodno prepoznaven in deluje globalno;

27. poudarja, da vzporedno z inovacijskimi centri, ki temeljijo na grozdih, obstaja potreba (ki se je pojavila v preteklih letih in je v nekaterih ozirih celo pomembnejša od njih) po razumevanju zapletenega delovanja regionalnih inovacijskih ekosistemov in po ustvarjanju pogojev, ki so ugodni za razvoj v zaželeni smeri. Zato bi morala Komisija zagotoviti gospodarsko in operativno podporo predvsem za razvoj odprte inovacijske dejavnosti v regijah, da te lahko prispevajo k ustvarjanju potrebnih pogojev za reformo javne uprave in za podjetniško dejavnost, usmerjeno v ustvarjanje rasti in novih delovnih mest;

28. meni, da je ena od konkretnih oblik regionalnih ekosistemov pojem vrhunskih trgov (*edge markets*) in njihov razvoj. Izkazalo se je, da so vrhunski trgi močno povezani z lokalnim strokovnim znanjem in kulturo ter njuno neodvisno interaktivno regeneracijo. Odbor regij je v svojih mnenjih (CdR 11/2009 in CdR 83/2007) že opozoril, da je treba uravnotežiti financiranje, usmerjeno v konkurenco, kot je financiranje velikih vodilnih pobud EU, in institucionalno financiranje raziskovalnih skupnosti; Odbor regij poudarja pomen institucionalnega financiranja, ki omogoča raziskovalnim skupnostim, da izvajajo študije na lastno pobudo in na pobudo drugih skupnosti, zlasti zaradi velikih družbenih izzivov ter konvergence in kohezije.

⁽⁴⁾ CdR 230/2010 fin.

D. Reforma javnih naročil

ODBOR REGIJ

29. ponovno poudarja prepričanje, da bi bilo mogoče evropski raziskovalni prostor okrepiti, če bi bil nakup raziskovalnih in razvojnih storitev vključen v postopke javnih naročil; v zvezi s tem se sklicuje na svoji mnenji o *Zeleni knjigi o javnih naročilih* ⁽⁵⁾ in o *predkomercialnih naročilih* ⁽⁶⁾, vendar to ne sme pripeljati do tega, da so te storitve izpostavljene konkurenci;

30. poziva k tesnemu sodelovanju lokalnih in regionalnih oblasti pri pripravi pravnih okvirov in programov financiranja, povezanih z javnimi naročili;

31. ponovno izraža podporo aktivnemu vključevanju poslovnega sveta in vlad v načrte za financiranje inovacij ter hkrati zadržke do sistema, v katerem javni sektor edini prevzema tveganje za še neuveljavljene izdelke in storitve, zaradi morebitnega učinka takšnega sistema na lokalne in regionalne oblasti;

32. opazuje, da je „trg“ javnih naročil še vedno razdrobljen in le redko seže preko nacionalnih meja; Komisiji in državam članicam toplo priporoča, naj razvijejo preglednejši okvir, ki bi odprl trg javnih naročil v EU;

33. ponovno trdi, da bi morala Komisija pripraviti jasen in podroben priročnik ter ponuditi možnosti izobraževanja o sklepanju pogodb o javnih naročilih z lokalnimi in regionalnimi oblastmi.

E. Regionalni učinek ukrepov financiranja

ODBOR REGIJ

34. priznava, da celotni cikel financiranja inovacij, od raziskav do trga, zahteva široko paleto instrumentov, zato podpira prizadevanja za spodbujanje financiranja zasebnega sektorja, npr. z načrti za delitev tveganj, posojili ali „tveganim kapitalom“;

35. odobrava vlogo javnega financiranja za spodbujanje zasebnih naložb in poudarja, da sta tako pri uporabi javnih kot zasebnih skladov bistvena dobro obvladovanje tveganj in pregledno upravljanje;

36. pozdravlja prizadevanja za spodbujanje financiranja, ki bi ga nudil zasebni sektor za naložbe v inovacije v MSP; v zvezi s tem poziva k podpori spodbujevalnih ukrepov (davčni sistem, zmanjševanje upravnih omejitev) in po potrebi k reviziji pravnih okvirov, da se okrepijo in razširijo ukrepi za podporo in priznavanje vloge MSP kot ključnih akterjev za spodbujanje kulture inovativnosti; v zvezi s tem poudarja tudi potrebo po krepitvi sredstev za mediacijo med MSP in akterji na področju raziskav in razvoja;

⁽⁵⁾ CdR 70/2011 fin.

⁽⁶⁾ CdR 58/2008 fin.

37. poziva, da se lokalni in regionalni akterji koristno vključijo v tehnološke platforme, s ciljem oblikovanja raziskovalnih in inovacijskih strategij za ustvarjanje novih tehnoloških platform ter nadaljnega razvoja obstoječih v skladu s potrebami lokalnih akterjev, pri čemer je treba upoštevati možnosti, ki jih prinašajo globalni trgi in udeležba MSP.

F. Čezmejno sodelovanje

ODBOR REGIJ

38. priznava edinstven prispevek okvirnega programa raziskav k raziskavam, v katerih sodelujejo akterji držav članic in lokalnih in regionalnih skupnosti;

39. poudarja pomen zakonodaje EU (npr. za tvegani kapital in raziskovalno infrastrukturo); pri tem opozarja na možno vlogo evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS);

40. ponovno poudarja, da je sodelovanje med grozdi v EU izjemno pomembno, vendar je treba hkrati spodbujati tudi sodelovanje med grozdi na svetovni ravni.

G. Splošni okvir

41. Strategija Evropa 2020 – predvsem z vodilnima pobudama „Unija inovacij“ in „Industrijska politika“ – priznava ključno vlogo raziskav in inovacij pri krepitvi konkurenčnosti EU in poudarja pomen bolj prepoznavnega vključevanja inovacij v politiko. Obenem evropskim mestom in regijam daje bistveno vlogo pri njenem izvajanju. Odbor regij podpira to vlogo in želi prispevati k razvoju evropskega raziskovalnega prostora na lokalni in regionalni ravni, saj mesta in regije tako financirajo raziskovalne programe kot tudi sodelujejo v evropskih raziskovalnih programih in dejavno podpirajo udeležbo lokalnih in regionalnih akterjev v njih.

42. Odbor regij pozdravlja povečanje finančnih sredstev za sedmi (2007–2013) okvirni program za raziskave in razvoj v primerjavi s šestim (2000–2006) ter ustanovitev Evropskega raziskovalnega sveta. Odbor regij izraža tudi zadovoljstvo z evropskimi pobudami za izmenjavo in sodelovanje med regionalnimi oblastmi ter akademskimi, znanstvenimi in gospodarskimi akterji, zlasti v okviru proračunske postavke „regije znanja“ in sheme „Cofund“ posebnega programa „Zmogljivosti“ ter instrumentov, kot so mreže odličnosti in mreže evropskega raziskovalnega prostora.

43. Odbor regij se veseli tudi prihodnjih ocen učinka programov „Regije znanja“ in „Raziskovalni potencial“. Programa postajata zrejša in razvijata jasnejše cilje, zato Odbor regij poziva h krepitvi njune vloge pri podpiranju zelo konkurenčnih regij s potencialom za razvijanje odličnih lastnosti, na primer prek mentorstva ⁽⁷⁾, partnerstva in drugih shem.

⁽⁷⁾ CdR 230/2010 fin.

44. Odbor regij pozdravlja dejstvo, da so regionalni grozdi dobili svoj prostor v okvirnem programu za konkurenčnost in inovativnost, tako kot pobude za spodbujanje razvoja informacijskih in komunikacijskih tehnologij, energetske učinkovitosti, obnovljivih virov energije in eko-inovacij. Odbor regij priporoča, da bi se te pobude v prihodnosti nadaljevale in prilagajale v skladu z izzivi, s katerimi se sooča in se bo soočala EU.

V Bruslju, 30. junija 2011

Predsednica
Odbora regij
Mercedes BRESSO

Mnenje Odbora regij – Bela knjiga – Načrt za enotni evropski prometni prostor

(2011/C 259/02)

ODBOR REGIJ

- meni, da bi bilo treba za nekatere cilje iz bele knjige določiti bolj kratkoročne cilje ter tako nosilcem politične odgovornosti dati jasn usmerjevalni okvir glede ukrepov, ki naj bi jih sprejeli v okviru lastnih pristojnosti;
- se zavzema za popolno internalizacijo zunanjih stroškov vseh načinov prevoza s pomočjo poenotene obdavčitve, tako da bi prihodke od obdavčitve namenili uvedbi celovitega in učinkovitega prometnega sistema;
- poudarja, da na področju preusmeritve prometa s ceste na železnico, celinske vodne poti in morje cilji bele knjige niso dovolj ambiciozni, zato poziva Evropsko komisijo, naj predlaga bolj ambiciozen program;
- se zavzema za zamisel o „modrem pasu“ kot prvem koraku v smeri vzpostavitve trdnega sistema pomorskih storitev, ki bi ga bilo treba dopolniti s konceptom pomorskih avtocest, in ugotavlja, da so cilji bele knjige iz leta 2011 manj ambiciozni od ciljev iz leta 2001, kar zadeva pomorski promet;
- odpira spodbujajoče ukrepe za pripravo načrtov trajnostne mobilnosti in poziva, da se bolj upošteva povezava med prometno politiko in prostorskim načrtovanjem;
- podpira predlog, da se evropske obveznice uporabijo za financiranje prometne infrastrukture, potrebne za izvedbo TEN-T;
- poudarja, da bi morali biti internalizacija zunanjih stroškov, odprava davčnih nesorazmerij in neupravičenih subvencij ter svobodna in neizkrivljena konkurenca del prihodnjega modela, ki bi temeljil na uskladitvi tržnih odločitev z zahtevami glede trajnosti;

Poročevalec	António COSTA (PT/PES), župan Lizbone
Referenčni dokument	Bela knjiga – Načrt za enotni evropski prometni prostor – na poti h konkurenčnemu in z viri gospodarnemu prometnemu sistemu COM(2011) 144 konč.

I. SPLOŠNA PRIPOROČILA

ODBOR REGIJ

Splošne ugotovitve

1. meni, da bela knjiga 2011 z naslovom *Načrt za enotni evropski prometni prostor – na poti h konkurenčnemu in z viri gospodarnemu prometnemu sistemu* obravnava glavna vprašanja, ki so bistvenega pomena za prihodnost evropske prometne politike in prometnih sistemov te celine. Odbor v zvezi s tem meni, da bi morala predlagana prometna politika vključevati splošnejše cilje, ki so v Evropski uniji opredeljeni v strategiji Evropa 2020, ter cilje okoljske trajnosti, katerih glavni namen je blaženje podnebnih sprememb, hkrati pa bi morala spodbujati socialno in teritorialno kohezijo v celotni Evropski uniji;

2. opozarja, da imajo lokalne in regionalne oblasti v prometni politiki pomembne politične pristojnosti. Med drugim so ne le soodgovorne za vzdrževanje cestnega omrežja, načrtovanje parkirnih površin, dostopnost in javni prevoz, ampak nadzorujejo tudi upoštevanje okoljskih standardov, npr. kakovost zraka. Njihova vključitev na podlagi pristopa upravljanja na več ravneh je torej nujno potrebna;

3. opozarja, da bela knjiga govori o mestih. Predlaga, da se poleg mest navedejo tudi mestne regije in/ali aglomeracije. V več državah članicah smer politike mobilnosti določajo bolj mestne aglomeracije kot pa občinske meje;

4. meni, da je bela knjiga 2011 zelo ambiciozen dokument, še posebej zato, ker v skladu s pričakovanji noben od glavnih ciljev bele knjige 2001 ni bil v celoti dosežen. Za nekatere ambiciozne dolgoročne cilje bi bilo treba določiti bolj kratkoročne vmesne cilje ter tako nosilcem politične odgovornosti na nacionalni in regionalni ravni dati jasen usmerjevalni okvir glede ukrepov, ki naj bi jih sprejeli v okviru lastnih pristojnosti;

5. ugotavlja, da je razvoj vizij za prihodnost nujen in upravičen, saj bodo odločitve, sprejete danes, pomembno vplivale na promet v prihajajočih desetletjih. Pri tem pa moramo upoštevati, da vizije za več prihodnjih desetletij ne morejo biti preveč jasne.

6. meni, da je ravnovesje med načini prevoza tesno povezano z internalizacijo zunanjih stroškov, neposredno pa nanj vplivajo tudi politike glede pristojbin za uporabo prometne infrastrukture; jasno podpira vizijo bele knjige o preglednem

in splošno veljavnem modelu za oceno infrastrukturnih stroškov, ki veljajo za vse načine prevoza, in se zavzema za popolno internalizacijo zunanjih stroškov ter za dodelitev vseh prihodkov, ki izvirajo iz izvajanja evropske zakonodaje (med drugim direktive o evrovinjeti), katere cilj je boljša vključitev zunanjih stroškov, za uvedbo celovitega in učinkovitega prometnega sistema, pri tem pa je treba upoštevati posebne značilnosti najbolj oddaljenih regij in otokov;

7. v zvezi s tem meni, da si je treba predvsem v letalskem in pomorskem prometu prizadevati za ravnotežje med strogim varovanjem okolja in velikanskimi dodatnimi stroški, ki iz tega izhajajo za otoke in najbolj oddaljene regije. Te so popolnoma odvisne od teh načinov prevoza, kljub temu pa zelo zavezane zmanjšanju izpustov;

8. izraža zadovoljstvo, da Evropska komisija spodbuja preusmeritev prometa s cest na železnico, celinske vodne poti in morje, ter poudarja pomen popolne internalizacije zunanjih stroškov, kot so onesnaževanje zraka, zastoji in hrup, pri vseh načinih prevoza;

9. ugotavlja, da je Komisija v preteklosti izjavila, da so zunanji stroški nesreč že dobro internalizirani z zavarovalnimi premijami zavarovalnic. Odbor ima pomisleke glede te trditve in zato Komisijo poziva, da pripravi računske modele za uporabo pri internalizaciji stroškov nesreč, ki upoštevajo vse stroške, ki jih povzročijo nesreča;

10. izraža zadovoljstvo, da bela knjiga vključuje tudi ukrepe za spodbujanje bolj trajnostnih potovalnih navad in pripravljenosti za sprejemanje novih načinov potovanja in novih tehnologij ter za zagotovitev, da bo popolna vključitev zunanjih stroškov v skupne stroške mobilnosti sprejemljiva. EU ima pomembno nalogo, da ustvarja razumevanje in sprejemanje ukrepov, ki jih morajo sprejeti lokalne in regionalne oblasti za reševanje prometnih težav v mestnih naseljih;

11. izraža obžalovanje, da dostopnost in mobilnost oseb ter temeljni pojem teritorialne kohezije na področju prometa v beli knjigi niso dovolj obravnavani, zlasti v zvezi z oddaljenimi, najbolj oddaljenimi in otoškimi regijami. Vendar pa do enotnega evropskega prometnega prostora ne bo prišlo, če podjetja in državljani ne bodo imeli enakih možnosti dostopa do vseh regij;

12. opozarja, da je OR v svojem političnem delu v zadnjem desetletju zavzel jasno stališče glede načel in politik, ki bi morale usmerjati sodobno evropsko prometno politiko; zato meni, da je treba to bogastvo znanja ustrezno upoštevati pri snovanju evropske prometne politike za prihodnost;

13. načeloma ugotavlja, da je učinkovit in trajnosten sistem mobilnosti z nizkimi emisijami pravica posameznika in hkrati eden bistvenih logističnih dejavnikov za gospodarstvo, blaginjo in kakovost življenja. Za učinkovitejši razvoj prometne infrastrukture je treba spodbujati poenostavitev zakonodaje o načrtovanju.

II. POLITIČNA PRIPOROČILA

ODBOR REGIJ

Vizija konkurenčnega in trajnostnega prometnega sistema

14. pozdravlja analizo iz bele knjige o trendih in sorodnih izzivih, ki bodo vplivali na prometni sektor v prihodnjih desetletjih. Dobra ocena trendov, ki vplivajo na prometni sektor, je nujen predpogoj za oblikovanje prave prometne politike. V zvezi s tem bela knjiga odraža večino konceptualnih pomanjkljivosti, ki jih je treba vključiti v razpravo o prihodnjem prometnem sistemu v Evropi;

15. vendar priporoča, da bi kljub pglavitni vlogi prometa za konkurenčnost Evropske unije stališče Evropske komisije, da „omejevanje mobilnosti ne pride v poštev“, navedli bolj diferencirano. Jasno je, da mora promet ustrezati potrebam posameznikov po mobilnosti in gospodarskih izmenjavah, vendar bi bilo treba v ta namen okrepiti predvsem ozaveščenost podjetij, močneje povezati prevoze ter izkoristiti možnosti za prenos dejavnosti, postopkov in tehnologij, ki pomagajo optimizirati obseg prometa (npr. delo na daljavo, videokonference, optimizacija lokacije);

16. podpira deset ciljev za konkurenčen in z viri gospodaren prometni sistem, ki so opredeljeni v beli knjigi, pa tudi to, da se uporabijo kot merila za doseganje cilja 60-odstotnega znižanja emisij toplogrednih plinov; zato Odbor priporoča, da se v seznam ciljev, ki so navedeni v beli knjigi, vključi tudi ta splošni cilj. Poleg tega predlaga, da se predlagani cilji dopolnijo z dodatnimi cilji, ki bodo osredotočeni na zmanjšanje odvisnosti od nafte, zmanjšanje hrupa in omejevanje onesnaženosti ozračja;

17. podpira cilj, da se do leta 2030 prepolovi uporaba avtomobilov s „konvencionalnim gorivom“ v mestnem prometu, da se njihova uporaba do leta 2050 postopoma odpravi in da se do leta 2030 v velikih mestnih središčih vzpostavi mestna logistika, ki bo skoraj brez CO₂, delno tudi s pomočjo davčnih ukrepov, čeprav meni, da je ta ukrep zelo ambiciozen. Zato OR meni, da je treba določiti vmesne cilje, s pomočjo katerih bo mogoče pripraviti časovni načrt za izvajanje ukrepov, spremljati izvajanje in oceniti rezultate;

18. izraža zadovoljstvo, da Evropska komisija želi zagotoviti, da se bosta v celoti uporabljali načeli „uporabnik plača“ in „onesnaževalec plača“ ter tako odpraviti škodljivo izkrivljanje pošteno konkurence med načini prevoza, ki je posledica internalizacije vseh zunanjih stroškov; podpira popolno internalizacijo zunanjih družbenih in okoljskih stroškov (vključno z nesrečami, onesnaževanjem zraka, hrupom in zastoji) s pomočjo poenotene obdavčitve vseh načinov prevoza, tako da bi prihodke od obdavčitve namenili uvedbi celovitega in učinkovitega prometnega sistema;

19. izraža zadovoljstvo, da so bili v belo knjigo vključeni mnogi predlogi OR iz zadnjih mnenj o mobilnosti v mestih. V zvezi s tem Odbor podpira cilj Komisije, da se vzpostavijo spodbude za optimizacijo osebnega in tovrnega prometa v mestih, in se strinja, da so vozni parki mestnih avtobusov, taksijev in dostavnih kombijev odlični preskus za uvedbo čistih vozil. Komisija pravilno poudarja, da lahko razvoj in čim hitrejša uporaba čistih vozil prispevata k zmanjšanju odvisnosti od nafte, hkrati pa imata zaradi boljše kakovosti zraka v mestih lahko tudi zdravstvene koristi;

20. podpira tudi zamisel o uravnoteženem prehodu na okolju najprijaznejše načine prevoza in poudarja, da je treba izboljšati splošno učinkovitost in interoperabilnost vseh načinov prevoza. Kljub temu pa je treba aktivne politike, ki so diskriminatorne v poudarjanju posameznih načinov prevoza, skrbno oceniti in ovrednotiti s pomočjo poštenega in preglednega modela za dodelitev finančnih sredstev za prevoz, sicer obstaja tveganje, da bi se spodbujale le prometne rešitve z nizko učinkovitostjo. Po drugi strani so za uporabo alternativnih načinov prevoza nujne primerna infrastruktura in storitve, ki ustrezajo današnjim potrebam;

21. kljub zgornjim pripombam meni, da so cilji bele knjige za konkurenčen in z vidika virov učinkovit prometni sistem zelo ambiciozni; zato meni, da je treba opredeliti tudi vmesne mejnike in cilje, pri čemer bi upoštevali dodatne strateške cilje, ki jih je Evropska komisija že opredelila, pri tem pa morajo sodelovati lokalne in regionalne oblasti. Ti vmesni cilji bi morali biti del postopka spremljanja, s katerim bi zagotovili uspeh vizije iz bele knjige;

22. opozarja predvsem na to, da mora prometna politika Evropske unije temeljiti na javnem interesu (enakopraven dostop vseh do različnih načinov prevoza, spoštovanje socialnih pravic, internalizacija zunanjih stroškov ...);

23. opozarja, da delovni dokument (SEC(2011) 391), ki spremlja belo knjigo (a je bil objavljen v enem samem jeziku), v točki 137 glede spremljanja uredbe 1370/2007 o obveznostih javnih služb na področju prometa navaja, da bo „Komisija dala pobudo za uvedbo javnih razpisov za pogodbe o javnih storitvah, namenjenih učinkovitemu zagotavljanju visokakovostnih storitev“. To

pobuda mora upoštevati možnost, da lokalne oblasti pod nekaterimi pogoji opravljajo storitve same, brez predhodnega poziva h konkurenci;

24. poziva Evropsko unijo, naj v skladu z upravljanjem na več ravneh zares poenoti prometno politiko 27 držav članic (prilagajanje nacionalnih struktur, zagotavljanje konkurence na podlagi splošnega interesa, davčna uskladitev, opredelitev novega zakonodajnega okvira za različne ravni subsidiarnosti).

Enotni evropski prometni prostor

ODBOR REGIJ

25. želi poudariti, da je treba zmanjšati razdrobljenost evropskega železniškega trga, da se ustvari učinkovito železniško omrežje, ki bo omogočalo kakovostne storitve z vidika časa potovanja, zanesljivosti in zmogljivosti. V zvezi s tem je treba oblikovati trajnostno in stroškovno učinkovito rešitev z namenom ustvarjanja konkurenčnega železniškega tovornega omrežja v Evropi, ki se odziva na posebne potrebe tega posebnega načina prevoza. Premostiti je treba tudi pogloblitve tehnične ovire, ki so povezane denimo s tirno širino. Poleg tega je očitno, da lahko železniški tovorni promet ali ladijski prevoz, zlasti dopolnilna uporaba obeh načinov prevoza, na kratkih razdaljah prispevata k vključevanju regionalnih gospodarstev iz oddaljenih regij. V tem oziru in za zagotavljanje nemotenega delovanja teh trajnostnih načinov prevoza je treba razvijati tudi logistična vozlišča, ki bodo omogočala čim boljše izmenjavo med načini prevoza in učinkovitost sistema kot celote ter se hkrati izognila širjenju logističnih naprav, ki nimajo lastnosti, ki bi prometni sistem bolj usmerjale k intermodalnosti in somodalnosti;

26. podpira zamisel o okrepitvi evropske prometne politike, ki bi temeljila na jasnih, usklajenih, celovitih in trdnih pravilih za uporabnike in ponudnike, uporabi naprednih prometnih tehnologij in rešitev ter izgradnji ali posodobitvi ustrezne infrastrukture. Zaradi tega bi bilo treba dokončati notranji trg za prevozne storitve in odpraviti regulativne, administrativne in tehnične ovire v vseh prevoznih načinih, hkrati pa dosledno spoštovati pravila o konkurenci, izboljšane standarde storitev in okrepljene pravice uporabnikov;

27. opozarja, da pri tem ne bi smeli upoštevati samo prometnih povezav na dolgih razdaljah, ampak tudi regionalne mreže, na katerih temeljijo. Poleg tega je treba posebno pozornost nameniti obmejnimi regijami, ki se spopadajo s svojimi specifičnimi težavami. Pri tem na primer velja omeniti razlike v plačilnih sistemih, tehničnih povezavah, voznih redih in pravnem okviru;

28. opozarja, da odprtje trga železniških storitev še ni dokončano. Zato meni, da bi bilo treba tehnična in pravna pravila glede trga železniškega prevoza izboljšati in standardizirati. Hkrati bi bilo treba uvesti možnosti sofinanciranja;

29. opozarja, da mora liberalizacijo in prihod novih akterjev na trg spremljati uvedba določb, ki bodo omogočile povečanje tržnega deleža železnice (zlasti z določitvijo standardov za opremo, poenotenjem voznih pogojev, varnostnimi standardi na železniških omrežjih prek evropskih agencij), saj bo le tako mogoče spodbuditi ustvarjalnost in uvedbo bolj raznolikih storitev, kar bo koristilo potrošnikom in bo zares omogočilo preusmeritev prometa;

30. poudarja, da na področju preusmeritve prometa s ceste na železnico, celinske vodne poti in morje cilji bele knjige glede zmanjšanja deleža prevoza blaga po cestah na razdaljah, večjih od 300 km, niso dovolj ambiciozni (zmanjšanje za 30 % do leta 2030 in za 50 % do leta 2050); zato poziva Evropsko komisijo, naj predlaga ambiciozen program za vzpostavitev „železniških avtocest“ po vsej Evropi. Le ta vrsta infrastrukture lahko dolgoročno popolnoma odpravi cestni tovorni promet na dolgih razdaljah in okrepi teritorialno kohezijo, zlasti z državami na obrobju EU;

31. podpira polno izvajanje pobude Enotno evropsko nebo in dokončanje notranjega trga za železniške storitve. Zavzema se tudi za zamisel o „modrem pasu“ kot prvem koraku v smeri vzpostavitve trdnega sistema pomorskih storitev, ki bi ga bilo treba dopolniti s konceptom pomorskih avtocest, vključno z novo vizijo pomena ladij kot dejanskih mobilnih infrastruktur;

32. meni, da je treba povezavam najbolj oddaljenih regij z evropsko celino in sosednjimi tretjimi državami nameniti posebno pozornost. Pomanjkanje dostopnosti, s katerim se te regije že tradicionalno soočajo, jih obremenjuje in jim preprečuje, da bi v polni meri sodelovale v evropskem enotnem trgu ter da bi razvile svoja gospodarstva na področjih regionalnega povezovanja;

33. izraža obžalovanje, da bela knjiga iz leta 2011 v primerjavi z belo knjigo iz leta 2001 (s katero je bil uveden koncept pomorskih avtocest) pomeni nazadovanje, kar zadeva politiko spodbujanja pomorskega prometa. Hkrati izraža obžalovanje, da seznam pobud, priložen tej beli knjigi, ne ponuja informacij o prihodnosti pomorskih avtocest in tudi ne o programu Marco Polo;

34. prav tako meni, da regije, v katerih imajo emisije iz prometa zaradi topografskih razmer zelo resne učinke (npr. gorska območja), potrebujejo svoje predpise in ukrepe, da zmanjšajo obseg prometa in njegove učinke in tako odpravijo dejavnike, ki škodujejo zdravju ljudi in okolju;

35. meni, da je treba dodatna prizadevanja usmeriti v spodbujanje boljših in učinkovitejših prometnih rešitev, s katerimi bi izboljšali povezave celinske Evrope z otoškimi in z najbolj oddaljenimi regijami, kot tudi povezave vseh teh regij z regijami onkraj zunanjih meja EU;

36. želi poudariti tudi, da je treba poleg okrepiteve veznih členov med vzhodno in zahodno Evropo zaradi kohezije in konkurenčnosti spodbujati tudi učinkovite povezave med srednjo Evropo in zunanjimi evropskimi mejami ter bolj oddaljenimi regijami, ki Evropo povezujejo s sredozemskim in atlantskim območjem. V zvezi s tem želi OR poudariti, da so pristanišča in letališča bistvenega pomena za vključitev EU na globalni trg, zlasti z afriškimi, ameriškimi in azijskimi regijami, ter da imajo atlantski otoki velik potencial kot logistične prometne platforme;

37. ugotavlja, da so prav posebna prizadevanja namenjena ciljno usmerjeni gradnji petih glavnih prometnih osi, ki jih je v smernicah za promet v Evropi in sosednjih regijah opredelila Evropska komisija. V zvezi s tem so potrebna okrepljena prizadevanja EU in držav ob tej osi. Odbor pozdravlja določitev cilja, da se osrednje omrežje, ki je v pripravi v okviru TEN-T, oblikuje prilagodljivo. Za to so potrebne transparentne metode vrednotenja, ki zagotavljajo tako varnost za naložbe, ki jih bo treba izvesti, kot tudi stalno posodabljanje in razširjanje TEN-T;

38. pozdravlja predlog o pregledu uredbe o slotih za spodbujanje učinkovitejše uporabe letaliških zmogljivosti. Vseeno pa je treba pred sprejetjem dokončnih odločitev posebno pozornost nameniti premisleku o novih urnikih, zlasti pri letališčih v mestnih območjih, kjer so vplivi na okolje večji;

39. poudarja pomen uskladitve socialnega načrta s konkurenčnostjo na podlagi socialnega dialoga, da se preprečijo socialni konflikti, ki so v številnih sektorjih dokazano povzročili znatno ekonomsko škodo;

40. pozdravlja predlagane pobude za izboljšanje varnosti s pomočjo celovitega pristopa, ki združuje politiko, zakonodajo in spremljanje varnosti letalskega in pomorskega prometa. Posebnega pomena je zlasti spodbujanje izboljšanja metod varnostnih pregledov, da se pregleda čim večje število potnikov s čim manj neprijetnostmi in ob popolnem spoštovanju temeljnih pravic potnikov;

41. se strinja s Komisijo glede „vizije nič“ v zvezi z varnostjo v cestnem prometu, vendar priznava, da s seboj prinaša številne izzive. Pri tem je treba uporabiti diferenciran pristop, npr. z vzpostavitev povezave med prometno obremenitvijo in številom žrtev prometa. Med mesti in regijami namreč obstajajo velike razlike glede števila smrtnih žrtev v prometu in že sprejetih ukrepov. Mesta in regije, ki so že sprejele učinkovite ukrepe za zmanjšanje števila žrtev v prometu, bi splošen predpis nesorazmerno obremenil. Zagotavljanje varnosti v prometu ni odvisno zgolj od tehnologije, ampak tudi od vedenja ljudi. V zvezi s tem OR priporoča, da se uskladijo redni pregledi motornih vozil in da se v programe evropskih avtošol vključi izobraževanje o cestnoprometni varnosti; Takšen usklajen pregled bi lahko uporabljali tudi za druga področja, npr. za izpuste toplogrednih plinov; poleg tega lahko spreminjanje vedenjskih vzorcev ljudi privede do upada prometa in tako znatno prispeva k izboljšanju prometne varnosti;

42. opozarja, da bi se morali ukrepi na področju varnosti v cestnem prometu opirati na dobre prakse in da je treba pustiti dovolj možnosti za usklajevanje z razmerami na terenu in prilagajanje nanje; v zvezi s tem opozarja tudi za prejšnje mnenje OR o usmeritvah politike na področju varnosti v cestnem prometu v obdobju 2011–2020;

43. poudarja, da v železniškem prometu mora izvajanje evropskega sistema za upravljanje železniškega prometa (ERTMS) na vseh železniških progah postati standardno. Posebno pozornost je treba pri tem nameniti čezmejnim program, na katerih različni varnostni sistemi še povzročajo težave;

44. v zvezi s tem ponovno izraža podporo zamisli o uskladitvi različnih opredelitev hude poškodbe, da se izboljša spremljanje in ocenjevanje učinkovitosti politike varnosti v cestnem prometu. Poleg tega predlaga dostop do interoperabilnosti registrov cestnoprometnih prekrškov, ki bodo omogočili uporabo sankcij ob ustreznem upoštevanju prekrškov, storjenih v drugih državah članicah;

Inovacije za prihodnost – tehnologija in obnašanje

ODBOR REGIJ

45. odločno podpira vizijo bele knjige o evropski politiki za raziskave in inovacije v prometnem sektorju, ki zagotavlja skupna in usklajena raziskovalna prizadevanja; se strinja tudi s področji, ki jih je treba razvijati, zlasti učinkovitost vozil z novimi motorji, materiali in oblikovanjem; čistejša poraba energije z novimi viri energije in novimi pogonskimi sistemi in boljša uporaba omrežja ter varnejše operacije v informacijskih in komunikacijskih sistemih;

46. pozdravlja predlog bele knjige, da se opredelijo ustrezni standardi za emisije CO₂ pri vseh načinih prevoza, da se oblikujejo pravila o interoperabilnosti infrastrukture za polnjenje za čista vozila ter da se pripravijo smernice in standardi za infrastrukturo za dovod goriva; vse to je treba opraviti ob sodelovanju lokalnih in regionalnih oblasti;

47. opozarja, da se mora politika EU za boj proti onesnaževanju, ki ga povzročajo vozila, lotiti že izvora teh problemov s standardi za emisije toplogrednih plinov, onesnaženost ozračja in obremenjenost s hrupom ter s standardi za večjo aktivno in pasivno varnost vozil. Pri tem je bistveno, da uvajanje znatnih tehničnih izboljšav v konstrukciji vozil poteka v povezavi s standardi, ki veljajo za emisije hrupa in čistost zraka;

48. meni, da so potovalne in vozniške navade ključnega pomena za popolno uresničitev ciljev bele knjige; zato pozdravlja vse pobude bele knjige za spodbujanje ozaveščenosti glede alternativ konvencionalnim načinom individualnega prevoza in ukrepe za izboljšanje vozniških navad; vendar pa meni, da je

treba storiti več na področju potovalnega vedenja, zlasti pri pripravljanju prihodnje evropske javnosti na to, da zavzame nova stališča do mobilnosti in da se tudi prilagodi ustrezna prometna infrastruktura.

Mobilnost v mestih

ODBOR REGIJ

49. pozdravlja predloge o načrtu za mobilnost v mestih, ki je del bele knjige. Razvoj načrta za trajnostno mobilnost v mestih je bil, vsaj kar zadeva večja mesta, ključna zahteva OR v njegovem mnenju o zeleni knjigi;

50. opozarja na stališče Komisije, da velik del zunanjih učinkov prometnega sistema nastaja predvsem na močno pozidanih območjih. Lokalne in regionalne oblasti vedo najbolje, kako reševati tovrstne težave. Zato je pomembno, da imajo na voljo ustrezne instrumente za odpravljanje težav. Načelo subsidiarnosti je treba spoštovati, kljub temu pa EU lahko podpira delo lokalnih in regionalnih oblasti s spodbujanjem sodelovanja in izmenjave izkušenj ter s prizadevanji za spremembe v ravnanju;

51. podpira spodbujajoče ukrepe za pripravo načrtov trajnostne mobilnosti v mestih in revizij mobilnosti v mestih, pri čemer pa naj odločitve ostanejo v pristojnosti zadevnih lokalnih in regionalnih oblasti ob doslednem upoštevanju načela subsidiarnosti; in ponavlja svoje prejšnje mnenje o uvedbi novega finančnega instrumenta v finančno perspektivo za obdobje 2014–2020, ki bo omogočil sofinanciranje načrtov mobilnosti v mestih. Prijava na revizijo mobilnosti v mestih bi na primer lahko pomenila prispevek k postopku za oblikovanje evropske nagrade za izjemne in prenosljive prometne pobude. To nagrado bi podobno kot pri sistemu modre zastave dodelili območjem z nizkimi ravnmi onesnaženosti okolja in majhnim številom zastojev, kot je OR v preteklosti že predlagal;

52. meni, da dobro načrtovana mesta, ki sprejmejo učinkovitejše proizvodne procese in odpravijo nepotrebne prometne rešitve, spodbujajo boljšo dostopnost do blaga, oseb in storitev; zato priporoča, da se načrtovanje mest in mobilnosti izvaja na bolj celovit način;

53. pozdravlja lokalne pobude, ki predvidevajo uvedbo pristojbin za uporabnike cest v mestih in sistemov za omejitev dostopa, ter podpira uvedbo skupnih tehničnih standardov, ki zagotavljajo interoperabilnost prevoznih sredstev, da se prepreči, da bi te lokalne pobude pomenile nove tehnične ovire za prosti pretok na območju Evropske unije;

54. poudarja ključno vlogo tehničnih in organizacijskih rešitev, kot so informacijske tehnologije, pri podpori novih vzorcev mobilnosti na podlagi kombinirane rabe vseh načinov prevoza za potovanje in prevoz tovora (npr. intermodalni elektronski sistemi prodaje vozovnic, intermodalna tovarna dokumentacija, elektronsko usmerjanje, sledenje tovoru, informacije o dostavi v realnem času), da bi tako dosegli boljši izkoristek

sedanjih lahkih tovornih vozil (skupna raba vozil, razvoj električnih vozil za kratke razdalje, skupna vožnja, uporaba enega vozila za več ljudi, organizacija prevozov in prometnih povezav, prednostna uporaba avtobusov in tramvajev). Upravljanje lokalnega in regionalnega prometnega sistema je temeljnega pomena, kar pa iz bele knjige ni razvidno;

55. se zavzema za opredelitev strategije za prehod na „mestno logistiko brez emisij“, v katero bi vključili vidike načrtovanja rabe zemljišč, dostopa do rečnega, pomorskega in železniškega prometa, standarde za plačevanje in tehnologijo vozil s spodbujanjem skupnih javnih naročil za vozila z nizkimi emisijami v komercialnih vozniških parkih (dostavni kombiji, taksiji, avtobusi itd.);

56. poziva, da se bolj upošteva povezava med mestno razsežnostjo prometne politike in širšim pojmovanjem prostorskega načrtovanja, da bi tako izboljšali ne le mestni promet in infrastrukturo, marveč se tudi borili zoper širitev mest in na novo razmislili o odnosih med mestom in njegovim neposrednim (mestnim, podeželskim) okoljem; v zvezi s tem je treba posebno pozornost nameniti krepitvi javnega potniškega prevoza na kratke razdalje.

Moderna infrastruktura, pametno določanje cen in financiranje

ODBOR REGIJ

57. v okviru trenutnega pregleda politike TEN-T podpira vzpostavitev glavnega omrežja strateške evropske infrastrukture, ki bo povezovalo vzhodni in zahodni del Evropske unije ter glavne referenčne točke za transport in logistiko in oblikovalo enotni evropski prometni prostor, pri čemer je treba odpraviti ozka grla in predvideti ustrezne povezave s svetovnim trgov;

58. opozarja, da ciljev bele knjige ni mogoče v celoti uresničiti, če ni zagotovljenih ustreznih sredstev ob upoštevanju regionalnih posebnosti kohezije različnih držav članic in obveznosti, ki izhajajo iz pakta za stabilnost in rast. Treba je opozoriti, da se bela knjiga izogiba obravnavi vprašanja proračunskih in neproračunskih finančnih virov, ki naj bi jih namenili za evropsko prometno politiko in infrastrukturo. V tem okviru OR podpira predlog, da se kot glavni instrumenti financiranja potrebne prometne infrastrukture uporabijo evropska posojila in evropske obveznice. OR poudarja, da bi bilo treba te velike naložbe spodbuditi z resnično politično voljo na najvišji ravni, saj bodo brez nje cilji evropske prometne politike, potrebni za regionalno konkurenčnost, ostali pobožna želja;

59. ugotavlja, da ima kohezijska politika v okviru celovitega pristopa k regionalnemu razvoju svoje cilje in da ni zaželeno, da se ta proračunska sredstva porabljajo za financiranje evropske politike prometnega omrežja. Vendar pa je treba spodbujati skladnost med infrastrukturnimi projekti, ki se financirajo iz kohezijskih sredstev, in cilji evropske prometne politike;

60. vztraja, da je treba pregledati, koliko sredstev je v predlogu prihodnjega proračuna EU namenjenih prometni infrastrukturi, in nadalje spodbujati preglednejšo vključitev javnega sektorja v finančne obveznosti. Odbor se tudi zavzema za spodbujanje novih finančnih instrumentov za prometni sektor, zlasti prek pobude evropskih projektih obveznic;

61. poudarja, da bi morali biti internalizacija zunanjih stroškov, odprava davčnih nesorazmerij in neupravičenih subvencij ter svobodna in neizkrivljena konkurenca del prihodnjega modela, ki bi temeljil na uskladitvi tržnih odločitev z zahtevami glede trajnosti; Odbor zato podpira pristop pametnega določanja cen in obdavčevanja, ki si prizadeva za popolno in obvezno internalizacijo zunanjih stroškov cestnega in železniškega prometa, lokalnega onesnaževanja in hrupa v pristaniščih in letališčih ter v zvezi z onesnaževanjem zraka na morju, zavzema pa se tudi za preučitev obvezne uporabe pristojbin za vse celinske plovne poti na ozemlju EU. Pomanjkanje alternativ v prometnih povezavah z otoki in najbolj oddaljenimi regijami se bo upoštevalo v okviru določitve pristojbin pri internalizaciji zunanjih stroškov prometa;

62. poudarja potrebo po upoštevanju posebnih omejitev oddaljenih regij v prihodnjih predpisih o internalizaciji zunanjih stroškov (evrovinjeta in nadaljnji ukrepi). Predpis, ki ne bi

upošteval slabšega položaja zaradi oddaljenosti, bi v resnici kaznoval gospodarske akterje na oddaljenih območjih;

63. poudarja, da se kljub pomembnosti tega ukrepa cilji, ki so zastavljeni do leta 2016 in 2020, zdijo zelo ambiciozni in jih bo glede na pretekle in trenutne izkušnje (npr. zakonodaja o evrovinjeti) zelo težko uresničiti.

Zunanja razsežnost

ODBOR REGIJ

64. v celoti podpira poglavje bele knjige o zunanji razsežnosti; v zvezi s tem poudarja, da je pomembno razširiti pravila notranjega trga prek sodelovanja v mednarodnih organizacijah, spodbujati evropske standarde za varnost, zaščito, zasebnost in okolje na svetovni ravni prek dvostranskega in večstranskega sodelovanja ter okrepiti dialog o prometu z glavnimi partnerji;

65. poziva Evropsko komisijo, naj še naprej razvija koncept mednarodne razsežnosti evropskega prometnega sistema in v celoti upošteva sredozemsko in atlantsko razsežnost prometa, ki ima jasen učinek na razvoj prometa v Evropski uniji, pomeni pa tudi poglobljeno sredstvo pri nujno potrebnih krepitvi sodelovanja med obema obalama Sredozemlja ter konkurenčnem in trajnostnem vključevanju na svetovni trg.

V Bruslju, 30. junija 2011

Predsednica
Odbora regij
Mercedes BRESSO

Mnenje Odbora regij – Vloga regionalnih in lokalnih oblasti pri spodbujanju trajnostnega upravljanja voda

(2011/C 259/03)

ODBOR REGIJ

- podpira krepitev usmerjevalnih politik EU in sprejetje novih ureditvenih instrumentov za opredelitev jasnih in natančnih ciljev glede učinkovitosti za posamezne sektorje dejavnosti, ki so odvisne od vode in ki jih morajo določiti države članice za svoja povodja;
- se zavzema za povezavo pobude Komisije, ki se nanaša na učinkovitost porabe vode v stavbah, z direktivo o energetske učinkovitosti stavb, pri čemer pa mora obstajati možnost, da se zahteve uporabljajo selektivno za geografska območja, kjer primanjkuje vode;
- zahteva sprejetje zakonodaje, s katero bi po vsej Evropi opredelili enotne stopnje kakovosti za zagotovitev pravilne reciklaže in ponovne uporabe vode v različnih sektorjih dejavnosti ob upoštevanju različnih položajev v državah članicah;
- poziva regionalne in lokalne oblasti, naj v okviru zavestnega obvladovanja tveganja opredelijo najučinkovitejši instrument za ukrepanje v primeru izrednih pojavov. Prihodnje naložbe, namenjene omejevanju njihovih posledic, bi morale biti usmerjene predvsem v uresničevanje „zelene infrastrukture“;
- opozarja na ključno vlogo, ki jo imajo regionalne in lokalne pri zbiranju podatkov o okolju, in predlaga spremembo sedanjega Evropskega observatorija za sušo v Evropski observatorij voda;
- predlaga, da se pri trajnostnem upravljanju vodnih virov do leta 2020 – tudi v zvezi s cilji izvajanja Direktive 2000/60/ES – določijo konkretni in preverljivi cilji: 1) 20-odstotno povečanje prihranka vode na vseh področjih uporabe; 2) 20-odstotno povečanje vodnih teles, ki jih je treba povrniti v naravno stanje, med drugim tudi zaradi izboljšanja poplavne varnosti; 3) 20-odstotno povečanje količine vode, ki se trenutno ponovno uporablja oziroma reciklira v kmetijstvu in industriji. V tem smislu se Odbor zavzema za neposredno sodelovanje Konvencije županov.

Poročevalec	Nichi VENDOLA (IT/PES), predsednik dežele Apulije
Referenčni dokument	Dopis madžarskega predsedstva z dne 29. oktobra 2010

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

ODBOR REGIJ

Splošna priporočila

1. izraža zadovoljstvo ob zaprosilu madžarskega predsedstva EU za posvetovanje o vlogi regionalnih in lokalnih oblasti pri spodbujanju trajnostnega upravljanja voda in upa, da bo v prihodnje bolj vključen v politične odločitve in načrtovanje na področju trajnostnega upravljanja vodnih virov, saj kot institucija zastopa akterje, ki so zaradi svoje vloge pri opredeljevanju trajnostnih modelov razvoja institucionalno pristojni za izvajanje teh odločitev in na splošno za zaščito naravnih virov;

2. pozdravlja resolucijo OZN z dne 28. julija 2010, ki razglaša, da je voda univerzalna in neodtujljiva človekova pravica, ki naravno in logično izhaja iz pravice do življenja: „recognizes the right to safe and clean drinking water and sanitation as a human right that is essential for the full enjoyment of life and all human rights“⁽¹⁾ („razglaša pravico do pitne in čiste vode ter sanitarij za človekovo pravico, ki je bistvena za polno uživanje življenja in vseh človekovih pravic“);

3. meni, da za vodne vire kot omejeno dobrino človeštva, ki pa je nujna za preživetje vseh živih bitij in naravnih ekosistemov, ne morejo veljati tržna logika in pravila konkurence, pri čemer se morajo vsi ljudje zavedati obveznosti spoštovanja in varstva te dobrine, da bo zajamčena tudi prihodnjim generacijam;

4. priznava ekološko in etično razsežnost vode ter zato vsaki živi ali neživi skupnosti, ki jo povezujejo ista moralna načela, priznava spoštovanje njenih lastnih pravic do oskrbe z vodo ter meni, da je nujno opredeliti skupne modele gospodarjenja z vodami – ključne javne storitve splošnega pomena – ki v celoti zagotavljajo trajnost in dosledno vključenost v vse druge politike na področju trajnostnega razvoja;

5. opozarja, da lokalne in regionalne oblasti upravljajo z javnim prostorom. To pomeni, da so pristojne za politična področja, ki so pomembna za trajnostno upravljanje z vodnimi viri, kot so prostorsko načrtovanje, infrastruktura, politika na področju trajnostne mobilnosti, izdaja dovoljenj, kmetijstvo in

ohranjanje krajine, prilagajanje na podnebne spremembe, zaščita pred poplavami in turizem. Hkrati so lokalne in regionalne oblasti odgovorne za sinergije med temi političnimi področji in tako po naravi delujejo celostno, ob upoštevanju prostorskega načrtovanja, kar vključuje tudi ustrezen družbeni in gospodarski razvoj regij. Mnoge so, v več evropskih državah, odgovorne tudi za javno oskrbo z vodnimi viri in za ravnanje z odpadnimi vodami. Zato je nujno, da so intenzivno vključene v prihodnjo evropsko politiko v zvezi z vodo;

6. se strinja, da je treba oblikovati novo evropsko strategijo za vodne vire, in podpira neposredno in aktivno vključevanje lokalnih in regionalnih oblasti v ponovno opredelitev, koordinacijo in usklajevanje že obstoječih direktiv in strategij (okvirne direktive o vodah, direktive o podtalnici, direktive o poplavah, strategije za boj proti pomanjkanju vode in sušam) in v fazo priprave novih ukrepov (predlogov in ciljev EU za prilagajanje podnebnim spremembam), začeni pri pripravi načrta za varstvo evropskih voda (*Blueprint to Safeguard European Waters*). Tako bo zagotovljeno obsežno sodelovanje javnosti;

7. meni, da je treba zaradi večjega pritiska človeškega dejavnika na vodne vire in njegovih negativnih posledic (izginjanje ekosistemov, izguba biotske raznovrstnosti, manjša zmogljivost zadrževanja vode, degradacija tal, podnebne spremembe itd.) sprejeti ukrepe za upravljanje in varstvo, ki bodo na podlagi vključujočega in ne več sektorskega pristopa zajeli celoten spekter politik EU na področjih vode, energije, kmetijstva, prometa, odpadkov, turizma ter boja proti podnebnim spremembam in prilagajanja nanje;

8. želi, da bi države članice ob podpori regionalnih in lokalnih oblasti opredelile jasno politiko oblikovanja cen vode ob upoštevanju nacionalnih in lokalnih pristojnosti ter različnih geografskih in podnebnih razmer, kot tudi s tem povezanih socialnih in okoljskih vidikov. Ta politika bi se morala opirati ne samo na načelo „onesnaževalec plača“ (*polluter pays*), ki je že vključeno v okvirno direktivo o vodah (Direktiva 2000/60/ES), temveč – po potrebi s progresivnimi cenami – tudi na načelo „razsipnež plača“ (*overuser pays*), ki bi lahko prispevalo k ponovni vzpostavitvi izgubljene uporabnosti okolja. Ta pristop bi, če bi bil podprt z ustrežno kampanjo izobraževanja na okoljskem področju, uporabnike spodbudil k bolj ozaveščenemu odnosu do vode, tudi kar zadeva huda onesnaževala (denimo ostanke zdravil, kozmetike, pesticidov itd.) in bi lahko zagotovil takšno upravljanje virov, ki bi bilo v celoti vzeto bolj učinkovito in uspešno, tudi v gospodarskem smislu;

⁽¹⁾ Resolucija ZN A/RES/64/292, 28.7.2010.

9. priznava, da imajo znanstvena spoznanja in tehnološke inovacije ključno vlogo pri opredeljevanju naprednih praks za upravljanje vodnega ciklusa, saj so bistveni in temeljni dejavniki pri načrtovanju novih infrastrukturnih ukrepov. Hkrati so lahko raziskave in inovacije tudi pomembno gonilo rasti in zaposlovanja v „zeleni“ industriji;

10. meni, da je treba vodno problematiko umestiti v širši okvir, ki zajema ne le pomanjkanje vode in poplave, temveč tudi druge nevarnosti, povezane z vodo, ki jih povzročajo podnebne spremembe, tako tiste bolj znane, kot so intenzivnost padavin in dvig vodne gladine, kot še neznane.

Vodni cikel kot osrednja točka politik za prilagajanje podnebnim spremembam

ODBOR REGIJ

11. opozarja, da v razpravah o podnebnih spremembah voda doslej še ni bila izpostavljena kot temeljni element ekosistema, katerega ohranjanje in varstvo je predpogoj za vsak ukrep v okviru boja proti podnebnim spremembam in prilagajanje nanje, ter potrjuje pripravljenost regionalnih in lokalnih oblasti, da pri opredeljevanju in izvajanju ukrepov za blažitev prevzamejo odgovornost in pripravijo ustrezne predloge ⁽²⁾;

12. se zaveda, da bodo učinki podnebnih sprememb na vodno bilanco imeli resne družbene in gospodarske posledice za celotno ozemlje EU, saj se bo povečala intenzivnost in pogostost izrednih pojavov. Za njihovo omejitev je potreben vključujoč in solidaren pristop, ki zajema celoten spekter politik EU in presega geografsko, gospodarsko in družbeno razsežnost vpletenih akterjev ali sektorjev. V ta namen je treba okrepiti znanstveno sodelovanje na evropski, nacionalni in regionalni ravni, da se razišče razmerje med vzroki in učinki, ki povzročajo izredne podnebne pojave (poplave in suše) v Evropi;

13. se zaveda, da so učinki podnebnih sprememb na vodne vire v regijah EU različni. To povzroča velike razlike med regijami v Evropski uniji, kar zadeva težave z vodo, povezane s količino (presežek ali pomanjkanje) in letnimi časi, ko se te težave pojavijo (spomladanske poplave ali poletne suše). Ukrepi za prilagajanje, ki morajo upoštevati različne geografske, gospodarske in socialne značilnosti regij EU, bi morali biti prožni in morali bi jih uvajati ob strogem upoštevanju načela subsidiarnosti ⁽³⁾;

14. se zaveda, da bodo podnebne spremembe – četudi v različnem obsegu – spremenile in vplivale na razpoložljivost

vodnih virov v evropskih regijah ter posledično povzročile nove, večje konflikte med različnimi uporabniki in verjetno tudi okrepile migracijske tokove, predvsem v najbolj oddaljenih regijah, ki se nahajajo na zelo ranljivih območjih;

15. ceni prizadevanja EU v globalnih politikah boja proti podnebnim spremembam, ki jih povzroča človek, in meni, da je pravilno upravljanje vodnih virov nepogrešljiv in učinkovit instrument za zmanjšanje emisij CO₂ in podporo modelov trajnostne rasti, ki spodbujajo učinkovito uporabo naravnih in energetskih virov;

16. meni, da je opredelitev zanesljivih postopkov za oceno pričakovane razpoložljivosti vodnih virov nepogrešljiv element za pripravo ustreznih evropskih politik na področju vodnih virov in okolja, in se zaveda, da je treba povezati rezultate podnebnih modelov, ki se uporabljajo po vsej Evropi, s hidrološkimi modeli na lokalni in regionalni ravni;

17. poziva EU in države članice, naj okrepijo pridobivanje čiste (zelene) energije in izvedejo vse ukrepe, ki bi lahko spodbudili gradnjo hidroelektrarn, ki so brez izpustov CO₂, kjer to dopuščajo morfološki in okoljski pogoji, zlasti ekološko ravnovesje in določbe okvirne direktive o vodah ter tudi ekonomski vidiki, kot je plavnost vodotokov;

18. poziva EU in države članice, naj sprejmejo potrebne ukrepe za omejitev toplotnega onesnaženja vode in čim večje zmanjšanje uporabe vode kot hladilnega sredstva v industrijskih in energetskih obratih, zlasti če to povzroča težave bodisi v zvezi z razpoložljivostjo vode bodisi biotsko raznovrstnostjo ali z javnim zdravjem;

19. v zvezi z ukrepi za ublažitev posledic vodnih kriz meni, da je o novih naložbah v regionalno hidrološko infrastrukturo kot ukrepu za prilagajanje na podnebne spremembe mogoče razmišljati le tam, kjer je povpraševanje po vodi približno enako kot njena razpoložljivost, saj lahko nove in različne tehnološke možnosti in možnosti upravljanja, ki so v skladu z lokalnimi pogoji, pripomorejo k večji razpoložljivosti vode brez še dodatnega črpanja vodnih virov;

20. se zaveda vloge, ki jo morajo imeti regionalne in lokalne oblasti, da bi okrepile zavest o bistvenem pomenu vodnega ciklusa kot osnovnega načela strategij upravljanja vodnih virov, in tako prispevale k opredelitvi učinkovitih in skupnih rešitev za prilagajanje podnebnim spremembam ter spodbudile izmenjavo izkušenj med različnimi akterji na lokalni ravni.

⁽²⁾ Mnenje OR o Beli knjigi – Prilagajanje podnebnim spremembam: evropskemu okviru za ukrepanje naproti, CdR 72/2009 fin.

⁽³⁾ Bela knjiga – Prilagajanje podnebnim spremembam: evropskemu okviru za ukrepanje naproti, COM(2009) 147 konč.

Ravnovesje med povpraševanjem po vodi in njeno ponudbo ob upoštevanju okoljskih zahtev in okvirne direktive o vodah

ODBOR REGIJ

21. meni, da mora načrtovanje ukrepov in pobud za boljše upravljanje vodnih virov na vsak način potekati v obliki procesa z več cilji, ki upošteva raznoterost akterjev, ki jih odločitve neposredno ali delno zadevajo, in ki temelji na načelu, da so ti viri javna dobrina, ter načelih pravičnosti, kakovosti okolja, javnega zdravja, družbene vloge te dobrine in socialne varnosti;

22. se zaveda, da je ustrezna raba vodnih virov, ki spoštuje okoljsko etiko, mogoča samo z najboljšimi tehnikami črpanja vode, njene distribucije in uporabe, če je to mogoče in ekonomsko upravičeno, pri čemer se s trdnim in prožnim modelom upravljanja srednjeročno zagotovi ravnovesje med okoljskimi zahtevami ter zahtevami gospodarskega in družbenega razvoja;

23. podpira krepitev usmerjevalnih politik EU in sprejetje novih ureditvenih instrumentov EU za opredelitev jasnih in natančnih ciljev glede učinkovitosti za posamezne sektorje dejavnosti (gospodinjstva, industrija, kmetijstvo, ribogojstvo, akvakultura, turizem in hidroelektrarne), ki jih morajo določiti države članice za svoja povodja;

24. meni, da je načrtovanje uporabe vodnih virov s pomočjo načrtov upravljanja povodij, tudi z različnimi časovnimi prioritetaми v zvezi s posebnostmi različnih držav članic, neizogiben način, da lokalne in regionalne oblasti razvijejo sinergijske učinke z vidika solidarnosti in trajnosti ter v skladu z okvirno direktivo o vodah, ob tem pa izpolnijo večino okoljskih zahtev, ne da bi dolgoročno žrtvovale obnovljivost virov in omejevale dostop do legitimnih načinov uporabe in načinov uporabe, ki jih je vredno varovati;

25. meni, da je treba preusmeritve vode med povodji, med katerimi imajo prednost notranja povodja v državah članicah, razumeti kot del skupne regionalne strategije upravljanja, ki jo je treba pripraviti ob upoštevanju hidrološke, hidrogeološke, okoljske in družbenoekonomske trajnosti in katere namen je pravična porazdelitev omejenega vira. Preusmeritve morajo biti predmet poglobljenih študij vpliva;

26. meni, da je za pravilno opredelitev strategij prilagajanja na povečano povpraševanje po vodi in na teritorialne posebnosti bistveno poznavanje vodnih sistemov kot celote, od hidrološke dinamike naravnih vodnih teles do ocene učinkovitosti sistemov črpanja, transporta, distribucije in uporabe;

27. poziva k sprejetju novih programov naložb v okviru *Večletne finančne perspektive EU (2013–2020)*, ki dajejo prednost dolgoročnim ukrepom in državam članicam omogočajo sprejetje novih načrtov za širitev vodne infrastrukture šele, ko so

sprejele in izvedle strukturiran akcijski program na področju upravljanja voda; poleg tega je treba energetske intenzivne procese razsoljevanja obravnavati kot možnost samo takrat, kadar njihove koristi odtehtajo velik vpliv na okolje. Odbor v zvezi s tem priporoča upravljanje na več ravneh, da se v pripravo nacionalnih programov optimalno vključijo lokalne in regionalne oblasti;

28. se strinja, da je treba med ukrepi, namenjenimi varčevanju, dati prednost hidrološki učinkovitosti (*water hierarchy – hierarhija možnih rešitev problemov z vodo*⁽⁴⁾), in se zavzema za povezavo pobude Komisije, ki se nanaša na učinkovitost porabe vode v stavbah, z direktivo o energetske učinkovitosti stavb⁽⁵⁾, da bi tako podprli mestne površine in gradbene elemente, ki sledijo načelom ekološke trajnosti. Pri tem mora obstajati možnost, da se zahteva za učinkovitost porabe vode v stavbah uporablja selektivno za geografska območja, kjer primanjkuje vode;

29. si prizadeva spodbujati uporabo nekonvencionalnih vodnih virov s spodbujanjem kulture ponovne uporabe in recikliranja na vseh področjih, ob upoštevanju različnih značilnosti in različnih ciljev držav članic ter spodbujanju tega, da bi regionalne in lokalne oblasti sprejele gospodarske in davčne instrumente za podporo trajnostnih proizvodnih dejavnosti in tudi za zmanjšanje uporabe podtalnice, kjer je to potrebno, ter jih prilagodile lokalnim razmeram;

30. meni, da je treba v novo skupno kmetijsko politiko (SKP) uvesti načela navzkrižne skladnosti, da bi širili zgledne oblike upravljanja vodnih virov, ki bi zavezovali k opredelitvi ureditev obdelovanja in namakanja v ravnovesju z razpoložljivostjo vodnih virov na ozemlju;

31. predlaga, da se del sredstev v okviru nove SKP uporabi za spodbujanje varčevanja vode v kmetijstvu s sprejetjem gospodarskih in davčnih instrumentov, s katerimi bi spodbujali gojenje kultur z visoko učinkovitostjo glede na porabo vode (*best crop per drop – najboljši pridelek na kapljico vode*), pa tudi ukrepe za ohranjanje in ekološko saniranje kmetijskih zemljišč, da bi tako spodbudili ohranjanje gozdov in mokrišč ter omejili propadanje in erozijo tal, s čimer bi upočasnili dezertifikacijo in vdore slane vode v podtalnico ob morski obali;

32. meni, da ne smemo več odlašati s sprejetjem zakonodaje, s katero bi z reciklažo in ponovno uporabo vode dosegli cilja učinkovitosti in uspešnosti pri uporabi vodnih virov ter hkrati opredelili po vsej Evropi enotne stopnje kakovosti za zagotovitev pravilne ponovne uporabe vode v različnih sektorjih dejavnosti; namen tega je zagotoviti pristop k reciklaži in ponovni

⁽⁴⁾ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o obravnavanju izziva pomanjkanja vode in suše v Evropski uniji, COM(2007) 414 konč.

⁽⁵⁾ Direktiva 2010/31/EU, 19.5.2010, o energetske učinkovitosti stavb.

uporabi vode, ki v celoti sledi istim ciljem, kljub zavedanju, da različni položaji v državah članicah ne narekujejo vsem enakih ukrepov.

Obvladovanje izrednih pojavov tudi z uporabo novih vrst ukrepov

ODBOR REGIJ

33. poziva regionalne in lokalne oblasti, naj v okviru zavestnega obvladovanja tveganja opredelijo najučinkovitejši instrument za ukrepanje v primeru izrednih pojavov in naj se ne omejijo le na optimalno pripravljenost v nujnih primerih (*from crisis management to risk management – od obvladovanja kriz do obvladovanja tveganja*);

34. poziva države članice ter regionalne in lokalne oblasti, naj v okviru svojih pooblastil in pristojnosti ter v skladu s členom 7 okvirne direktive o poplavih (Direktiva 2007/60/ES) spodbujajo boljše usklajevanje tehnično-operativnih struktur civilne zaščite in struktur oddelkov in/ali agencij za okolje, ki se ukvarjajo s preprečevanjem in obvladovanjem nevarnosti poplav, s ciljem izmenjave znanj in izkušenj ter seznanjanja z njimi; poziva tudi lokalne in regionalne oblasti, da v največji možni meri izkoristijo transnacionalne (med državami članicami ter med državami članicami in tretjimi državami) sinergije na ravni mednarodnih vodnih območij, in sicer v skladu s členom 8 direktive o poplavih (Direktiva 2007/60/ES);

35. meni, da mora politika na področju voda temeljiti na naslednjih treh elementih: shranjevanje, zadrževanje in odvajanje. Njihov cilj je ublažiti izredne razmere v hidrološkem ciklu in tako zagotoviti, da lahko presežna voda odteče po naravni poti in da je v sušnih obdobjih na voljo dovolj vode;

36. meni, da je nujno dati prednost ukrepom za preprečitev in zaježitev posledic izrednih pojavov, ki so usmerjeni v povečanje pomena in ponovno vzpostavitev naravnega okolja; zaveda se, da je tovrstno ukrepanje, ki ohranja biotsko raznovrstnost in katerega cilj je obnova naravne vodne energije povodij na podlagi trajnostne rabe površin, izredno učinkovit instrument ne samo za omejevanje vse večjega problema pozidave tal, temveč tudi za blažitev posledic podnebnih sprememb;

37. meni, da je eden od preventivnih ukrepov razširitev površin za vodni sistem, na primer z ustvarjanjem novih odprtih vodnih teles, pa tudi z večnamenskim izkoriščanjem prostora, pri čemer se vodi poleg drugih namenov uporabe, kot so bivanje, delo, promet, rekreacija in narava, nameni lastno mesto. V zvezi s tem imajo pomembno vlogo lokalne in regionalne oblasti;

38. želi, da bi države članice Solidarnostnemu skladu EU (*EU Solidarity Fund*) namenile primeren pomen, saj je v primeru izrednih pojavov nepogrešljiv instrument gospodarske in

socialne solidarnosti, ter da bi predpise za dostop do njega in načine upravljanja prilagodile tako, da bo mogoče ta sredstva v celoti črpati.

Vloga regionalnih in lokalnih oblasti pri upravljanju in krepitvi mednarodnega sodelovanja

ODBOR REGIJ

39. meni, da je v skladu z okvirno direktivo o vodah in direktivo o poplavih metoda načrtovanja povodja kot osnovna enota za okoljsko, teritorialno in gospodarsko analizo pravi pristop za zagotovitev enotnega varstva vodnih virov na celotnem ozemlju EU;

40. meni, da morajo imeti lokalne in regionalne oblasti – nosilci potreb in zahtev prebivalstva – na področju načrtov upravljanja povodij in skupnega upravljanja vodnih virov vlogo načrtovalca, izvajalca in nadzornika ter prepustiti EU in državam članicam, da v okviru svojih pristojnosti pripravljajo politične smernice in prednostne naloge upravljanja;

41. poudarja vlogo regionalnih in lokalnih oblasti v procesu preverjanja in nadzora stanja izvajanja evropskih politik na področju vodnih virov, kajti samo neposredno in aktivno vključevanje lokalnih oblasti zagotavlja uspeh ukrepov za varstvo in ohranjanje, ker te oblasti ukrepajo iz občutka pripadnosti ozemlju in zavestno spoštujejo svoje naravne vire;

42. poziva k uporabi pravnih in finančnih instrumentov – že obstoječih ali takih, ki so še v pripravi (*načrti upravljanja povodij, programi za razvoj podeželja in kohezije, strukturni skladi itd.*) – namenjenih usmerjanju upravljanja vodnih virov na ravni vodnih območij, pri čemer se vključujoče in soodvisno ocenijo vsi vidiki, povezani z njimi (količina in kakovost virov, plovba in promet, energija), tudi skupno upravljanje čezmejnih voda;

43. meni, da je nedavna Strategija EU za Podonavje primer transnacionalnega sodelovanja in upravljanja obnovljivih vodnih virov, usklajena z okvirno direktivo o vodah in z družbenega in okoljskega vidika v celoti vredna podpore, ter izraža željo, da bi bile v njeno izvajanje neposredno vključene regionalne in lokalne oblasti;

44. opozarja na ključno vlogo, ki jo imajo regionalne in lokalne pri zbiranju podatkov o okolju⁽⁶⁾ (k čemur naj bi bistveno prispeval program globalnega spremljanja okolja in varnosti GMES), in predlaga spremembo sedanjega Evropskega observatorija za sušo v Evropski observatorij voda, pri čemer bi se razširile njegove pristojnosti tudi na potrjevanje in poenotenje razpoložljivih podatkov o stanju evropskih voda;

⁽⁶⁾ Mnenje OR o vlogi lokalnih in regionalnih oblasti v prihodnji okoljski politiki, CdR 164/2010 fin.

45. meni, da je treba zagotoviti koherentnost, preglednost in zanesljivost podatkov ter kazalcev v zvezi s stanjem okolja in vodnih virov, da bo mogoče v ekosistemske storitve vključiti družbeno in gospodarsko razsežnost in v vsej EU učinkovito uvesti okoljsko strategijo, „ki presega BDP“⁽⁷⁾.

Sklepne ugotovitve

ODBOR REGIJ

46. želi ob sklicu na vodilno pobudo *Evropa, gospodarna z viri* tudi prek delovanja svoje platforme za spremljanje strategije Evropa 2020 prispevati k ukrepom Evropske komisije na področju vodnih virov, energije in odpadkov, bodisi k opredelitvi pristopa bodisi k določitvi operativnih instrumentov, in se zaveda, da so okoljski vidiki, povezani s temi področji, med seboj tesno prepleteni;

47. opozarja, da politike v zvezi s kakovostjo vode vplivajo na razpoložljive količine in njihovo možno uporabo, zato opozarja, da tega vidika ne smemo zanemariti. Glede na to je treba ukrepati v čim zgodnejši fazi, zlasti na področju politike proizvodov, tako da se lahko s pomočjo analize življenjskega cikla in presoje vplivov na okolje preuči vpliv proizvodov na kakovost vode;

48. se obvezuje, da bo posvetil čim večjo pozornost temu, da bodo prihodnje naložbe – tako evropske kot mednarodne, namenjene omejevanju posledic izrednih pojavov (poplav in suš), ki nastajajo tudi zaradi podnebnih sprememb – usmerjene predvsem v uresničevanje „zelenih infrastrukture“ (območja za nadzorovano poplavljanje, naravni zbiralniki vode, pogozdovanje in varstvo gorskega okolja, sanacija obrežnih pasov in mokrišč, urejanje in utrjevanje pobočij itd.), da bi bilo zagotovljeno varstvo voda na ozemlju in hkrati ohranitev biotske raznovrstnosti ter varovanje naravnih virov in da bi se odprle

nove turistične in zaposlitvene možnosti. Če ukrepi na področju „zelenih infrastrukture“ niso primerni ali jih lokalne razmere ne dopuščajo, so za zaščito območja, prebivalcev in gospodarstva pred poplavami nujni ukrepi „sive infrastrukture“ (umetna akumulacijska jezera, odvodni kanali, jezovi itd.);

49. želi, da bi se na področju okvirnega raziskovalnega programa EU spodbujali ukrepi za prenos znanstvenih in tehnoloških spoznanj v podporo razvoju novih tehnologij, ki bi lahko ne le povečale konkurenčnost Evrope, ampak bi tudi omogočile učinkovitost in inovativnost pri upravljanju vodnih virov;

50. ponavlja svoje stališče, da bi morale lokalne in regionalne oblasti imeti možnost, da prejeme iz trgovanja z emisijami toplogrednih plinov uporabijo neposredno za financiranje lokalnih programov za boj proti podnebnim spremembam⁽⁸⁾; hkrati pa se morajo obvezati, da bodo del teh sredstev namenile ukrepom, ki naj bi izostrili občutek posameznika za vrednost vode, in sicer tako z navajanjem vodnega odtisa na proizvodih kot s spodbujanjem vključevanja v sisteme ravnanja z okoljem (EMAS) v proizvodnih procesih, ki zahtevajo veliko vode, oziroma z izvajanjem informacijskih kampanj in okoljsko vzgojo v vrtcih;

51. predlaga, da se pri trajnostnem upravljanju vodnih virov do leta 2020 – tudi v zvezi s cilji izvajanja Direktive 2000/60/ES – določijo naslednji konkretni in preverljivi cilji: 1) 20-odstotno povečanje prihranka vode na vseh področjih uporabe; 2) 20-odstotno povečanje vodnih teles, ki jih je treba povrniti v naravno stanje, med drugim tudi zaradi izboljšanja poplavne varnosti; 3) 20-odstotno povečanje količine vode, ki se trenutno ponovno uporablja oziroma reciklira v kmetijstvu in industriji. V tem smislu se Odbor zavzema za neposredno sodelovanje Konvencije županov.

V Bruslju, 30. junija 2011

Predsednica
Odbora regij
Mercedes BRESSO

⁽⁷⁾ Evropska komisija: Tretje poročilo o spremljanju Sporočila o pomanjkanju vode in suši v Evropski uniji (COM(2011) 133 konč.).

⁽⁸⁾ OR 164/2010 fin.

Mnenje Odbora regij – Vodilna pobuda strategije Evropa 2020 „Unija inovacij“

(2011/C 259/04)

ODBOR REGIJ

- poudarja svojo podporo doseganju ciljev na področju konkurenčnosti in inovativnosti do leta 2020 ter priznava, da je treba za njihovo uresničitev nenehno vlagati v izobraževanje in usposabljanje;
- priznava pomen uravnoteženja tehnoloških in socialnih inovacij ter inovacij javnega sektorja;
- meni, da sta nadgrajevanje poklicnega znanja in spretnosti ter uskladitev tega znanja in spretnosti s potrebami trga dela nujno potrebna;
- poudarja vlogo, ki jo morajo imeti partnerstva med univerzami pri uveljavljanju rezultatov raziskav na trgu prek vključevanja visokega šolstva, raziskav in podjetij; v zvezi s tem opozarja na pomen podpornega lokalnega in regionalnega okolja;
- podpira ključno vlogo raziskovalne infrastrukture v na znanju temelječih inovacijskih sistemih; v zvezi s tem pozdravlja nov pojem „regionalne partnerske infrastrukture“;
- opozarja na naslednje: možnosti čezmejnega sodelovanja, vključno z naložbami v EU in iz nje;
- poudarja, da morajo regije in države članice za popolno izrabo učinka vzvoda strukturnih skladov v skladu s skupnim evropskim strateškim okvirom za raziskave in pametnimi regionalnimi strategijami za specializacijo previdno in primerno usklajevati lokalne in regionalne strategije, nacionalne programe reform, nacionalne strateške referenčne okvire in operativne programe v okviru evropske kohezijske politike.

Poročevalec	Roger KNOX (UK/EA), namestnik župana East Lothian Council
Referenčni dokument	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Vodilna pobuda iz strategije Evropa 2020 – Unija inovacij COM(2010) 546 konč.

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

ODBOR REGIJ

1. pozdravlja namen Evropske komisije iz sporočila *Vodilna pobuda iz strategije Evropa 2020 – Unija inovacij*, da sprejme bolj strateški pristop k inovacijam kot glavnemu cilju politike s srednje- do dolgoročno perspektivo, pri čemer so politike EU in nacionalne ter regionalne in lokalne politike tesno povezane in se vzajemno krepijo;

2. v zvezi s tem opozarja na pomen določitve najobetavnejših področij primerjalne prednosti kot podlage za opredelitev pametnih regionalnih strategij za specializacijo; hkrati priznava, da bodo nekatere regije morda izstopale na več kot samo enem področju;

3. pozdravlja, da resolucija Evropskega parlamenta z dne 12. maja 2011 o Uniji inovacij daje močan poudarek temu, da so regionalne in lokalne oblasti so bistveni partnerji pri uresničevanju prednostnih nalog Unije inovacij. So najbližje državljanom, podjetjem, zlasti MSP, in izobraževalnim ustanovam in tako lahko oblikujejo ter usklajujejo kombinacijo političnih instrumentov za uporabo znanja, ki najbolj ustreza lokalnim in regionalnim razmeram;

4. poziva k oblikovanju jasne in splošno sprejete opredelitve inovacij in odličnosti;

5. poudarja potrebo po boljšem razumevanju vloge regij pri razvoju vizij in določanju ciljev, poleg uresničevanja politik EU;

6. pozdravlja sklicevanje na socialne inovacije, vključno z inovacijami v javnem sektorju; priznava pogosto izjemna prizadevanja javnih organov in sektorja socialne ekonomije (zadruga, vzajemne družbe, združenja in fundacije) v EU, da zaradi trenutnega negotovega finančnega položaja poiščejo inovativne rešitve za svoj način dela in tako zadostijo potrebam, ki jih trg in ustaljene oblike podjetništva spregledajo; poziva, da se v programih financiranja in podpore, kot so Evropski socialni sklad, okvirni programi ter okvirni program za konkurenčnost in inovativnost, več pozornosti nameni socialnim inovacijam;

7. poziva k preučitvi možnosti uporabe teritorialnih paktov za uresničitev ključnih prednostnih nalog Unije inovacij in poudarja pomen tesnega sodelovanja med akterji, pristojnimi za Unijo inovacij, ter Odborom regij;

8. poudarja ključno vlogo ekoloških inovacij in podpira poziv Evropskega parlamenta k sprejetju ambicioznega akcijskega načrta za ekološke inovacije, v katerem so predlagani ukrepi za uvajanje ekoloških inovacij v vse člene vrednostne verige, vključno z zasnovo in povečevanjem finančnih sredstev za pobude na tem področju v sklopu okvirnega programa za konkurenčnost in inovativnost;

9. izraža obžalovanje, da hkrati s predstavitvijo vodilne pobude Unija inovacij ni bila izvedena ocena učinka predlaganih ukrepov na proračun;

10. pozdravlja Sporočilo o prispevku regionalne politike k pametni rasti v okviru strategije Evropa 2020 (COM(2010) 553) in k temu priloženi dokument (SEC(2010) 1183), ki obravnava regionalno razsežnost vodilne pobude *Unija inovacij*;

11. meni, da bi bilo treba z vidika 34 predlaganih zavez določiti prednostne ukrepe Unije inovacij, da bi pripomogli k izvajanju, dosegli konkretne rezultate in poseben poudarek namenili nujnosti ukrepanja. Odbor v zvezi s tem predlaga: (a) sinergije med kohezijsko in inovacijsko politiko; (b) partnerstva za inovacije s priznavanjem vloge regij; (c) zbirko znanja in pametno specializacijo ter (d) prihod zamisli na trg;

12. želi Komisijo zlasti opozoriti na razmere, s katerimi se soočajo inovatorji in posamezni izumitelji, ki ne delujejo v okviru univerzitetnega sistema, velikih gospodarskih družb ali javnih organov, uprav ali podjetij. Tekoče delo na tem področju bi moralo vključevati strategije, ki inovatorjem in posameznim izumiteljem zagotavljajo podporo in možnosti, da izkoristijo skupna sredstva EU pod enakimi pogoji.

Sinergije med kohezijsko in inovacijsko politiko

ODBOR REGIJ

13. se strinja s Svetom in Evropskim parlamentom o pomenu krepitve sinergij med politikami EU, ki podpirajo raziskave in inovacije, ter tistimi, ki podpirajo kohezijo;

14. poziva k povečanju skladnosti, uskladitvi in komplementarnosti politik na področju izobraževanja, raziskav in inovacij, ob ustreznem upoštevanju regionalnih značilnosti;

15. poudarja, da morajo regije in države članice za popolno izrabo učinka izvoda strukturnih skladov v skladu s skupnim evropskim strateškim okvirom za raziskave in pametnimi regionalnimi strategijami za specializacijo previdno in primerno usklajevati lokalne in regionalne strategije, nacionalne programe reform, nacionalne strateške referenčne okvire in operativne programe v okviru evropske kohezijske politike ⁽¹⁾;

16. opozarja, da ima kohezijska politika posebno vlogo pri podpiranju inovacijskih dejavnosti v regijah; zato bi lahko Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) uporabili med drugim tudi za financiranje podjetniških inkubatorjev in znanstvenih parkov (infrastrukture in priključkov). Grozdi posebej koristijo MSP, saj ustvarjajo okolje, ki spodbuja povezave z univerzami in velikimi podjetji, hkrati pa jim odpira dostop do mednarodnih trgovinskih mrež ⁽²⁾;

17. meni, da vodilna pobuda *Unija inovacij* omogoča boljše porazdelitev dela in odgovornosti pri podpiranju odličnosti temeljnih in uporabnih raziskav na evropski ravni ter podporo za inovacije na decentralizirani ravni, da se tako razvijejo regionalne sposobnosti in doseže potreben učinek. Prav tako je treba priznati potencial organov, ki na regionalni in lokalni ravni izvajajo raziskave na posebnih področjih mednarodnega pomena, kakor tudi potencial, ki izhaja iz spoznanja v podjetjih in drugje, da so na praksi temelječe inovacije pomembne. S tem bo vzpostavljena potrebna širina za spodbujanje ciljev vodilne pobude na različnih regionalnih ravneh;

18. meni, da je izziv opredeliti tiste vidike inovacij, ki jih je mogoče uresničiti na podlagi načrtov integriranega teritorialnega razvoja;

19. ponovno izreka nasprotovanje ustanovitvi enotnega sklada, ki bi bil namenjen izključno inovacijam in bi zlasti s sredstvi, ki so trenutno na voljo v okviru strukturnih skladov, združil vse instrumente EU za financiranje inovacij. Prenos sredstev bi lahko povzročil ne le neto izgubo sredstev, ki so na voljo za inovacije, marveč bi lahko postavil pod vprašaj tudi vključitev inovacijskih projektov v decentralizirane strategije razvoja;

20. kot možno merilo razmejitve med inovacijsko in kohezijsko politiko EU predlaga, da bi morala slednja podpirati tiste

vidike inovacij, ki so najtesneje povezani s širšim trajnostnim gospodarskim razvojem določenega območja, kot na primer grozde, v primerjavi z vidiki inovacijske politike, ki jih po definiciji ni mogoče teritorialno umestiti in bi jih bilo treba uresničiti s sredstvi iz tematskih skladov EU, ki se dodeljujejo na vseevropskih razpisih, in ne prek Kohezijskega sklada, v okviru katerega se enkratna nepovratna sredstva dodeljujejo regijam;

21. priznava, da je področje raziskav in inovacij v Evropi zelo raznoliko, ter poziva h kombinaciji politik, ki učinkovito podpirajo odličnost in kohezijo v evropskih regijah; priznava, da se lahko inovacije uporabljajo enako za nove načine dela in opravljanja storitev kot tudi za nove proizvode; poziva, da se več pozornosti nameni pregledu tistega, kar že obstaja, in načinom, kako bi bilo to mogoče izvesti učinkoviteje in uspešneje; poudarja, da je treba zagotoviti večjo dostopnost možnosti za inovacije in njihovo priznanje, zlasti za ključne in obrobne regije, tako, da se prek boljših fizičnih in virtualnih struktur olajša dostop do znanja in komuniciranja;

22. opozarja, da bi lahko naslednji programi za financiranje raziskav in inovacij vsebovali večje sinergije s programi za razvoj regionalnih zmogljivosti in za olajšanje sodelovanja regij v dejavnostih raziskav in razvoja, in sicer kot del skupnega strateškega okvira. Ob spoštovanju načela odličnosti v raziskavah in inovacijah bi bilo to mogoče na primer s shemo, ki vključuje ustvarjanje možnosti za poenostavitev sodelovanja kompetentnih partnerjev iz regij, ki zaostajajo na področju raziskav, pri projektih in programih, ki jih vodijo njihovi, po odličnosti bolj znani konkurenti, prek mentorskih programov in na druge načine; v zvezi s tem prepozna potencial lokalnih in regionalnih akterjev za spodbujanje rasti „središč usposobljenosti“, povezanih s centri odličnosti. OR v zvezi s tem spodbuja razširjanje in izmenjavo primerov dobre prakse;

23. želi zagotoviti usklajeno uporabo sedmega okvirnega programa za raziskave (7OP) [in njegovih naslednikov], strukturnih skladov, okvirnega programa za konkurenčnost in inovativnost (CIP), Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EARDF) in Evropskega sklada za ribištvo, saj je to nujno za konkurenčnost EU in sinergijo med politiko kohezije, industrijsko politiko, politikami raziskav, visokega šolstva in inovacij na nacionalni in regionalni ravni ⁽³⁾;

24. pozdravlja prizadevanja za poenostavitev postopkov kot tudi objavo Praktičnih navodil glede možnosti financiranja raziskav in inovacij v EU ⁽⁴⁾; zlasti pozdravlja nenehna prizadevanja, da se v okviru različnih programov omogoči financiranje različnih faz projektov s celostnega vidika; izraža željo, da bi se ta praktična navodila razvila v obsežen, vendar dostopen digitalen portal informacij in virov o ustreznih raziskovalnih in inovacijskih programih;

⁽¹⁾ CdR 118/2006 fin.

⁽²⁾ CdR 157/2009 fin.

⁽³⁾ CdR 157/2009 fin.

⁽⁴⁾ CdR 230/2010 fin.

25. podpira predlog Evropskega parlamenta o ustanovitvi sistema „vse na enem mestu“ ali ene službe, ki bi sprejemala vloge malih in srednjih podjetij (MSP), raziskovalcev, univerz, raziskovalnih centrov, regij, podjetij itd. za financiranje raziskav in inovacij iz evropskih, nacionalnih, regionalnih ali lokalnih virov; poudarja, da bi bilo treba predlog na ravni EU razširiti na regionalno in lokalno raven.

Partnerstva za inovacije (programi za podjetništvo in inovativnost)

ODBOR REGIJ

26. podpira pristop k obravnavi celotne verige „od raziskav do prodaje na drobno“;

27. poudarja, da bi morali programi za podjetništvo in inovativnost prispevati k poenostavljenemu pristopu, ne da bi se k množici obstoječih instrumentov dodal še eden; opozarja na stališča, ki jih je OR izrazil v zadnjem mnenju o poenostavitvi izvajanja raziskav⁽⁵⁾, zlasti kar zadeva potrebo po konsolidaciji instrumentov za financiranje raziskav poleg poenostavitve udeležbe regij, ki zaostajajo na področju raziskav; krepitev raziskovalnih zmogljivosti in absorpcijskega potenciala na celotnem ozemlju EU ter zagotavljanje, da bodo novi instrumenti priznali skupne značilnosti med znanostjo, razvojem tehnologije in tržnim razširjanjem ter razlike med njimi;

28. pozdravlja oblikovanje pilotnega partnerstva za dejavno in zdravo staranje, z veseljem pričakuje prihodnja partnerstva in poziva k vključitvi OR v vprašanja, ki vplivajo na lokalne in regionalne oblasti; meni, da je za uspešnost te pobude treba pozorno spremljati njeno upravljanje, zlasti ker so z zdravim staranjem povezani številne organizacije in tematska področja;

29. poziva k uvedbi partnerstva za inovacije *Smart Cities/Smart Regions* (pametno mesto/pametna regija), saj so tukaj ključnega pomena hitri in učinkoviti ukrepi, da se zagotovijo nove in drzne rešitve za spoprijemanje z gospodarsko krizo in podnebnimi spremembami ter da se te rešitve prilagodijo praksam v mestih; zlasti je pomembno okrepiti sodelovanje med regijami s pionirskimi podjetji in institucijami ter jim zagotoviti sredstva za učinkovito razširjanje rezultatov za uporabo v drugih regijah;

30. poziva k vključitvi lokalnih in regionalnih zainteresiranih strani v zasnovo, izvajanje in upravljanje programov za podjetništvo in inovativnost, vendar opozarja, da to ne bi smelo pomeniti povečanja že obstoječe in pogosto nejasne množice ponudnikov informacij in storitev (na primer portali za podjetja, vmesniki, izmenjave znanj itd.); opozarja, da bi pomanjkanje jasnosti univerzam, podjetjem in prostovoljnimi organizacijam lahko zelo otežilo iskanje najboljšega načina za nadaljnje

ukrepe; poleg tega izraža zaskrbljenost, da bi lahko ustanavljanje dodatnih struktur spodbudilo še ostrejšo konkurenco za omejeno in vse manjšo količino sredstev;

31. opozarja na naslednje: možnosti čezmejnega sodelovanja, vključno z naložbami v EU in iz nje, pomen podpornih okvirnih pogojev in dejstvo, da bi priznavanje globalnega značaja inovacij prispevalo k čezmejni razsežnosti inovacij;

32. v zvezi s tem poudarja možno vlogo sistemov, kot so evropska združenja za teritorialno sodelovanje in teritorialni pakti;

33. opozarja, da na številnih območjih obstajajo regionalna in lokalna partnerstva za inovacije in prenos znanja, ki pogosto vključujejo lokalno ali regionalno oblast, lokalne zainteresirane strani s področja znanosti in gospodarstva; poudarja pomen sodelovanja tudi med lokalnimi in regionalnimi univerzami, na primer prek skupnih raziskav in pobud za sodelovanje;

34. navaja, da bi lahko z upoštevanjem načel partnerstva in pametne specializacije takšna partnerstva oblikovala in po potrebi upravljala regionalne inovacijske programe, ki se financirajo s sredstvi strukturnih skladov – in sicer s spremembo pravil, da se organu za upravljanje omogoči prenos pristojnosti; poudarja, da bodo takšne nove rešitve znatno pospešile prenos rezultatov raziskav na lokalno in regionalno raven; pomembne zainteresirane strani je treba ustrezno vključiti v zasnovo, upravljanje izvajanja in ocenjevanje takšnih programov, tako da se, kadar je to mogoče, upoštevajo posebne potrebe teh zainteresiranih strani.

Zbirka znanja in pametna specializacija

ODBOR REGIJ

35. poudarja svojo podporo doseganju ciljev na področju konkurenčnosti in inovativnosti do leta 2020 ter priznava, da je treba za njihovo uresničitev nenehno vlagati v izobraževanje in usposabljanje, zlasti v času gospodarske negotovosti⁽⁶⁾;

36. opozarja, da je za Evropo uvedba koncepta inovacij v izobraževalni sistem strateškega pomena;

37. ugotavlja, da je zaradi dolgotrajne gospodarske krize delovno mesto izgubilo že več tisoč delavcev v EU; to število se bo še povečalo zaradi pojava novih trgov in selitve podjetij v države s poceni proizvodnjo. Nadgrajevanje poklicnega znanja in spretnosti ter uskladitev tega znanja in spretnosti s potrebami trga dela sta nujno potrebna⁽⁷⁾; tako inovacije ne bodo privedle do neto izgube delovnih mest;

⁽⁵⁾ CdR 230/2010 fin.

⁽⁶⁾ CdR 231/2010 fin.

⁽⁷⁾ CdR 85/2009 fin.

38. v zvezi s tem poudarja, da je treba posodobiti poslovno infrastrukturo in infrastrukturo zaposlovanja, da se pospešijo inovacije proizvodov, storitev in dobave, s čimer bodo lokalne skupnosti imele koristi od lokalnih inovacij;

39. poudarja vlogo, ki jo morajo imeti partnerstva med univerzami pri uveljavljanju rezultatov raziskav na trgu prek vključevanja visokega šolstva, raziskav in podjetij; v zvezi s tem opozarja na pomen podpornega lokalnega in regionalnega okolja, s katerim bodo univerze sodelovale v partnerstvu; poudarja, da bi bilo treba raziskave obravnavati v najširšem smislu in ne zgolj kot način za razvoj izdelkov; prav tako opozarja na pomen spodbujanja raziskovalcev, da se s svojim delom približajo širši javnosti, vključevanja javnosti v zasnovno in oblikovanje projektov ter zlasti razširjanja rezultatov;

40. opozarja, da opredelitev pametne specializacije na določenem področju ni odvisna samo od upoštevanja prednosti in slabosti posamezne regije, temveč tudi od upoštevanja nevarnosti in priložnosti v drugih regijah in na drugih celinah, zaradi česar je potreben obsežen pregled svetovnega dogajanja na morebitnih področjih interesa; prav tako priznava, da se morebitna spontana dogajanja v regiji, ki jih spodbuja trg, ne smejo zatreti, tudi če ne spadajo med opredeljene prednostne naloge navedene regije;

41. opozarja pred vsako namero, da se pametna specializacija izrabi kot način za prednostno obravnavo že vodilnih regij ali lokalnih oblasti, medtem ko bi druge regije ostale brez ali z malo podpore. To bi bilo v nasprotju s prevladujočim načelom teritorialne kohezije EU, zato je treba pripraviti zemljevid ravni inovacij v evropskih regijah, da bi se na podlagi te razvrstitve oblikovali posebni instrumenti podpore za najbolj zaostale regije, ki bodo s sredstvi *ad hoc* prispevali k približevanju teh regij in bolj inovativnih regij. En način za povečanje sodelovanja med različnimi regijami je uvedba postopkov, s katerimi lahko manj razvite regije dostopajo do potrebnih raziskovalnih znanj in aplikacij iz različnih delov Evrope ter jih tudi uporabljajo, na primer s podporo iz strukturnih skladov;

42. podpira ključno vlogo raziskovalne infrastrukture v na znanju temelječih inovacijskih sistemih; v zvezi s tem pozdravlja nov pojem „regionalne partnerske infrastrukture“⁽⁸⁾ in partnerstvo med raziskovalnimi infrastrukturami ter priznava njihov potencial za prispevanje k bolj uravnoteženemu razvoju evropskega raziskovalnega prostora z vključevanjem manjših ali manj izkušenih držav in regij v konkurenčne raziskave in uspešne inovacijske projekte;

43. opozarja, da je nadaljnji razvoj virtualnih infrastruktur na podlagi informacijskih in komunikacijskih tehnologij ključen za celotno Evropo in zlasti za olajšanje povezav med geografsko razpršenimi in zelo oddaljenimi območji, kot so otoki in najbolj oddaljene regije;

⁽⁸⁾ Evropski strateški forum za raziskovalne infrastrukture (ESFRI): Evropski načrt za raziskovalne infrastrukture, poročilo o izvajanju za leto 2009.

44. poziva k vključitvi lokalnih in regionalnih oblasti v platformo pametne specializacije;

45. zahteva, da se lokalne in regionalne oblasti vključijo v pregled operativnih programov, ki se sofinancirajo iz strukturnih skladov; prav tako poziva, da se v nacionalnih programih reform ustrezno upoštevajo lokalni in regionalni interesi;

46. pozdravlja namero Evropske komisije, da uskladi operativne programe s prednostnimi nalogami iz strategije Evropa 2020, ter poziva k osredotočenosti na ožji izbor prednostnih nalog ter izvajanje v praksi, ki upošteva tudi regionalne razmere;

47. se zavzema, da se na daljši rok oblikuje enoten, mednarodno skladen kazalnik za merjenje napredka, in podpira razvoj celovitega sistema kazalnikov (k čemur je pozval Evropski parlament), ki bo po možnosti vključeval uporabo Innobarometra za javno upravo in službe; poudarja, da morajo biti takšni kazalniki čim bolj enostavni ter hkrati upoštevati veliko raznolikost evropskih regij; poziva, da se ga obvešča o pripravljalnem delu za razvoj takšnega sistema.

Prihod zamisli na trg

ODBOR REGIJ

48. priznava pomen uravnoteženja tehnoloških in socialnih inovacij ter inovacij javnega sektorja; zlasti je pomembno, da se podpirajo družbene inovacije, kjer se zelene operativne in strukturne spremembe dosežejo s povezovanjem različnih inovacijskih področij, npr. povezovanje razvoja tehnologije, umetnosti in oblikovanja, kulture in dediščine ter storitev z lastnimi dejavnostmi uporabnika;

49. pozdravlja omembo kulturnih in ustvarjalnih industrij v sporočilu z vidika njihove možne vloge pri povezovanju ustvarjalnosti in inovacij; v zvezi s krepitvijo in spodbujanjem inovacij poudarja pomen ustvarjalnega razmišljanja o tem, kako združiti nekdanje različne discipline, da bi ugotovili, ali je mogoče ustvariti nove zamisli;

50. poudarja, da postajajo inovacije vse bolj kompleksne in sistemske. Poleg tega, da jih poganjajo raziskave, so čedalje bolj odvisne od povpraševanja in priložnosti ter ponujajo rešitve za konkretne probleme in obravnavajo pomembne družbene izzive. Oblikovalce politik in raziskovalce bi morali pri uresničevanju Unije inovacij dejavno spodbujati k oblikovanju novih odprtih inovacijskih konceptov, s čimer bi ustvarili resnično korist za vse udeležene strani in aktivirali obstoječe vire ne glede na njihov izvor.

51. priznava veliko kupno moč javnega naročanja, ki znaša 17 % BDP EU27, ter priznava, da so lahko javna naročila ključno gonilo inovacij in evidentno sredstvo za dvig (socialnih, okoljskih idr.) standardov;
52. podpira dejavno udeležbo podjetij in vlade v programih za podporo inovacijam; vendar opozarja na vpliv, ki bi ga lahko na lokalne in regionalne oblasti imelo dejstvo, da zgolj javni sektor prevzema vlogo in tveganje vodilne stranke za nepreverjene izdelke in storitve;
53. pozdravlja pobude za izmenjavo dobrih praks o inovativnih shemah javnih naročil;
54. izraža zaskrbljenost glede vpliva na lokalne in regionalne oblasti, ki bi ga lahko imele zahteve za države članice in regije, da rezervirajo proračunska sredstva, namenjena izključno predkomercialnim naročilom in javnim naročilom za inovativne izdelke in storitve; zainteresirane regije je treba npr. prek financiranja in dovolj prožnih predpisov spodbujati k izvajanju pilotnih projektov;
55. poziva k tesnemu sodelovanju lokalnih in regionalnih oblasti pri pripravi pravnih okvirov in programov v zvezi z raziskavami, predstavitvami in financiranjem inovativnih javnih storitev in naročanja;
56. meni, da bi bilo koristno merilo za oblikovanje teritorialne razsežnosti Unije inovacij razlikovanje med visokokakovostnimi inovacijskimi programi in programi odličnosti, ki jih je treba zaradi njihovih značilnosti podpirati s tematskimi inovacijskimi programi, ter bolj praktičnimi vidiki inovacij, ki so pripravljene za vstop na trg in bi jih lahko podpirala lokalna in regionalna partnerstva za inovacije v sodelovanju z zasebnim sektorjem; predlaga, da se kot izhodišče uporabijo „vidiki inovacij, ki so pripravljene za vstop na trg“, ki imajo večje možnosti za doseganje kratkoročnih rezultatov in neposrednih sporazumov med strankami na lokalni ravni;
57. opozarja, da direktive EU o javnem naročanju uradnikom za javna naročila že omogočajo, da uporabljajo izbirna merila, ki dajejo prednost nakupu inovativnega blaga in storitev, poleg tega pa je Komisija v zadnjih letih zagotovila razne smernice v zvezi s tem vprašanjem, vključno z navodili glede predkomercialnih naročil;
58. ugotavlja, da je Evropska komisija zaskrbljena zaradi resnih ovir pri uporabi izbirnih meril za inovativna javna naročila in namesto tega spodbuja razširjanje inovacijam prijaznih postopkov javnega naročanja;
59. opozarja, da so pravila EU glede javnega naročanja pogosto nedosledna in povečujejo birokracijo v zvezi z nacionalnimi programi, saj se pogosto preskušajo meje v Pogodbi določenih pristojnosti ter subsidiarnosti tako, da se določajo merila javnega naročanja za politike, ki so v pristojnosti držav članic, pri čemer se takšne določbe pogosto povežejo z zakonodajo, s katero navidez nimajo nič skupnega, ali pa jih predlagajo različne službe Komisije;
60. ponovno opozarja na poziv lokalnih in regionalnih oblasti, da se v vseh službah Evropske komisije zagotovijo pravna gotovost, predvidljivost, doslednost in centralizirana opredelitev vseh pravil EU o javnem naročanju, kar je predpogoj za vsak dodaten predlog v zvezi z javnim naročanjem, kar zadeva Unijo inovacij;
61. poudarja, da je treba poenostaviti dostop MSP do programov financiranja, ki bi lahko koristili njihovi udeležbi v gospodarstvu, saj kompleksnost in raznolikost pravil za obstoječe programe pogosto preprečujeta sodelovanje MSP, ki nimajo niti želje niti časa, da bi poskusila razumeti možnosti, ki jih nudijo takšni programi, ter močno podpira pomembno vlogo MSP pri spodbujanju inovacij;
62. pozdravlja predlog Evropske komisije za vzpostavitev skupnega strateškega okvira med vsemi skladi EU s teritorialno razsežnostjo (KS, ESRR, ESS, EKSRP, ESR); poleg tega poziva k skladnosti s predlaganim novim skupnim strateškim okvirom za inovacije;
63. močno podpira zamisel, da bi skupni strateški okvir zajemal tudi sinergije s „tematskimi“ skladi EU, če ti vključujejo teritorialno razsežnost, na primer trajnostni razvoj podeželja prek zagotavljanja širokopasovnega dostopa, prometni sklad TEN-T, raziskave ali nove „tematske“ pobude na lokalni ravni, kot so „pametna mesta“;
64. opozarja, da so pravila o državnih pomočeh pogosto zelo kompleksna, in poziva, naj se v okviru prihodnjega pregleda, ki naj bi bil leta 2011, pojasni, katere oblike inovacij se lahko ustrezno podprejo; ugotavlja, da lahko takšna jasnost zagotovi možnosti za podporo inovativnim podjetjem na določenih področjih;
65. podpira poziv strokovnjakov k zmanjšanju administracije v zvezi z inovacijskim programom EU, tako da se poveča število javnih razpisov in določijo fiksni datumi za objavo razpisa, saj strokovnjaki menijo, da bi takšni ukrepi prispevali k predvidljivosti za sodelujoče na razpisih ter znižali stroške upravljanja; v zvezi s tem poudarja pomen upravne predvidljivosti;

66. zahteva boljše ravnovesje med tveganji in stroški nadzora v okviru programov EU, saj to pogosto privede do pretiranega nadzora; zahteva sorazmeren mehanizem revizije in poročanja na primer za tiste organe, pri katerih je revizija pokazala stabilne postopke upravljanja in poročanja; poziva k pristopu, temelječem na „znanosti in tehnologiji“ ali „znanosti in inovacijah“, ki je osnovan na trdnih merilih znanstvene in tehnične kakovosti ⁽⁹⁾, namesto da se poudarja pravilnost izdatkov, kakor še vedno velja za večino programov EU.

V Bruslju, 30. junija 2011

Predsednica
Odbora regij
Mercedes BRESSO

⁽⁹⁾ CdR 230/2010 fin.

Predhodno mnenje Odbora regij – Vključevanje politike glede podnebnih sprememb in prihodnji proračun EU

(2011/C 259/05)

ODBOR REGIJ

- poudarja, da imajo lokalne in regionalne oblasti ključno vlogo pri izvajanju strategije Evropa 2020;
- poudarja, da je ključnega pomena energetska učinkovitost stavb;
- meni, da je potrebna večja preglednost za vodenje naložb. Statistika za uporabo in pridobivanje energije bi morala biti javna, tako kot tudi statistika izpustov;
- predlaga, da se vsaj ena posebna prednostna postavka strukturnih skladov 2014–2020 nameni trajnostni rabi in pridobivanju energije in da se temu cilju zagotovita vsa prepoznavnost in pomen, ki ju zasluži;
- predlaga posebno poglavje kohezijske politike za mestno problematiko, ki bi moralo zagotoviti podporo za razvoj akcijskih načrtov za trajnostno energijo, izboljševanje in širitev daljinskega ogrevanja, sočasno proizvodnjo toplote in električne energije, pridobivanje energije in uporabo obnovljivih virov energije, javno razsvetlavo, javni promet in „mehke“ načine prometa, energetska učinkovitost v stavbah, itd., ter ustvarjati podporne storitve za lokalne oblasti, kot so npr. lokalne in regionalne agencije za energijo;
- poudarja, da bi se moral ESS osredotočiti na krepitev človeških zmogljivosti na lokalni in regionalni ravni, kar bo v prihodnosti ključnega pomena za razvoj mest z nizko porabo energije in bo okrepilo lokalna gospodarstva;
- podpira bolj učinkovite mehanizme financiranja, ki bi lahko spodbudili javno-zasebna partnerstva. Na tem področju bi morali uporabiti npr. posojila z ugodno obrestno mero ali brezobrestna posojila, bančna jamstva, lokalne obnovljive sklade in druge inovativne instrumente finančnega inženiringa, ki bi se morali v skladu z načelom dodatnosti uporabljati v kombinaciji s financiranjem, ki se zagotavlja na lokalni in regionalni ravni iz strukturnih skladov.

Poročevalec	Ilmar REEPALU (SE/PES), član občinskega sveta Malmöja
Referenčni dokument	Dopis Evropske komisije z dne 14. februarja 2011

I. UVOD

ODBOR REGIJ

Politične prednostne naloge EU, lokalne in regionalne možnosti in potrebe

1. se povsem zaveda dejstva, da so podnebne spremembe velikanski izziv svetovnega obsega z velikimi razlikami med posledicami na regionalni in lokalni ravni. Pri obvladovanju tega izziva se je treba osredotočiti tako na lokalne kot na regionalne okoliščine in na tam obstoječe priložnosti s pametnimi in regionalnimi rešitvami. Izzivi podnebnih sprememb so preveliki, da bi jih lahko katerakoli država članica obvladovala sama, in tu lahko Evropska unija prispeva dodano vrednost;

2. poudarja, da so v okviru strategije Evropa 2020 cilji zaposlovanja, inovativnosti, izobraževanja, socialne vključenosti ter podnebja in energije med seboj tesno povezani in so vsi bistveni elementi za doseg splošnega cilja, tj. socialne in teritorialne kohezije. Ključni ukrepi za uresničitev ciljev strategije Evropa 2020 se opirajo na pametno, trajnostno in vključujočo rast;

3. poudarja, da je strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2020 – „Naše življenjsko zavarovanje, naš naravni kapital“ – dopolnilo boja proti podnebnim spremembam, saj zagotavlja nepogrešljive ukrepe za spodbujanje trajnostnega razvoja in prilagajanje podnebnim spremembam;

4. poudarja, da imajo lokalne in regionalne oblasti ključno vlogo pri izvajanju strategije Evropa 2020 in napredovanju v smeri nizkoogljičnega gospodarstva z zmanjševanjem porabe energije, decentralizacijo oskrbe z energijo, povečevanjem rabe obnovljivih virov energije, zagotavljanjem odpornosti ekosistemov na podnebne spremembe ter vzdrževanjem in povečanjem ponorov CO₂;

5. meni, da nepredvidljivo podnebje ogroža zdravje, infrastrukturo, kmetijstvo, biotsko raznovrstnost, zanesljivost preskrbe z vodo in hrano ter gospodarski razvoj, in da ga je treba obravnavati z boljšim načrtovanjem ter boljšimi postopki in tehnologijami v naših mestih in podeželskih gospodarstvih.

Ukrepi na področju boja proti podnebnim spremembam kot gonilo gospodarstva

ODBOR REGIJ

6. je prepričan, da imajo lahko ukrepi na področju boja proti podnebnim spremembam pozitivne učinke za gospodarski razvoj, zelena delovna mesta, odpornost, socialno kohezijo in kakovost življenja, ki temelji na pametni rasti; v tem smislu je

treba ugotoviti koristi, ki izhajajo iz podnebnih sprememb in bi lahko ponujale priložnost za gospodarski razvoj, ter področja, ki bi jim to lahko koristilo;

7. meni, da lahko na lokalni ravni s podnebjem povezana javna naročila in naložbe spodbujajo *pošteno, vključujočo in trajnostno* rast. Povezovanje gospodarskega razvoja, socialne kohezije in okoljskega financiranja lahko spodbuja prehod na nizkoogljično gospodarstvo;

8. meni, da naložbe EU v pametno lokalno specializacijo lahko pomagajo regijam pri inovativnih rešitvah za izkoriščanje lokalnih razmer in možnosti za razvoj nizkoogljičnih gospodarstev;

9. je prepričan, da naložbe v ustvarjanje trajnostnih evropskih mest in regij lahko krepijo položaj evropskih podjetij na vse večjem globalnem trgu;

10. meni, da je treba v razvoj trajnostnega gospodarstva z ukrepi in strategijami vključiti podjetja, da bi pri svojih poslovnih dejavnostih upoštevala družbena in okoljska vprašanja ter prevzela odgovornost za posledice in učinke, ki izhajajo iz njihovih dejavnosti.

II. POTREBA PO NADALJNJEM UKREPANJU IN NALOŽBAH

ODBOR REGIJ

11. poudarja, da podnebnju prijazne dejavnosti zahtevajo znatno dolgoročno financiranje. Prehod na nizkoogljično gospodarstvo, odporno na podnebne spremembe, bo zahteval osredotočenost na naložbe v energetske učinkovitost, stavbe, obnovljive vire energije, čist promet in druge rešitve za pametne sisteme za boljšo uporabo virov; nujno je treba močnejše podpreti tako mestna kot podeželska območja v vsej EU pri njihovih prizadevanjih za blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje tem spremembam na lokalni in regionalni ravni; ugotavlja, da bi po ocenah, s katerimi razpolaga Komisija, EU morala za prehod na nizkoogljično gospodarstvo v prihodnjih štiridesetih letih vlaganja v povprečju povečati za dodatnih 270 milijard EUR ali 1,5 % svojega letnega BDP, ter da bi z okrepitevijo ukrepov na področju boja proti podnebnim spremembam lahko do leta 2020 ustvarili 1,5 milijona novih delovnih mest;

12. poziva k znatni okrepitevi pobude Konvencije županov, ki bi ji bilo treba zagotoviti ustrezna sredstva za podporo mest in regij pri operativni pripravi načrtov za ukrepe na področju boja proti podnebnim spremembam in za pripravo skupnih standardov za ogljični odtis v sodelovanju z mednarodnimi partnerji, kot je konferenca županov v ZDA;

13. poudarja zlasti, da bi bilo treba zagotoviti dostopnost programov podpore za proizvajalce energije iz obnovljivih virov na vseh ravneh, saj je odpiranje potenciala energije, ki se decentralizirano pridobiva na lokalni in regionalni ravni, nepogrešljivo za uresničevanje ciljev Evropske unije 20-20-20;

14. poudarja, da je za blažitev podnebnih sprememb na lokalni in regionalni ravni ključnega pomena energetska učinkovitost stavb, saj je sektor stavb – tj. stanovanjskih in poslovnih stavb – največji porabnik energije z največjimi izpusti CO₂ v EU in porabi približno 40 % celotne končne energije v EU;

15. poudarja, da je bistveno okrepiti prizadevanja za trajnostne prometne sisteme, spremembe v navadah državljanov glede prevoza in vozila z nizkimi izpusti onesnaževal, da bi povečali učinkovitost, zmanjšali izpuste in izboljšali kakovost zraka. Odbor regij poudarja pomen okoljsko usmerjenega javnega prevoza na mestnih območjih in poziva, da je treba okrepiti naložbe strukturnih skladov v čist javni promet in zmanjšanje izpustov CO₂;

16. poudarja, da bi bilo treba razvoj in izboljševanje ponorov ogljika, ki prispevajo k zmanjševanju koncentracije CO₂ v ozračju, spodbujati zlasti v regijah, ki imajo najbolj ustrezne geološke in/ali naravne vire;

17. poudarja, da mora EU uresničiti svoje mednarodne finančne zaveze na podnebnem področju; se strinja, da bi morala biti finančna sredstva z mednarodnega trga CO₂ eden od virov za podporo projektom v državah v razvoju.

18. meni, da je nujno okrepiti ozaveščenost prebivalstva o nevdržnosti sedanjih vzorcev porabe virov;

19. meni, da je treba okrepiti izmenjavo znanja med znanstveniki in politiki, da bi izboljšali sprejemanje znanstveno utemeljenih odločitev.

III. NAČELA ZA UKREPE ZA VARSTVO PODNEBJA IN NJIHOVO FINANCIRANJE

ODBOR REGIJ

20. meni, da so načeli subsidiarnosti in partnerstva ter upravljanje na več ravneh temeljni pogoj za uspešno uporabo strukturnih skladov, in poudarja, da bi morale lokalne in regionalne oblasti zlasti sodelovati pri snovanju, pogajanjih in izvajanju pogodb o partnerstvu v okviru skupnega strateškega okvira za financiranje iz sredstev EU. To bi bilo treba obravnavati kot bistveno in edinstveno priložnost, da EU zagotovi večjo skladnost svojih izdatkov na različnih političnih področjih in ravneh upravljanja;

21. ponovno izraža nestrinjanje z ustanovitvijo enotnega sklada, namenjenega zgolj podnebnim spremembam, ki bi večinoma temeljil na virih, trenutno dodeljenih v okviru strukturnih skladov, in združeval vse finančne instrumente EU, ki se uporabljajo za financiranje boja proti podnebnim spremembam. „Prenos“ sredstev ne bi pomenil le neto izgube sredstev, dodeljenih boju proti podnebnim spremembam, temveč bi tudi

lahko tudi sprožil dvom o vključevanju projektov, povezanih s podnebnimi spremembami, v regionalizirane razvojne strategije;

22. predlaga, da bi bilo treba lokalne in regionalne odzive na podnebne spremembe obravnavati kot dopolnilo ukrepom na mednarodni, evropski in nacionalni ravni, obenem pa bi bilo treba graditi na izmenjavi in sodelovanju med regijami, ki se soočajo s podobnimi grožnjami in priložnostmi;

23. meni, da bi bilo treba še nadalje razvijati pristop upravljanja na več ravneh, saj sta lahko blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje uspešna le, če so vključene vse ravni upravljanja. V tem okviru je OR pozval Evropsko komisijo in države članice, naj uporabljajo načelo subsidiarnosti;

24. zato poudarja pomen preprečevanja upravnih ovir na vseh ravneh v EU. To zahteva usklajeno delovanje lokalnih, regionalnih in nacionalnih organov ter Evropske komisije;

25. poudarja, da bi bilo treba spodbujati sektorska ali medsektorska energetska in podnebna „zavezništva“ regij in podjetij za spodbujanje inovativnosti in hitrega prehoda na nizkoogljično gospodarstvo, odporno na podnebne spremembe. Takšna javno-zasebna partnerstva bi morala biti izrecno usmerjena k razvoju in uporabi tehnologij z nizkimi izpusti CO₂, razvoju in izboljšanju ponorov ogljika ter ukrepom za prilagajanje podnebnim spremembam in bi morala v ta namen prejemati posebno podporo iz strukturnih skladov;

26. meni, da je potrebna večja preglednost za vodenje naložb. Statistika za uporabo in pridobivanje energije bi morala biti javna, tako kot tudi statistika izpustov in še zlasti podatki o razvoju fizikalnih parametrov podnebja; treba bi bilo uvesti tudi sledljivost proračunskih izdatkov EU, povezanih s podnebnim področjem, da bi EU lahko jasno ocenila, koliko izdatkov namenja ukrepom na področju boja proti podnebnim spremembam.

IV. DOLOČITEV PREDNOSTI IN VKLJUČEVANJE

ODBOR REGIJ

27. meni, da bi bilo treba politiko glede podnebnih sprememb, kar zadeva prilagajanje in blaženje, in energetska politiko uvrstiti med glavne prednostne naloge proračuna EU;

28. poudarja, da bi moral proračun EU podpirati načela upravljanja na več ravneh in da bi vsi ukrepi EU morali temeljiti na horizontalnem pristopu, ki združuje ukrepe za boj in proti podnebnim spremembam in prilagajanje nanje, tako da se jasno določi razdelitev političnih in finančnih nalog in pristojnosti med lokalno in nacionalno ravni ter ravni EU, pa tudi med različnimi politikami, da se preprečijo vrzeli, nedoslednosti in podvajanja političnih odzivov;

29. meni, da sta zakonodaja EU in pogojevanje izdatkov EU ključna elementa za uresničitev ciljev strategije Evropa 2020, saj bi bilo treba ukrepe za varstvo podnebja vključiti v vsa ustrezna področja izdatkov, med njimi tudi v strukturne sklade, sklade za kmetijstvo, razvoj podeželja, raziskave in inovacije ter zunanje sodelovanje. Vključevanje v vsa bistvena področja političnega ukrepanja pomeni, da je treba obstoječe politike za spodbujanje trajnostnega razvoja ponovno urediti glede na njihov pomen, pri čemer je treba upoštevati, da je z istim ukrepom mogoče hkrati slediti različnim ciljem, in da bi to tudi morali početi;

30. meni, da je učinkovito razporeditev in učinkovitost omejenih proračunskih sredstev mogoče najbolje zagotoviti, če se ukrepi na področju boja proti podnebnim spremembam in energetska učinkovitost vključijo kot večsektorska prednostna naloga v okvir strukturnih skladov, skupne kmetijske politike in okvirnih programov za raziskave in tehnološki razvoj (prihodnjega osmega okvirnega programa). Poleg tega bi bilo treba vključevanje dopolniti s prihodnjim instrumentom za ukrepe na področju okolja in podnebnih ukrepov Life+, tako da bi bilo na voljo več sredstev za ukrepe na področju boja proti podnebnim spremembam in bi se preizkusili novi pristopi za prilagajanje podnebnim spremembam in njihovo blaženje;

31. podpira desetletno proračunsko obdobje, ki bi lahko zagotavljalo bistveno stabilnost in predvidljivost za financiranje programov in bo vodilo k bolj usmerjenemu določanju težišč;

32. obžaluje, da v „energetski strategiji 2011-2020“ v zvezi s financiranjem lokalnih in regionalnih naložb v trajnostno energijo ni posebnih dodatnih obveznosti, čeprav je Komisija poudarila vlogo lokalnih in regionalnih oblasti.

V. PREDLOGI ZA FINANCIRANJE IZ RAZLIČNIH VIROV

ODBOR REGIJ

Kohezijske politike in strukturni skladi

33. predlaga, da se vsaj ena posebna prednostna postavka strukturnih skladov 2014–2020 nameni trajnostni rabi in pridobivanju energije in da se temu cilju zagotovita vsa prepoznavnost in pomen, ki ju zasluži;

34. ugotavlja, da se koncept trajnostnega mesta spreminja v smeri naprav za lokalno pridobivanje energije, večje električne mobilnosti, uporabe pametnih omrežij in drugih sistemskih rešitev za boljšo uporabo virov, in zahteva posebno poglavje kohezijske politike za mestno problematiko, ki bi moralo zagotoviti podporo za razvoj akcijskih načrtov za trajnostno energijo, izboljševanje in širitev daljinskega ogrevanja, sočasno proizvodnjo toplote in električne energije, pridobivanje energije in uporabo obnovljivih virov energije, javno razsvetljava, javni promet in „mehke“ načine prometa, energetska učinkovitost v stavbah, itd., ter ustvarjati podporne storitve za lokalne oblasti, kot so npr. lokalne in regionalne agencije za energijo;

35. opozarja na namero Evropske komisije, da spodbuja lokalne energetske rešitve in nadalje razvija pobudo za „pametna

mesta“ (tj. pametne števec in pametna omrežja) za čiste in energetske učinkovite naložbe, ter jo poziva, naj to dobro namero vključi v okvir strukturnih skladov 2014–2020;

36. zahteva, da se sredstva, ki se v okviru politike regionalnega razvoja oziroma kohezijske politike namenjajo za izboljšanje energetske učinkovitosti stanovanjskih stavb, povečajo za najmanj 5 %, kar v povprečju EU ustreza najmanj 15 % v okviru ESRR;

37. poudarja ključno vlogo strukturnih skladov za podpiranje razvoja znanja, inovativnih rešitev in ozaveščanja javnosti o izzivih in priložnostih, ki izvirajo iz potrebe po boju proti podnebnim spremembam, njihovem blaženju in prilagajanju nanje;

38. meni, da je pomembno spodbujati participativne pristope in platforme znanja, ki zajemajo vse sektorje, na katere vplivajo podnebne spremembe, tako da bi se izvajale raziskave na podlagi potreb politike.

Raziskave in razvoj

ODBOR REGIJ

39. poziva proračunski organ, da zagotovi ustrezno financiranje in več sredstev za raziskave in inovacije glede posledic podnebnih sprememb, zmanjševanja izpustov CO₂ in prilagajanja podnebnim spremembam, zlasti na področju energije, ter za izvajanje strateškega načrta za energetska tehnologija, ne le na ravni EU in na nacionalni ravni, temveč tudi na lokalni in regionalni ravni, kar vključuje tudi spodbujanje grozdov ter inovativnih malih in srednje velikih podjetij;

40. poudarja pomen vključevanja trajnostnih tehnologij in financiranja inovacij, potrebnih za nove pametne tehnologije, v vsa pomembna politična področja s celostnim vključevanjem vprašanj in ukrepov na področju podnebnih sprememb v vse programe in strategije EU;

41. poudarja pomen razširjanja pametnih rešitev, vrhunskih inovacij kot demonstracijskih projektov, da se tako spremeni odnos, okrepi zelena rast in podpre strategija Evropa 2020.

Evropski socialni sklad

ODBOR REGIJ

42. poudarja, da se lahko Evropski socialni sklad (ESS) uporabi za spodbujanje trajnostnega ravnanja v obstoječih poklicih in za razvoj novih znanj v „okolju prijaznejših tehnologijah in storitvah“, saj je ESS orodje za pomoč delavcem in podjetjem, da se prilagodijo novim gospodarskim razmeram;

43. zato poudarja, da bi se moral ESS osredotočiti na krepitev človeških zmogljivosti na lokalni in regionalni ravni, kar bo v prihodnosti ključnega pomena za razvoj mest in regij z nizko porabo energije, v katerih je mogoče izvajati učinkovite ukrepe prilagajanja in/ali blaženja podnebnih sprememb, kar bo okrepilo lokalno gospodarstvo.

Skupna kmetijska politika

ODBOR REGIJ

44. poudarja pomen podpiranja vzajemnega učinkovanja med mesti in podeželjem ter njihovega razvoja, npr. s celostnim pristopom na področjih energetske učinkovitosti, okolju prijaznega javnega prevoza, ohranjanja okoljskih storitev, upravljanja z vodami in privlačnosti;

45. meni, da bi morala skupna kmetijska politika (SKP) nagradjevati kmete in upravljavce zemljišč za zagotavljanje javnih dobrin, kot so pridobivanje energije iz obnovljivih virov, ohranjanje območij, pomembnih zaradi svoje vloge ponorov ogljika, zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov in prilagajanje podnebnim spremembam;

46. meni, da bi bilo lahko več prostora za močnejše pogovjevanje ali bolj ekološko usmeritev SKP (I. in II. steber SKP);

47. poudarja, da Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (II. steber SKP) še naprej kot pomemben instrument podpira kmete pri inovacijah in spodbuja diverzifikacijo gospodarstva na podeželju; zato bi bilo treba razširiti njegovo sedanjo vlogo v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem tem spremembam, lotiti pa bi se bilo treba tudi drugih ključnih izzivov v zvezi z viri, kot sta npr. upravljanje voda in tal ter biotska raznovrstnost.

Novi naložbeni mehanizmi

ODBOR REGIJ

48. opozarja, da je pozdravil „prerazporeditev neporabljenih sredstev v skladu s poglavjem II Uredbe (ES) št. 663/2009, ki bodo zdaj v okviru projektov na področju trajnostne energije na voljo lokalnim in regionalnim oblastem“, in poudarja, da je treba

upoštevati ta novi evropski instrument za spodbujanje energetske učinkovitosti kot pomemben precedens, ki bi mu morali slediti tudi v prihodnje;

49. ponovno poudarja, „da so v času trenutne [...] krize načrti oživljanja gospodarstva tesno povezani z vlaganji v energetska učinkovitost in v obnovljive vire energije“;

50. poudarja, da bi moralo biti omogočeno sofinanciranje s projektnimi obveznicami EU, ki bi jih izdala Evropska investicijska banka (EIB), saj bo razvoj nizkoogljičnega gospodarstva, odpornega na podnebne spremembe, na lokalni in regionalni ravni izboljšal splošno konkurenčnost Evrope na področju „zelenega gospodarstva“;

51. podpira bolj učinkovite mehanizme financiranja, ki bi lahko spodbudili javno-zasebna partnerstva. Na tem področju bi morali uporabiti npr. posojila z ugodno obrestno mero ali brezobrestna posojila, bančna jamstva, lokalne obnovljive sklade in druge inovativne instrumente finančnega inženiringa, ki bi se morali v skladu z načelom dodatnosti uporabljati v kombinaciji s financiranjem, ki se zagotavlja na lokalni in regionalni ravni iz strukturnih skladov;

52. podpira zamisel, da bi bilo treba zagotoviti nove vire financiranja tako, da bi vsaj tretjino dohodkov iz sistema trgovanja z izpusti dodelili lokalni in regionalni ravni. Natančni ključ za porazdelitev dohodkov naj bi v okviru nacionalnih strategij v zvezi s podnebjem določili v vsaki državi članici, da bi tako ustrezno upoštevali v državah članicah zelo različne porazdelitve odgovornosti na področju boja proti podnebnim spremembam. Odbor poziva k vse obsežnejši uporabi davka na CO₂ v vsej Evropi in k temu, da s tem tudi lokalna in regionalna raven v skladu s prej omenjenim okvirom dobita nova sredstva financiranja; glede na to, da mesta in regije trenutno ne morejo dovolj izkoristiti sedanjih trgov ogljika, močno podpira poziv Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), naj lokalne in regionalne oblasti oblikujejo lastne projekte za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov, ki se financirajo prek sistema trgovanja z izpusti.

V Bruslju, 30. junija 2011

Predsednica
Odbora regij
Mercedes BRESSO

Mnenje Odbora regij – Varstvo in razvoj zgodovinskih jezikovnih manjšin v okviru Lizbonske pogodbe

(2011/C 259/06)

ODBOR REGIJ

- poudarja pozitiven vpliv jezikov manjšin in jezikovno raznolikost v Evropi tako na socialno in kulturno področje na splošno kot na posameznike in njihove skupnosti, saj se s tem spodbujajo ustvarjalnost in inovacije in tako vrednoti celotna kulturna dediščina, kar koristi tudi gospodarskemu razvoju;
- poudarja vse večjo zavest o tem vprašanju v Evropi, ki se kaže tudi v pravnem razvoju zakonodaje EU, zlasti z Lizbonsko pogodbo, ki je vključila spoštovanje bogate kulturne in jezikovne raznolikosti kot temeljnega elementa v okviru varovanja in razvoja evropske kulturne dediščine. Tudi Listina Evropske unije o temeljnih pravicah prepoveduje vsakršno diskriminacijo na podlagi jezika ali pripadnosti narodnostni manjšini;
- ugotavlja, da ima sam bistveno vlogo, saj je OR skupščina, v kateri se lahko v korist vseh zgodovinskih jezikovnih manjšin zbirajo in širijo primeri dobre prakse varstva in upoštevanja jezikov manjšin ter bolj splošno kulture vsake jezikovne manjšine kot izraza evropskega kulturnega pluralizma;
- izraža željo, da bi se Komisija in Svet bolj zavedala potrebe po trdnejši pravni podlagi, ki bi omogočila specifične in ustrezno financirane ukrepe v korist jezikovnih manjšin.

Poročevalec Luciano CAVERI (IT/ALDE), regionalni svetnik avtonomne dežele Valle d'Aosta

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

ODBOR REGIJ

Splošna priporočila

1. poudarja, da ima Evropska unija pravo bogastvo zgodovinskih jezikovnih in narodnostnih manjšin (ki jih lahko imenujemo tudi avtohtone ali tradicionalne), ki govorijo jezik, ki se razlikuje od jezika države, ki ji pripadajo;

2. poudarja, da imajo v vseh državah Evropske unije lokalne in regionalne ravni demokracije ob spoštovanju načela subsidiarnosti vse bolj pomembno vlogo varstva in spodbujanja te kulturne in jezikovne raznolikosti v celotnem šolstvu in vseh oblikah izobraževanja, v kulturi, medijih in v regionalnem razvoju;

3. poudarja pozitiven vpliv jezikov manjšin in jezikovno raznolikost v Evropi tako na socialno in kulturno področje na splošno kot na posameznike in njihove skupnosti, saj se s tem spodbujajo ustvarjalnost in inovacije in tako vrednoti celotna kulturna dediščina, kar koristi tudi gospodarskemu razvoju;

4. opozarja, da se je v zadnjih desetletjih v mednarodnem pravu postopoma povečevalo število pravnih instrumentov za varovanje in razvoj teh jezikov manjšin, kot so *Deklaracija Združenih narodov o pravicah oseb, ki pripadajo narodnim ali etničnim, verskim in jezikovnim manjšinam*, iz leta 1992 in številne deklaracije, konvencije in priporočila, ki jih je Unesco sprejel v vsej svoji zgodovini, vse do najnovejše Konvencije o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov iz leta 2005;

5. pozdravlja zlasti pomembno vlogo, ki jo je Svet Evrope vedno imel na področju jezikovne politike, zlasti s temeljno Evropsko listino o regionalnih in manjšinskih jezikih iz leta 1992 in Okvirno konvencijo za varstvo narodnih manjšin iz leta 1995;

6. opozarja tudi na nedavno sprejeto resolucijo Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti Sveta Evrope z dne 18. marca 2010 (301/2010) o jezikih manjšin kot priložnosti za regionalni razvoj, ki potrjuje pozitiven prispevek teh jezikov k regionalnemu razvoju;

7. poudarja vse večjo zavest o tem vprašanju v Evropi, ki se kaže tudi v pravnem razvoju zakonodaje EU, zlasti z Lizbonsko pogodbo, ki je vključila spoštovanje bogate kulturne in jezikovne raznolikosti kot temeljnega elementa v okviru varovanja in razvoja evropske kulturne dediščine. Tudi Listina Evropske unije o temeljnih pravicah prepoveduje vsakršno diskriminacijo na podlagi jezika ali pripadnosti narodnostni manjšini;

8. ugotavlja, da so različne institucije Evropske unije, še preden je sistem zaščite s to pravno podlago dobil trdnejšo osnovo, priznavale obstoj elementov varovanja v načelih obstoječih Pogodb (pravni red Skupnosti), kot se je pokazalo pri širitvi, ko so s kopenhavskimi merili tudi zaradi razlag Evropskega sodišča na tem področju zahtevale aktivno politiko varstva jezikovnih manjšin;

9. vendar poudarja, da glede na ustavna načela posameznih držav članic spremembe v zakonodaji, ki omogočajo večjo zaščito, za Komisijo niso pravna podlaga, ki bi upravičevala posebne proračunske postavke za zgodovinske jezikovne manjšine;

10. poudarja prizadevanja različnih institucij, vključno z OR, za zaščito večjezičnosti v političnih dejavnostih in upravnem delu, vključno s postopnim uvajanjem jezikov manjšin, kot kažejo sporazumi s Španijo in Veliko Britanijo;

11. pozitivno ocenjuje sodelovanje Komisije z različnimi organizacijami, ki v Evropski uniji podpirajo jezikovne manjšine, zlasti obsežno delo Mreže za spodbujanje jezikovne raznolikosti (NPLD), ter sodelovanje v preteklosti (pred njegovo ukinitvijo) z Evropskim uradom za manj uporabljane jezike (EBLUL, *European Bureau for Lesser-Used Languages*) in mrežo Mercator, ki sta se ukvarjala z različnimi vidiki jezikov in kultur manjšin;

12. ugotavlja, da že zdaj številni evropski programi (na primer MEDIA, CULTURE, ukrepi v korist MSP, strukturni skladi, razvoj novih tehnologij) financirajo ukrepe v prid jezikovnih manjšin, pri tem pa upoštevajo geografsko obsežne ukrepe, kot sta Strategija za Podonavje in Alpska konvencija (s katero se je ukvarjala skupina za Alpe);

13. kot negativno označuje zmanjšanje sredstev za jezikovno raznolikost v primerjavi z vse večjim številom jezikov EU, kar je bilo ugotovljeno že v študiji Evropskega parlamenta leta 2008.

ODBOR REGIJ

Potrebni ukrepi

14. ugotavlja, da ima sam bistveno vlogo, saj je OR skupščina, v kateri se lahko v korist vseh zgodovinskih jezikovnih manjšin zbirajo in širijo primeri dobre prakse varstva in upoštevanja jezikov manjšin ter bolj splošno kulture vsake jezikovne manjšine kot izraza evropskega kulturnega pluralizma;

15. poziva Evropsko komisijo, naj še naprej spodbuja jezikovno raznolikost in na različne načine podpira učenje jezikov, tako jezikov manjšin kot jezikov, ki se govorijo v posameznih regijah;

16. institucije EU poziva, naj spodbujajo uporabo teh jezikov v neposrednih odnosih med evropskimi institucijami in državljani, zlasti na spletnih straneh EU in v spletni komunikaciji, s čimer bi pokazali tudi to, kako blizu je Unija zgodovinskim jezikovnim manjšinam;

17. spodbuja tudi lokalno in regionalno raven demokracije, da z informacijskimi kampanjami seznanja s pravicami jezikovnih manjšin ter z bogastvom in raznolikostjo lastnih kultur v okviru svoje skupnosti in v preostali Evropi;

18. poziva Komisijo, naj podpre evropske lokalne in regionalne institucije za razvoj šolstva z materiali in instrumenti, kot je usposabljanje učiteljev glede na potrebe posameznih jezikovnih skupnosti;

19. priporoča, da se jeziki manjšin in jeziki, ki se govorijo v posameznih regijah, popolnoma vključijo v politike ter programe in horizontalna prednostna področja Unije, zlasti v politike za avdiovizualni sektor, izobraževanje na vseh stopnjah, kulturni sektor in učenje jezikov, pa tudi v politike za teritorialno sodelovanje, regionalni razvoj, turizem in izmenjave med mladimi;

20. Komisiji in posledično Svetu predlaga, da se jeziki manjšin in jeziki, ki se govorijo v posameznih regijah, v naslednjem programskem obdobju primerno vključijo v regionalno politiko, v naslednji okvirni program za raziskave, program MEDIA, v vse programe na področju kulture, izobraževanja in usposabljanja, zlasti v program ukrepov za vseživljenjsko učenje, podobno pa velja tudi za področja, kot so strukturni skladi, Evropska digitalna agenda in vse, kar je povezano z upoštevanjem oseb in skupnosti, ki jim pripadajo;

21. opozarja Komisijo, da je treba imeti in redno posodabljalni skupni okvir za vse različne ukrepe v korist zgodovinskih jezikovnih manjšin (in pregledati študije Euromosaic), tudi zato, da se poudarijo možnosti za izmenjave in medsebojno poznavanje v dobro trdne kulturne kohezije, ki je del celotnega projekta evropskega vključevanja; ta projekt bi moral v „evropski sestavljaniki“ upoštevati tudi pomemben prispevek jezikov manjšin in jezikov, ki se govorijo v posameznih regijah;

22. izraža željo, da bi se Komisija in Svet bolj zavedala potrebe po trdnejši pravni podlagi, ki bi omogočila specifične in ustrezno financirane ukrepe v korist jezikovnih manjšin;

23. priporoča, da države članice, ki imajo poglobljeno vlogo na področju jezikovne politike, upoštevajo jezikovno raznolikost na svojem ozemlju in spoštujejo zgodovinske jezikovne skupnosti in se pri tem zavedajo, da priznavanje kulturne dediščine in vseh drugih vrednot, ki jih izražajo (zgodovina, jezik in kultura), prispeva k mirnemu sobivanju in bogatenju evropske identitete.

V Bruslju, 30. junija 2011

Predsednica
Odbora regij
Mercedes BRESSO

Mnenje Odbora regij – Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta

(2011/C 259/07)

ODBOR REGIJ

- močno spodbuja vse države članice, naj določijo kvantitativne nacionalne cilje za vse glavne krovne cilje strategije Evropa 2020, zlasti tiste, ki so neposredno povezani s *Programom za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta*, da bi bil v nacionalnih programih reform večji poudarek na odgovornosti, da bi se odrazila politična prizadevanja za nadaljevanje sedanjih ukrepov in da bi bilo ocenjevanje učinkovitosti politik transparentno;
- zagovarja pristop do znanj in spretnosti ter delovnih mest, ki bi (a) lokalnim oz. regionalnim partnerjem omogočil načrtovanje ukrepov in neposrednih sredstev za zadovoljevanje lokalnih oz. regionalnih potreb delodajalcev ter osredotočenje na določene ciljne skupine delovne sile, ter (b) določil okvir za povezovanje storitev na kraju izvajanja in za oblikovanje rešitev pri obravnavi posebnih lokalnih oz. regionalnih težav;
- opozarja na člen 174 (PDEU) o teritorialni koheziji in poudarja potrebo po celovitem upoštevanju regionalnih razlik, saj so v vsej Evropski uniji precejšnja neskladja, poleg tega pa se precej razlikujejo tudi izzivi, s katerimi se regije soočajo pri izpolnjevanju ciljev strategije Evropa 2020. Te težavne okoliščine so bile jasno opisane v petem poročilu o gospodarski, socialni in teritorialni koheziji (*glej točko 6 na straneh 3 in 4*);
- poziva k večjemu razmisleku o primernem času za postopno odpravo trenutnih ukrepov na trgu dela, povezanih s krizo, ter o posledicah tega na zaupanje na trgu, javne finance, možnosti ranljivih delavcev za zaposlitev ter splošno raven dolgoročne brezposelnosti; meni, da bo uspeh *Programa za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta* v kratkem času ali tudi kasneje odvisen od učinkovitosti in trajnega učinka kriznih ukrepov na pomoč trgu dela v gospodarski krizi. Kot vodilo pa mora veljati, da se morajo krizni ukrepi kmalu izteči.

Poročevalec	Henk KOOL (NL/PES), član izvršilnega sveta mesta Haag
Referenčni dokument	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta: evropski prispevek k polni zaposlenosti COM(2010) 682 konč.

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

ODBOR REGIJ

1. pozdravlja *Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta* kot eno od sedmih vodilnih pobud strategije Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast. Ugotavlja, da ga dopolnjujejo tudi druge vodilne pobude, ter poudarja, da bo program izveden le ob sprejetju skladnega, večravenskega in celostnega pristopa k izvajanju;

2. močno spodbuja vse države članice, naj določijo kvantitativne nacionalne cilje za vse glavne krovne cilje strategije Evropa 2020, zlasti tiste, ki so neposredno povezani s *Programom za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta*, da bi bil v nacionalnih programih reform večji poudarek na odgovornosti, da bi se odrazila politična prizadevanja za nadaljevanje sedanjih ukrepov in da bi bilo ocenjevanje učinkovitosti politik transparentno;

3. izraža zadovoljstvo, da Komisija omenja regionalne vidike pri vodilni pobudi, vendar meni, da je treba nameniti večjo pozornost izjemni vlogi lokalnih in regionalnih oblasti kot delodajalcev, ponudnikov storitev in regulatorjev ter spodbujanju rasti in kohezije ter vlogi, ki jo imajo pri usklajevanju strateških partnerstev med izobraževalnimi ustanovami, podjetniškimi agencijami in podjetji v lastnih regijah;

4. zagovarja pristop do znanj in spretnosti ter delovnih mest, ki bi (a) lokalnim oz. regionalnim partnerjem omogočil načrtovanje ukrepov in neposrednih sredstev za zadovoljevanje lokalnih oz. regionalnih potreb delodajalcev ter osredotočenje na določene ciljne skupine delovne sile, ter (b) določil okvir za povezovanje storitev na kraju izvajanja in za oblikovanje rešitev pri obravnavi posebnih lokalnih oz. regionalnih težav;

5. poleg tega meni, da je med vodilnimi pobudami predlaganih precej ukrepov, ki bi jim koristila močnejša lokalna ali regionalna razsežnost, zato poziva evropske institucije in države članice, naj podprejo ukrepe za strategije za znanje na lokalni ravni, podnacionalno razsežnost za pregled znanj in spretnosti EU, ukrepe na lokalni ravni za vključevanje tistih, ki se srečujejo s hudimi težavami pri iskanju službe (kot so migranti), na trg dela, lokalne ukrepe za zgodnje opuščanje šolanja, splošno in matematično pismenost odraslih ter strategije za vseživljenjsko učenje, ugodne pogoje za ustvarjanje delovnih mest, socialni

dialog na lokalni in regionalni ravni o politikah dela in zaposlovanja, regionalne centre odličnosti za delovna mesta prihodnosti ter ukrepe za zadostno število delavcev na ključnih področjih, kot je zdravje;

6. opozarja na člen 174 (PDEU) o teritorialni koheziji in poudarja potrebo po celovitem upoštevanju regionalnih razlik, saj so v vsej Evropski uniji precejšnja neskladja, poleg tega pa se precej razlikujejo tudi izzivi, s katerimi se regije soočajo pri izpolnjevanju ciljev strategije Evropa 2020. Te težavne okoliščine so bile jasno opisane v petem poročilu o gospodarski, socialni in teritorialni koheziji, ⁽¹⁾ med njimi zlasti naslednje:

(a) manj kot ena od treh regij je dosegla 75-odstotno stopnjo zaposlenosti in skoraj ena od petih regij ima stopnjo, ki je nižja od 65 %;

(b) v več kot 20 % regij je 40 % prebivalstva ali več z nizko stopnjo izobrazbe;

(c) manj kot ena od šestih regij je dosegla cilj glede terciarne izobrazbe;

(d) stopnja sodelovanja v vseživljenjskem učenju se zelo razlikuje, v več kot 22 % regij je zelo nizka in znaša 5 % ali manj;

(e) prebivalstvo se hitro stara in količnik starostne odvisnosti izgublja ravnovesje.

7. opozarja na morebitne negativne učinke politik, katerih cilj je splošno izboljšanje, ali nacionalnih ciljev, ki bodisi ne upoštevajo bodisi premalo upoštevajo teritorialno razsežnost, za nekatere regije, ter poziva Evropsko komisijo in države članice, naj razmislijo o posledicah takšnega pristopa, zlasti za regije s hudimi strukturnimi pomanjkljivostmi;

8. opaža velike razlike v stopnji sodelovanja v vseživljenjskem učenju in usposabljanju na regionalni ravni v EU ter

⁽¹⁾ COM(2010) 642, 9.11.2010.

izraža zaskrbljenost, da kljub številnim do zdaj določenim ciljem še vedno nismo zagotovili, da bi države članice in regije, ki zaostajajo, dosegle povprečje EU;

9. izraža obžalovanje, da predstavitve vodilne pobude *Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta* ni spremljala ocena vpliva na proračun, ki bi ga imeli predlagani ukrepi;

10. poziva k večjemu razmisleku o primernem času za postopno odpravo trenutnih ukrepov na trgu dela, povezanih s krizo, ter o posledicah tega na zaupanje na trgu, javne finance, možnosti ranljivih delavcev za zaposlitev ter splošno raven dolgoročne brezposlenosti; meni, da bo uspeh *Programa za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta* v kratkem času ali tudi kasneje odvisen od učinkovitosti in trajnega učinka kriznih ukrepov na pomoč trgu dela v gospodarski krizi. Kot vodilo pa mora veljati, da se morajo krizni ukrepi kmalu izteči;

11. poziva, da se tako na ravni EU kot držav članic vzpostavijo mehanizmi za usklajevanje prizadevanj za doseganje ciljev *Programa za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta* in drugih vodilnih pobud, kot sta predvsem *Mladi in mobilnost* in *Platforma za boj proti revščini*;

Nova priložnost za prožno varnost

ODBOR REGIJ

12. pozdravlja priznanje Evropske komisije, da na oslabljenem trgu dela in glede na visoke ravni strukturne brezposelnosti ukrepi za večjo ponudbo delovne sile niso zadostni, da bi bilo z njimi mogoče odpraviti brezposelnost, in da jih je treba dopolniti z ukrepi, usmerjenimi v spodbujanje povpraševanja po delovni sili, vendar poziva k večji uravnoteženosti med obema skupinama predpisanih ukrepov;

13. priznava, da je nacionalne predpise glede prožne varnosti treba okrepiti in prilagoditi novemu socialnemu in gospodarskemu okviru, in pozdravlja vključitev smernic prožne varnosti v delo Sveta, vendar opozarja Komisijo, da bi bilo treba pri razmisleku o spremembah z možnim vplivom na trg dela vedno vključiti socialne partnerje. Komisijo naproša, naj podrobneje opredeli vpliv predlaganih sprememb pogodb za nedoločen čas na varnost delovnih mest, obstoječe pravice do dela, delovni čas in načine organizacije dela;

14. spominja na to, da je Evropska unija že v preteklosti spodbujala k postopnim spremembam v nacionalnih zakonodajnih sistemih z evropskimi direktivami, in poudarja pomen ohranitve teh standardov, vendar meni, da si je treba še naprej prizadevati za strukturne spremembe, da bi dosegli večjo socialno stabilnost;

15. soglaša s Komisijo glede ključne vloge MSP pri ustvarjanju delovnih mest in evropski konkurenčnosti ter ponavlja

priporočila iz mnenja OR o Aktu za mala podjetja, ⁽²⁾ zlasti z vidika dostopanja do sredstev in izvajanja načela „najprej pomisli na male“;

16. opozarja na neenakomeren napredek pri prenosu nekaterih obstoječih direktiv o zaposlovanju v zakonodajo držav članic ter v državah članicah opaža različne razlage direktiv, kar ima za posledico, da enotni trg dela v EU ne obstaja; vendar obenem ugotavlja, da se s pravico Komisije, da od držav članic prejema poročila o prenosu zakonodaje EU v nacionalno zakonodajo, zagotavlja, da nacionalna odstopanja ne presegajo sprejemljivega okvira. Da bi dobili pregled nad obsegom razlik, predlagamo primerjalne analize izvajanja nekaterih direktiv v državah članicah.

Zagotavljanje pravih znanj in sposobnosti za zaposlitev

ODBOR REGIJ

17. se seznanja s kratko oceno Evropske komisije glede glavnih izzivov, s katerimi se sooča trg dela v Evropski uniji; soglaša, da ni zadostnega znanja, ki bo potrebno na trgu dela v prihodnosti, da ni zadostne ponudbe in povpraševanja po usposabljanju na nekaterih področjih in da je treba bolje uskladiti in voditi znanje in izkušnje delavcev migrantov;

18. vendar opozarja, da Evropska komisija preveč omejuječo razlaga problem glede usposobljenosti in, kot je videti, podcenjuje izzive glede upravljanja in sprememb sektorske sestave gospodarstva ter posledic, ki jih ima to za posameznike različne starosti in spola ter za invalide, glede potrjevanja preteklih izkušenj pa tudi formaliziranju znanj in spretnosti, povezanih z rastočimi osnovnimi poklicnimi področji, kot so pomožni poklici v zdravstvu, glede priznavanja povečevanja števila starejših delavcev in njihovega izpopolnjevanja, ki je s tem povezano, uravnavanja stopnje brezposelnosti med državljani iz tretjih držav, ki je več kot dvakrat višja od stopnje brezposelnosti državljanov v posameznih državah članicah, in glede priznavanja potrebe po posebnih političnih ukrepih za spoprijem z rastočim številom mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo;

19. meni, da bi Evropska komisija morala nameniti večjo pozornost potrebi po bolj lokalnem izvajanju storitev in strateškem načrtovanju pri opredeljevanju značilnosti trga dela, napovedovanju, izobraževanju na področju industrijske politike ter bolj osebnem pristopu pri snovanju in načrtovanju neposrednih ukrepov skupaj z lokalnimi delodajalci, socialnimi partnerji in službami za zaposlovanje, kar zadeva dodeljevanje pomoči podjetjem in proaktivne mehanizme zgodnjega opozarjanja o potrebah po usposabljanju delavcev v podjetjih, ki jim grozi zaprtje;

⁽²⁾ CdR 246/2008 fin.

20. podpira koncept pregleda znanj in spretnosti EU, ki bi prispeval k večji preglednosti za iskalce zaposlitve, delavce, podjetja in/ali javne ustanove, vendar meni, da je potrebna bolj lokalna oblika tega instrumenta, s katerim bi dopolnili informacije, zbrane na nacionalni ravni, zlasti v državah članicah z zelo centraliziranimi upravnimi sistemi. Na podnacionalni ravni je mogoč dostop do najbolj točnih in hitrih informacij o regionalnih trgih dela, lokalne in regionalne oblasti pa imajo lahko pomembno vlogo pri ugotavljanju neuskkljenosti med povpraševanjem in ponudbo znanj in spretnosti, pri ponujanju ustreznih programov preusposabljanja in poklicnega usposabljanja ter pri spodbujanju naložb v odgovor na povpraševanje na lokalni ravni;

21. podpira razvoj močnejših povezav med podjetji in univerzami, zlasti vključitev zaposlitev, ki prinašajo „kreditne točke“, v vse univerzitetne programe, da bi okrepili poznavanje tehničnih, podjetniških in mehkih veščin diplomantov ter povečali njihove možnosti za zaposlitev na sodobnem trgu dela;

22. meni, da je treba digitalnemu opismenjevanju in pismenosti nameniti ključni pomen pri napovedovanju in načrtovanju znanja, ki bo potrebno v prihodnosti, in da je treba poleg naložb v IKT infrastrukturo pripraviti ustrezne programe za povečanje digitalne pismenosti delovne sile, zlasti slabo izobraženih in ranljivih skupin ter brezposelnih;

23. glede na to, da je leto 2011 evropsko leto prostovoljstva, predlaga, da se v *Programu za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta* upošteva prostovoljstvo kot možnost pridobivanja dodatnega znanja; poleg tega predlaga, da se sistemi certificiranja, ki priznavajo sposobnosti, znanja in izkušnje, pridobljene s prostovoljnim delom, povežejo s sistemom življenjepisa Europass, da bi znotraj celotne EU omogočili priznavanje izkušenj, pridobljenih s prostovoljnim delom, in zaposljivost;

24. meni, da bi bilo sedanje storitve številnih lokalnih in regionalnih oblasti – mentorstvo, svetovanje, spodbujanje in pomoč podjetjem, zlasti MSP, treba izrecno priznati ter poudariti in še naprej podpirati njihovo vlogo pri skupnih naložbah in spodbujanju akademsko-tržnih povezav.

Strategija EU za spodbujanje mobilnosti delavcev

ODBOR REGIJ

25. ugotavlja, da je samo 15 % mobilnosti delavcev povezane s prehajanjem meja znotraj EU in da je delež delovno aktivnih posameznikov dvakrat večji med migranti iz tretjih držav kot med migranti iz drugih držav članic; meni, da pregled znanj in spretnosti državljanov tretjih držav, ki ga predlaga Evropska komisija, velja pozdraviti, in opozarja, da je treba poudariti

socialno in gospodarsko vključevanje ter vključiti nacionalne, regionalne in lokalne oblasti. V primeru takšnega pregleda pa je treba izbrati zelo previden pristop in zagotavljati osebno integriteto;

26. priznava, da Evropska komisija podpira mobilnost delavcev kot mehanizem prilagajanja na neskladnosti znotraj regij, vendar ugotavlja, da to vpliva na načelo teritorialne kohezije; poziva k temu, da se več pozornosti nameni begu možganov in različnim vplivom mobilnosti delavcev tako na „domače“ regije kot na regije „gostiteljice“, saj pri prizadevanju za takšno politiko obstaja tveganje, da se bodo zaradi kratkoročnega povečanja skupne stopnje zaposlenosti v celotni EU povečali dolgoročni stroški v nekaterih obrobni regijah. Poziva tudi k širši razpravi o izkušnji z migracijami med državami članicami in njihovimi regijami ter o vplivu na dolgoročni potencial rasti posameznih regij.

Izboljšanje kakovosti dela in delovnih razmer

ODBOR REGIJ

27. pozdravlja predlog za izvedbo obsežne ocene sedanje evropske zakonodaje o kakovosti dela in delovnih razmerah, vendar poziva Evropsko komisijo, naj razmisli tudi o doslej neenakomernem izvajanju evropskih direktiv v državah članicah;

28. poudarja, da v lokalnih in regionalnih skupnostih številnih držav članic EU trenutno potekajo programi racionalizacije in omejevanja proračunov, in opozarja, da bi oblasti utegnile imeti težave, ko morajo hkrati upravljati te programe in programe za izboljšanje delovnih pogojev delavcev. Obstaja bojazen, da bodo lokalne in regionalne oblasti pri prizadevanju za ohranitev standardov pri svojih glavnih storitvah, za katere bodo imele manj finančnih in človeških virov, imele težave z izvajanjem direktive o delovnem času. Samo z rastjo produktivnosti verjetno ne bo mogoče doseči vseh teh ciljev na področju storitev, kar bo neizogibno privedlo do tega, da bo zmanjšano število zaposlenih moralo podaljševati svoj delovnik. Ko bo zares dosežena višja produktivnost, je pričakovati kompromis med manjšim številom zaposlenih in obsegom storitev, ki jih je mogoče zagotoviti. Lokalne in regionalne oblasti je treba podpreti, da bodo zgled pri izvajanju predpisov o zaposlovanju delavcev; sprejele naj bi stvarne cilje glede izvajanja storitev;

29. priznava, da države članice ohranjajo nadzor nad izvajanjem takšne zaščitne zakonodaje, vendar meni, da bi EU lahko vzpostavila instrument za zbiranje in razširjanje informacij, zlasti na področju izvajanja zdravstvene in varnostne zakonodaje – sistem za spremljanje zdravja in varnosti – da bi omogočili izmenjavo informacij o nepravilnostih pri izvajanju v državah članicah;

30. opaža, da *Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta* omenja revne zaposlene, na žalost pa ne ponuja nika-kršnih konkretnih predlogov za kakovostno delo, trajnostno zaposlitev in ustrezen prihodek, da bi se neposredno lotili tega perečega problema.

Spodbujanje ustvarjanja delovnih mest

ODBOR REGIJ

31. podpira stališče, da bodo MSP gonilo prihodnje rasti zaposlovanja in da bo potrebna višja raven podjetniške dejavnosti v gospodarstvu EU, da bi lahko podpirali čedalje starejše delovno aktivno prebivalstvo ter se tako rešili visoke ravni odvisnosti od neposrednih tujih vlaganj v nekaterih regijah, vendar poziva k večji pozornosti usposabljanju v podjetništvu in pri prilagajanju na novo sektorsko sestavo gospodarstva. Podjetništvu je treba nameniti veliko pozornost v izobraževalnih sistemih, potrebni pa so tudi ukrepi za usposabljanje in prestrukturiranje starejših delavcev v javnem in zasebnem sektorju, da bi tako spodbudili več inovacij na obstoječih delovnih mestih;

32. pozdravlja poudarek na načelu „najprej pomisli na male“, ki bi moral veljati za vse prednostne naloge v okviru vodilne pobude; poudarja, da mora biti pomoč namenjena ne samo novim podjetjem, novim MSP in tehnološko visoko razvitim podjetjem, temveč tudi podjetjem, ki so v procesu razvoja in prestrukturiranja, da bi zagotovili, da se vsa podjetja dolgoročno obdržijo;

33. soglaša, da si je treba prizadevati za prehod delovnih mestih iz neformalnega v formalni sektor, in poudarja, da bo za to potrebna ureditev določenih vrst dela na domu in nege, vendar poziva, da Evropska komisija čim prej pripravi predlog o podrobnostih glede vrste spodbud za napredek v tej smeri;

34. meni, da oblasti pri sklepanju pogodb o javnih naročilih tudi lahko prispevajo k zaposlovanju dolgoročno brezposelnih, invalidov in pripravnikov. V razpisih za delovna mesta lahko na primer navedejo, da mora podjetje, ki zmaga na razpisu, določen odstotek vrednosti naročila nameniti za zaposlitev oseb iz teh ciljnih skupin. Tovrstne možnosti trenutno niso dovolj izkoriščene. Odbor zato v skladu z mnenjem o *modernizaciji politike EU na področju javnih naročil* priporoča, da se v EU večja pozornost nameni upoštevanju socialnih meril ter spodbujanju zaposlovanja dolgoročno brezposelnih, invalidov in pripravnikov.

Finančni instrumenti EU za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta

ODBOR REGIJ

35. poziva k večji jasnosti glede vključitve ciljev vodilne pobude za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta v

ustrezne programe EU v sedanjem programskem obdobju, hkrati pa svari pred radikalnimi spremembami v operativnih programih v tej fazi procesa izvajanja;

36. podpira poziv k boljši uporabi evropskih skladov in večji sinergiji med njimi, kot je predlagano v pregledu proračuna, ⁽³⁾ da bi tako podprli cilje iz *Programa za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta*. Vendar pa meni, da k temu lahko najbolj prispevajo:

lokalni pristop – boljše usklajevanje med sektorskimi in teritorialnimi politikami s pomočjo pristopa, temelječega na več skladih (skupni strateški okvir) in zlasti bolj teritorialno razsežnostjo ESS (ki se izvaja s pomočjo obsežnih nacionalnih programov samo v nekaterih državah članicah). Države članice in regije bi morale ohraniti dovolj prožnosti pri opredeljevanju lastnih prednostnih nalog in pripravi kombinacij ustreznih političnih odgovorov na nacionalne/regionalne posebnosti;

upravljanje na več ravneh – za večjo skladnost med cilji strategije Evropa 2020 in prizadevanji kohezijske politike so dobrodošle pogodbe za razvoj in naložbeno partnerstvo med Komisijo in državami članicami. Pri oblikovanju teh pogodb morajo sodelovati vse ravni oblasti, da bi preprečili, da bi regionalni programi postali zgolj sredstvo za uresničevanje nacionalnih prednostnih nalog;

pristop, ki temelji na rezultatih – spremljanje napredka z vidika kvantitativnih in kvalitativnih kazalnikov za podporo pri ocenjevanju in pripravi politik. To bo pomagalo okrepite ukrepe, usmerjene v prednostne naloge, ter jih povezati s posebnimi priporočili za posamezne države v okviru strategije Evropa 2020 (člen 148 PDEU). Da bi to dosegli, je treba pripraviti skupni okvir za oceno učinka na ravni EU;

37. predlaga, da se razmisli o močnejši povezavi med obveznostmi poročanja v okviru strategije Evropa 2020 in nacionalnih programov reform ter obveznostmi v okviru kohezijske politike, da bi preprečili podvajanje in dosegli boljše rezultate;

38. se zaveda potrebe po boljši porabi sredstev EU za izvedbo reform na področju zaposlovanja, izobraževanja in usposabljanja, vendar zavrača predloge za pogodbeno zavezujoče „pogojevanje“, ki naj bi se uporabljalo za financiranje, saj se upravičenost regije do uporabe skladov kohezijske politike ne bi smela kazensko povezovati z učinkovitostjo institucij in makroekonomske politiko držav članic;

39. meni, da je glede na izkušnje z delovanjem nekaterih skladov, kot je Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji (ESPG), potrebno boljše usklajevanje med skladi EU, ki se nanašajo na znanja in spretnosti in delovna mesta;

⁽³⁾ COM(2010) 700, 19.10.2010.

40. je pripravljen Evropski komisiji pomagati pri spremljanju in izvajanju strategije Evropa 2020 in njenih vodilnih pobud s pomočjo lokalnih in regionalnih oblasti v okviru platforme za spremljanje strategije Evropa 2020.

V Bruslju, 1. julija 2011

Predsednica
Odbora regij
Mercedes BRESSO

Mnenje Odbora regij – Preoblikovanje pravil EU o državni pomoči za storitve splošnega gospodarskega pomena

(2011/C 259/08)

ODBOR REGIJ

- ponavlja, da je treba pregled tega paketa pravil o državni pomoči v obliki nadomestil za javne storitve opraviti ob največjem možnem spoštovanju načela subsidiarnosti, lokalnim in regionalnim oblastem pa zagamčiti svobodo odločanja in upravljanja glede načina organizacije, financiranja in izvajanja njihovih pooblastil na področju javnih storitev;
- poudarja, da je za izvajanje širokega manevrskega prostora, ki bi ga morale v skladu z Lizbonsko pogodbo imeti lokalne in regionalne oblasti, potrebna pravna osnova sekundarne zakonodaje, ki na podlagi širokega nabora opredelitev zagotavlja kar največ prožnosti pri uporabi zakonodaje o konkurenci, ki se nanaša na storitve splošnega gospodarskega pomena;
- nasprotuje zahtevi po ocenjevanju gospodarske učinkovitosti nadomestil za storitve splošnega gospodarskega pomena s strani Komisije;
- meni, da je treba upoštevati tudi druga objektivna merila, ki vnaprej izničijo vsako nevarnost vplivanja na trgovino med državami članicami, kot so omejena teritorialna pristojnost nekaterih izvajalcev, za katere veljajo sistemi odobritev, omejena pristojnost glede predmeta, ki velja za nekatere – javne ali zasebne – izvajalce (ti nastanejo samo za opravljanje konkretne javne storitve na določenem območju in ne opravljajo nobene komercialne dejavnosti na trgu), ter neprofitni značaj nekaterih socialnih podjetij;
- Komisiji predlaga, da se prag *de minimis* posebej za nadomestila za javne storitve zviša na 800 000 EUR na leto, s čimer bi iz sistema nadzora državne pomoči izvzeli vse lokalne javne storitve, ki se opirajo zlasti na lokalna združenja in lokalna socialna mikropodjetja.

Glavni poročevalec	Karl-Heinz LAMBERTZ (BE/PES), ministrski predsednik nemško govoreče skupnosti v Belgiji
Referenčni dokument	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Preoblikovanje pravil EU o državni pomoči za storitve splošnega gospodarskega pomena COM(2011) 146 konč.

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

ODBOR REGIJ

1. pozdravlja odločitev Komisije, da na podlagi sklepov ocenjevalnega poročila obsežnega posvetovanja z državami članicami in številnimi zainteresiranimi stranmi sproži razpravo z zainteresiranimi stranmi in drugimi institucijami o pregledu paketa pravil o državni pomoči v obliki nadomestil za javne storitve;
2. meni, da je pregled pomembna politična pobuda za lokalne in regionalne oblasti in državljane, saj mora njen cilj biti opredelitev novih, jasnih in sorazmernih pravil o skladnosti načinov financiranja javnih storitev z notranjim trgov, s tem pa zagotovitev pravne varnosti in predvidljivosti, ki sta potrebni za razvoj javnih storitev v Evropski uniji in za učinkovito izpolnjevanje osnovnih potreb evropskih državljanov;
3. z zanimanjem ugotavlja, da sodi pregled tega paketa pravil v okvir širših ciljev, ki si jih je Komisija zastavila na področju javnih storitev in notranjega trga, zlasti predloga št. 25 iz sporočila „K aktu za enotni trg“⁽¹⁾, da bo do konca leta 2011 sprejela sporočilo in niz ukrepov o javnih storitvah, pri čemer je poudarila, da morajo EU in države članice zagotoviti, da bo vzpostavljanje javnih storitev na ustrezni ravni lažje, da bodo zanje veljala jasna pravila glede financiranja ter bo njihova kakovost čim boljša in bodo take storitve dejansko dostopne vsem;
4. ponavlja, da je treba pregled tega paketa pravil opraviti ob največjem možnem spoštovanju načela subsidiarnosti, lokalnim in regionalnim oblastem pa zajamčiti svobodo odločanja in upravljanja glede načina organizacije, financiranja in izvajanja njihovih pooblastil na področju javnih storitev, kot to določa nacionalna ali regionalna zakonodaja;
5. potrjuje posebno legitimnost lokalnih in regionalnih oblasti za dejavno sodelovanje v tem postopku pregleda paketa pravil, saj so blizu terena in vsak dan sodelujejo v opredeljevanju, organizaciji, financiranju in zagotavljanju javnih storitev, v odziv na osnovne potrebe državljanov na območjih, na katerih živijo: te potrebe, ki se vedno bolj razvijajo in razlikujejo, zajemajo številna področja: zaposlovanje, stanovanjsko problematiko, promet, izobraževanje, zdravje, varstvo otrok, problematiko starejših oseb, odvisnih od tuje pomoči, kulturo, šport, razvedrilo itd.;
6. pozdravlja priznanje Komisije, da so javne storitve bistvenega pomena za skupne vrednote Evropske unije, v skladu s členom 14 PDEU. Bistveno je, da lahko države članice ter lokalna in regionalna raven zagotavljajo storitve splošnega pomena pod primernimi pogoji. Te storitve krepijo socialno in teritorialno kohezijo, podpirajo blaginjo državljanov, prispevajo k prerazporeditvi, boju proti neenakosti in socialni pravičnosti, znatno pa prispevajo tudi k razvoju EU v smislu strategije Evropa 2020; v zvezi s tem evropska politika na področju javnih storitev spada tudi v okvir izvajanja člena 9 PDEU;
7. zato opozarja, da mora biti razvoj kakovostnih storitev splošnega gospodarskega pomena stalna in čezsektorska prednostna naloga Komisije; v zvezi s tem meni, da bi morala Komisija izrecno poudariti storitve splošnega gospodarskega pomena, zlasti socialne storitve splošnega pomena, kot del strategije Evropa 2020, saj so ključne za doseg določenih ciljev; obžaluje tudi, da jih Komisija ni želela uvrstiti med 12 velikih prednostnih nalog za oživitvev enotnega trga, čeprav po drugi strani priznava njihovo ključno vlogo v boju proti nenaklonjenosti državljanov do notranjega trga;
8. sprejema stališče Komisije, da bi bilo treba s sedanjo reformo pravil o državni pomoči za storitve splošnega gospodarskega pomena zagotoviti večji prispevek teh storitev k ponovni oživitvi gospodarstva EU in obnovi družbenega tkiva;

⁽¹⁾ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: K aktu za enotni trg – Za visokokonkurenčno socialno tržno gospodarstvo. 50 predlogov za izboljšanje skupnega dela, poslovanja in izmenjav, COM(2010) 608 konč.

9. poudarja, da dandanes državljani bolj kot kadarkoli prej potrebujejo kakovostne in dostopne storitve splošnega gospodarskega pomena za spoprijemanje z gospodarskimi in družbenimi posledicami krize; zato meni, da izvajanje programov reform in boja proti javnim primanjkljajem, ki so jih začele države članice, ne bi smelo privedi do omejitve obsega in kakovosti storitev, ki se zagotavljajo ali financirajo kot storitve splošnega gospodarskega pomena;

10. se zavzema za sprejem bolj uravnoteženih določb, ki bodo bolje prilagojene naravi javnih storitev, njihovi lokalni, čezmejni ali vseevropski razsežnosti, raznolikosti načinov organizacije in prepletenosti njihovih akterjev, bodo pa tudi bolj v sorazmerju z dejansko stopnjo nevarnosti, da vplivajo na trgovino med državami članicami in realno izkrivljajo konkurenco na notranjem trgu.

V pregledu paketa pravil o državni pomoči je treba upoštevati novosti Lizbonske pogodbe glede javnih storitev

ODBOR REGIJ

11. se strinja z analizo Komisije glede novih določb Lizbonske pogodbe, ki zadevajo javne storitve kot skupne vrednote Unije, zlasti: *visoko raven kakovosti, varnosti in cenovne dostopnosti, enako obravnavo ter spodbujanje splošnega dostopa in pravic uporabnikov*; ter tudi široko polje proste presoje nacionalnih, regionalnih in lokalnih organov pri zagotavljanju, naročanju in organiziranju [storitev splošnega gospodarskega pomena];

12. poudarja, da člen 14 PDEU, ki zadeva splošne določbe Pogodbe, Parlamentu in Svetu daje novo pravno podlago, da z uredbami določita načela in pogoje, zlasti ekonomske in finančne, ki bi storitvam splošnega gospodarskega pomena omogočili izpolnjevanje njihovih nalog;

13. Komisijo opozarja, da ima monopol za to, da Parlamentu in Svetu predlaga sprejemanje uredb po členu 14 PDEU, ki pomeni velik demokratičen dosežek Lizbonske pogodbe, in da nosi vso politično odgovornost, če tega ne bo naredila;

14. pri tem obžaluje, da Komisija s tem sili Sodišče Evropske unije k sprejemanju sodb o konkretnih primerih, povezanih z vprašanji, ki bi si zaslužila, da jih zakonodajalec pojasni v skladu z načelom demokratične odgovornosti in v duhu Lizbonske pogodbe;

15. opozarja, da Protokol št. 26 o storitvah splošnega pomena priznava posebnost in raznolikost javnih storitev, pa tudi dejstvo, da imajo države članice ter lokalne in regionalne oblasti glavne pristojnosti glede zagotavljanja, izvajanja, financiranja in organizacije teh storitev;

16. obenem poudarja, da je za izvajanje širokega manevrskega prostora, ki bi ga morale v skladu z Lizbonsko pogodbo imeti lokalne in regionalne oblasti, potrebna pravna osnova sekundarne zakonodaje, ki na podlagi širokega nabora opredelitev lokalnim in regionalnim oblastem zagotavlja kar največ prožnosti pri uporabi zakonodaje o konkurenci, ki se nanaša na storitve splošnega gospodarskega pomena;

17. opozarja, da v skladu z določbami člena 106(2) PDEU podjetja, pooblaščenca za opravljanje javnih storitev, ravnajo po pravilih o konkurenci, zlasti pa pravilih o prepovedi in nadzoru državne pomoči, samo v kolikor uporaba takšnih pravil pravno ali dejansko ne ovira izvajanja posebnih nalog, ki so jim jih dodelile nacionalne, regionalne ali lokalne javne oblasti;

18. je prepričan, da dostop do nadomestil za neto stroške, ki jih imajo z izvajanjem javnih storitev zanje pooblaščenca podjetja, pomeni ekonomski in finančni pogoj, potreben za dobro izpolnjevanje nalog, ki so jim jih naložile javne oblasti. To toliko bolj velja v sedanjem času gospodarske in finančne krize, v kateri imajo javne storitve bistveno vlogo avtomatičnega stabilizatorja in zaščitnika najbolj ranljivih evropskih državljanih, s čimer pomagajo omejiti socialne posledice krize.

Učinkovito dodeljevanje javnih virov, gospodarska učinkovitost nadomestil za javne storitve in produktivnost javnih služb v času gospodarske in proračunske krize

ODBOR REGIJ

19. želi Komisijo opozoriti, da lokalne in regionalne oblasti vedno skrbijo za to, da se odzovejo na potrebe, ki so jih izrazili državljani njihove skupnosti, in spremljajo postopni razvoj teh potreb. V ta namen si prizadevajo v okviru vsakodnevnega upravljanja čim bolj uporabiti javna sredstva, da bi zagotovili kakovost, dostopnost, varnost in kontinuiteto javnih storitev na območju, za katerega so pristojne. Opozarja tudi, da je sedanja kriza še okrepila to zahtevo po učinkovitosti, ki izhaja iz osnovne politične odgovornosti, ki jo imajo do državljanov oziroma volivcev;

20. želi v tem okviru poudariti, da ima razvoj javno-javnega sodelovanja s skupno uporabo sredstev velike možnosti za povečanje učinkovitosti javnih virov in modernizacijo javnih storitev v odziv na nove potrebe državljanov na teh območjih;

21. nasprotuje zahtevi po ocenjevanju gospodarske učinkovitosti nadomestil za storitve splošnega gospodarskega pomena s strani Komisije; Odbor meni, da niti člen 106 niti sklep ali enostranska direktiva Komisije na podlagi določb člena 106(3) ne zadostujejo kot pravna podlaga za takšno zakonodajno pobudo;

22. v zvezi s tem navaja, da je lahko ocenjevanje gospodarske učinkovitosti nadomestil za javne storitve vsekakor le eden od elementov splošnejšega okvira za oceno kakovosti javnih storitev, ki mora vključevati popolnoma kvalitativne (dostopnost, stalnost storitev, odzivnost, zadovoljstvo uporabnikov) in ne zgolj gospodarske kazalnike ter ki samo ne more upravičiti zmanjšanja obsega zagotovljenih storitev;

23. izraža jasno prepričanje, da se mandat Komisije kot evropskega organa, pristojnega za konkurenco, nikakor ne nanaša na pogoje učinkovitega dodeljevanja javnih virov s strani javnih oblasti držav članic, niti na pogoje učinkovitega prispevka javnih storitev k ekonomski, socialni in teritorialni koheziji Unije, rasti in zaposlovanju: ti pomisleki daleč presegajo uporabo načela prepovedi izplačevanja prekomernih nadomestil, ki bi lahko pomenila izkrivljanje konkurence na notranjem trgu;

24. opozarja, da je ta izključni mandat, ki ga Komisija izvaja pod nadzorom Sodišča Evropske unije, omejen na nadzor skladnosti nadomestil za javne storitve, ki ne ustrezajo pogojem, ki jih je Sodišče opredelilo v sodbi Altmark, in torej sodijo v režim prepovedi in nadzora državne pomoči.

Nadaljevati je treba proces povečevanja jasnosti ključnih pojmov, ki služijo za opredeljevanje nadomestil za javne storitve kot državne pomoči

ODBOR REGIJ

25. je zadovoljen z oceno Komisije, da je treba nadaljevati in formalizirati pred leti začeta prizadevanja za povečanje jasnosti ključnih pojmov za uporabo režima za nadzor državne pomoči tudi za javne storitve. Ta so zaenkrat neuradna, saj Komisije ne obvezujejo, gre pa za objavo delovnih dokumentov služb Komisije: odgovori na pogosto zastavljena vprašanja⁽²⁾, priročnik o storitvah splošnega gospodarskega pomena⁽³⁾ in za vzpostavitev interaktivne informativne službe o storitvah splošnega pomena⁽⁴⁾; poziva Komisijo, naj formalizira to pojasnilo ključnih pojmov, ki niso opredeljeni v Pogodbi, v obliki predloga uredbe Sveta in Evropskega parlamenta na osnovi člena 14 PDEU in ne z razlagalnim sporočilom, ki bi bilo zavezujoče zgolj za Komisijo;

⁽²⁾ Pogosto zastavljena vprašanja v zvezi z Odločbo Komisije z dne 28. novembra 2005 o uporabi člena 86(2) Pogodbe ES za državne pomoči v obliki nadomestila za javne storitve, dodeljene nekaterim podjetjem, pooblaščenim za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, in v zvezi z Okvirom skupnosti za državne pomoči v obliki nadomestila za javne storitve. Spremeni dokument k Sporočilu „Storitve splošnega interesa, vključno s socialnimi storitvami splošnega interesa: nova evropska zaveza“, COM(2007) 725 konč., SEC(2007) 1516.

⁽³⁾ SEC(2010) 1545, 7.12.2010.

⁽⁴⁾ http://ec.europa.eu/services_general_interest/index_en.htm.

26. je zaskrbljen, da neobstoj opredelitev na področju javnih storitev, ki bi bile zakonodajno usklajene na ravni notranjega trga, Evropsko komisijo pri pogajanjih, ki potekajo v okviru Splošnega sporazuma o trgovini s storitvami, vodi v apriorno vključevanje vseh storitev v pogajanja, ne da bi se kakorkoli upoštevala posebnost storitev splošnega pomena;

27. predlaga, naj interaktivni informacijski sistem o storitvah splošnega pomena predvidi tudi računalniški simulator, ki bi lokalnim in regionalnim oblastem omogočil preverjanje kategorizacije pomoči;

28. meni, da je eden od razlogov, zaradi katerih se je odločba Komisije iz leta 2005 malo uporabljala v lokalnih in regionalnih skupnostih – poleg transakcijskih stroškov, ki jih je uvedla – težava, kako realnost na terenu umestiti v skupne koncepte in pojme, s katerimi operira: zlasti gre za malo uporabne koncepte, kot so „dejavnost gospodarske narave“, „podjetja“, „vpliv na trgovino med članicami“, „gospodarska prednost“, „pooblastitev“, „tipično podjetje, ki je dobro vodeno in ima zagotovljena ustrezna transportna sredstva,“ ali tudi „zmerni dobiček“;

29. poudarja, da je te dejanske težave, ki jih imajo lokalne in regionalne oblasti s prisvajanjem teh pojmov, še okrepilo dejstvo, da njihova uporaba za določeno vrsto javnih storitev ni enotna, ampak je neposredno odvisna od izbire organizacije in pogodbenih pogojev, ki se razlikujejo od ene lokalne ali regionalne oblasti do druge, tudi znotraj ene države članice;

30. Komisijo poziva, naj ob predstavitvi svojega osnutka revidirane odločbe pripravi tudi okvirni in nezavezujoči evropski register javnih storitev, ki so jih kot take opredelile države članice ter lokalne in regionalne oblasti; predlaga, da bi bil ta register lahko razvit v sodelovanju z Odborom regij, v skladu z izbiro organizacije pa bi bila v njem natančno določena tudi njihova narava gospodarske ali negospodarske dejavnosti. Register bi bilo treba letno posodabljati ter lokalnim in regionalnim oblastem konkretno ponazoriti, kaj lahko izhaja iz teh pojmov, ter objektivne razloge za opredelitev dejavnosti kot gospodarske ali negospodarske in časovni razvoj te opredelitve;

31. Komisijo poziva, naj ta proces povečanja jasnosti razširi na skupne vrednote Unije glede javnih storitev, kot jih opredeljuje Lizbonska pogodba, zlasti visoko raven kakovosti, varnosti in cenovne dostopnosti, enako obravnavo ter spodbujanje splošnega dostopa in pravic uporabnikov, ter zlasti skupno vrednoto Unije glede splošnega dostopa do javnih storitev na področju socialne varnosti; v tem smislu obžaluje omejeno vizijo,

ki jo je razvila Komisija z nedavnimi odločitvami na področju skladnosti državne pomoči za organizacije za socialna stanovanja v vse večjem številu držav članic, zlasti v zadevah E 2/2005 in N 642/2009 glede socialnih stanovanj na Nizozemskem, v katerih je Komisija z uporabo enega samega merila, tj. praga zelo nizkih prihodkov, podvomila v načelo socialne raznolikosti pri socialnih stanovanjih; Komisijo poziva, naj ponovno preuči svoje stališče v smislu trenutno vložene pritožbe na Evropskem sodišču;

32. zato meni, da so države članice ter lokalne in regionalne oblasti tiste, ki morajo določiti posebne naloge za javne storitve socialnega značaja, pa tudi naravo in vsebino javne službe, ki iz tega izhaja, kar posledično pomeni, da Komisija nima pristojnosti za posredovanje glede pogojev dodeljevanja teh socialnih storitev upravičenim gospodinjstvom ali glede opredelitve kategorij gospodinjstev, katerih osnovnih socialnih potreb zgolj tržne sile ne morejo izpolniti;

33. od Komisije pričakuje, da bo v svoje razmišljanje in predloge za pregled vključila vse možne oblike nadomestil za javne storitve in upoštevala veliko diskrecijsko pravico, ki jo imajo lokalne in regionalne oblasti pri financiranju javnih storitev, vključno z nadomestili v obliki pomoči za dolgoročne naložbe, potrebne za financiranje lokalne javne infrastrukture (bolnišnic, socialnih stanovanj, nastanitvenih centrov, kulturnih centrov itd.), da se pri ugotavljanju skladnosti ne bo omejila le na letne subvencije za poslovanje, ki jih je v primeru prekomernosti nadomestila mogoče prenesti iz leta v leto, in da bo opredelila pogoje za oceno odsotnosti prekomernega nadomestila za dolgoročne naložbe, zlasti za nepremičnine in zemljiške infrastrukture.

Vprašanje preprečevanja in nadzora morebitne prekomernosti nadomestila je treba ločiti od izbire postopka, ki velja za izbiro ponudnika s strani javnega naročnika

ODBOR REGIJ

34. poziva Komisijo, naj vprašanje preprečevanja, nadzora in povračila morebitnih prekomernih nadomestil, ki izhaja iz načela prepovedi državne pomoči in zagotavljanja neizkrivljene konkurence, loči od vprašanja pogojev sklepanja pogodb in izbire podjetij, ki bi jih lahko javne oblasti pooblastile za upravljanje javne službe, in ki bi lahko – odvisno od organizacijske izbire javne oblasti – izhajali bodisi iz splošnih načel Pogodbe o nediskriminaciji, enaki obravnavi in preglednosti, npr. v primeru koncesij za opravljanje storitev ali dodeljevanja izključnih ali posebnih pravic, bodisi iz določb direktive o javnih naročilih;

35. ponavlja, da je uporaba postopka javnega razpisa za izbiro enega ali več podjetij, ki bodo upravljali javno službo,

samo ena od možnosti organizacije (gre za dejanje javnega nakupa zunanega izvajanja javnih storitev v zameno za določeno ceno), ne pa izključen način, da se izognemo opredelitvi državne pomoči;

36. poziva Komisijo, naj pojasni, da izvajanje postopka javnega naročila v skladu z zakonodajo EU tudi vedno izključuje prekomernost nadomestila v smislu državne pomoči; hkrati opozarja, da javna naročila vedno ne upoštevajo mogočega razvoja neto stroškov izvajanja javnih storitev, če je cena rezultat razmerja moči in tržnih razmer v določenem trenutku. Glede na strategije prodora na nekatere trge, ki jih imajo izvajalci, se utegne ravno tako zgoditi, da bodo pogoji oblikovanja cen za javni razpis privedli do strukturno prenižkega nadomestila, ki lahko dolgoročno ogrozi finančno kontinuiteto javne službe in njeno cenovno dostopnost;

37. opozarja, da – poleg dodatnih transakcijskih stroškov, ki jih javni razpis prinese lokalnim in regionalnim oblastem – togost javnega razpisa ne ustreza nekaterim javnim storitvam, ker se storitve spreminjajo, ali pa jim ne ustreza zaradi finančne kontinuitete, nujnega splošnega interesa za to, da se podjetja vključijo v sistem odobritve za primer neravnovesja informacij med uporabnikom in izvajalcem storitev, zlasti ko gre za zaščito ranljivih oseb ob nujnosti pokrivanja osnovnih socialnih potreb, kot so zdravje, stanovanje ali delovno mesto, zaradi dodeljevanja posebnih ali izključnih pravic ali preprosto zato, ker ni čezmejnega interesa za izvajanje lokalnih in socialnih javnih storitev;

38. zato Komisiji predlaga, da pregled paketa pravil pospremi z razlago v obliki „zbirke orodij“, namenjene lokalnim in regionalnim oblastem, v kateri bi pojasnila pravo, ki se uporablja za različne pogoje izvajanja javnih storitev, od neposrednega izvajanja do izvajanja v javno-javnem sodelovanju z uporabo skupnih sredstev, neposrednega izvajanja s strani notranjega izvajalca, javnega naročila storitev javne službe pri zunanjem izvajalcu v zameno za plačilo, prenosa tveganja v zvezi s poslovanjem na nekega zunanega izvajalca proti plačilu ali ne, dodelitve izključnih ali posebnih pravic v obliki sistema odobritve ali finančne podpore primernemu projektu splošnega pomena na pobudo neprofitnega združenja;

39. pozdravlja, da je Sodišče Evropske unije poenostavilo in pojasnilo pogoje neposrednega izvajanja javnih storitev in nedavno tudi javno-javnega sodelovanja lokalnih in regionalnih oblasti; zato poziva Komisijo, naj predlaga spremembe zakonodaje o javnih naročilih, da bi dobili opredelitev neposrednega upravljanja, ki bi bila v skladu z realnostjo lokalne avtonomije in zahteve po učinkovitosti javnih virov v času gospodarske in proračunske krize;

40. opozarja, da ima javno-javno sodelovanje med lokalnimi in regionalnimi organi velik potencial za gospodarsko učinkovitost, optimalno razporejanje javnih virov in posodobitev javnih služb v odziv na razvoj osnovnih potreb prebivalcev na teh območjih;

41. Komisijo poziva, naj upravno sodelovanje med lokalnimi in regionalnimi oblastmi ter osebami javnega prava ob spoštovanju načel Pogodbe o delovanju Evropske unije šteje za odločitev, ki sodi v okvir notranje organizacije države in ni podvržena določbam o javnih naročilih.

Diferenciran in sorazmeren odziv na dejansko vplivanje na trgovino med državami članicami

ODBOR REGIJ

42. podpira Komisijo v želji po zmanjšanju upravnega in proračunskega bremena lokalnih in regionalnih oblasti in podjetij, pooblaščenih za upravljanje javne službe, glede rednega nadzora prekomernosti nadomestil, ki trenutno vpliva na izvzetje iz obveznosti priglasitve in vnaprejšnjo skladnost nadomestil za javne storitve;

43. podpira pristop, ki ga predlaga Komisija v skladu z načelom sorazmernosti iz Pogodbe, da poveča raznolikost nadzora morebitne prekomernosti nadomestil, poskrbi za odziv, ki bo bolj prilagojen izključno lokalnemu značaju nekaterih javnih storitev, ki se opravljajo blizu državljanov, zlasti socialnih javnih storitev, ki v trenutni fazi razvoja notranjega trga nimajo nobenega vpliva ali pa imajo zelo majhno možnost vplivanja na trgovino med državami članicami, ter da osredotoči svojo pozornost na javne storitve z vseevropsko ali čezmejno razsežnostjo, ki močneje vplivajo na notranji trg, ker sodijo v okvir sektorskih direktiv o liberalizaciji ali strukturiranju njihovih izvajalcev na ravni EU ali čezmejni ravni;

44. meni, da je treba zato razločevati med 1) razmerami, v katerih nekatera nadomestila za javne storitve *de minimis* ne vplivajo na trgovino med državami članicami in jih zato ni mogoče povezati z državno pomočjo, 2) nadomestili, dodeljenimi za javne storitve lokalnega značaja, ki presegajo pragove *de minimis*, vendar pa zaradi značilnosti njihove organizacije in sedanje faze razvoja notranjega trga ne vplivajo na trgovino med državami članicami v obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Unije, in 3) nadomestili, dodeljenimi za druge javne storitve vseevropske ali čezmejne razsežnosti, za katere veljajo sektorske direktive ali uredbe oziroma pri katerih gre za podjetja z naddržavno strukturo;

45. meni, da je treba upoštevati tudi druga objektivna merila, ki vnaprej izničijo vsako nevarnost vplivanja na trgovino med državami članicami, izkrivljanja konkurence ali navzkrižnega

subvencioniranja, kot so omejena teritorialna pristojnost nekaterih izvajalcev, za katere veljajo sistemi odobritev, omejena pristojnost glede predmeta, ki velja za nekatere – javne ali zasebne – izvajalce (ti nastanejo posebej za opravljanje konkretne javne storitve na določenem območju in ne opravljajo nobene komercialne dejavnosti na trgu), ter neprofitni značaj nekaterih socialnih podjetij, ki svoj morebitni dobiček vložijo nazaj v financiranje javne storitve, za katero so pooblaščenca, pri čemer odštejejo prihodnja nadomestila. Te objektivne značilnosti, povezane s posebno naravo izvajalca in njegovo vpetostjo v lokalno okolje, izničijo vso nevarnost izkrivljanja konkurence in vplivanja na trgovino med državami članicami;

46. Komisijo poziva, naj se glede rednega nadzora prekomernosti nadomestil, ki trenutno vpliva na izvzetje iz obveznosti priglasitve nadomestil za javne storitve, in preprečevanja morebitne prekomernosti nadomestil, odloči za omilitev odločbe, naj odgovornost za konkretne načine preprečevanja in ritma nadzora zaupa pristojnim javnim oblastem, možnosti podjetij za pritožbe v primeru dokazane prekomernosti nadomestil pa v zameno poenostavi;

47. poziva, naj bo posebne pozornosti deležna posebna narava lokalnih in socialnih javnih storitev, ki jih zagotavljajo lokalne in regionalne oblasti v razmeroma majhnem in omejenem obsegu in ki ne vplivajo na trgovino med državami članicami; zahteva, da se za te primere predvidijo poenostavljeni postopki in pravila za izvzetje iz pravil glede državne pomoči ob upoštevanju lokalnega in omejenega značaja teh javnih storitev, zlasti v najbolj izoliranih in odročnih regijah, kot so najbolj oddaljene regije, otoki ali gorske regije; vendar meni, da se ta značaj ne sme določati zgolj na podlagi prebivalstva posamezne skupnosti, temveč mora temeljiti na več kazalnikih, ki upoštevajo zlasti geografski položaj skupnosti in obseg potencialnih uporabnikov zadevnih javnih storitev;

48. ugotavlja, da prvi dve merili iz sodbe v zadevi Altmark, tj. da so obveznosti javne službe, ki jih mora izpolniti upravičenec pomoči, jasno opredeljene, in da so merila, na podlagi katerih se izračuna nadomestilo, vnaprej objektivno in pregledno določena, od lokalnih in regionalnih oblasti terjata prizadevanje za jasno opredelitev nalog javne službe; opozarja, da zahteve v zvezi s pooblastitvijo ne smejo povzročiti neželenih obveznosti v zvezi z DDV lokalnih in regionalnih oblasti, zato predlaga uskladitev meril s predpisi evropske direktive o DDV;

49. meni, da lahko tovrstno prizadevanje samo pripomore k večji preglednosti in demokratični odgovornosti upravljanja javnih služb, če je seveda sorazmerno in razumno, če javnim oblastem in podjetjem ne prinaša prevelikega upravnega bremena in če ne škodi načelu prilagodljivosti javnih storitev razvoju potreb skupnosti. Komisiji predlaga, da

v skladu z načelom preglednosti iz Pogodbe in v odziv na potrebo, da so javne storitve za državljane razumljivejše, vsako od svojih odločitev glede nadomestila za javne storitve pogoji z obstojem „pogodbe o izvajanju javne službe“ namesto „pooblastila“, ki velja trenutno, a je za lokalno ali regionalno oblast ali državljana premalo jasno.

Konstruktivni in uravnoteženi predlogi za to, da se ob spoštovanju načel sorazmernosti in preglednosti iz Pogodbe zajamči razvoj javnih storitev v Uniji s popolno pravno varnostjo za javne oblasti, podjetja, ki so jim te storitve zaupane, in državljane, ki jih uporabljajo

ODBOR REGIJ

50. želi Komisiji posredovati konkretne konstruktivne in uravnotežene predloge za poenostavitev in pojasnitev zdaj veljavnih določb, s katerimi bi se zajamčila učinkovita uporaba teh določb s strani lokalnih in regionalnih oblasti s ciljem zagotoviti pravno varnost in predvidljivost. Predlogi temeljijo na načelih sorazmernosti in preglednosti iz Pogodbe;

51. Komisiji predlaga, da se prag *de minimis* ⁽⁵⁾, pod katerim javna pomoč ne velja za „državno pomoč“ in ki ga uredba postavlja na 200 000 EUR za tri leta, posebej za nadomestila za javne storitve zviša na 800 000 EUR ⁽⁶⁾ na leto, s čimer bi iz sistema nadzora državni pomoči izvzeli vse lokalne javne storitve, ki se opirajo zlasti na lokalna združenja in lokalna socialna mikropodjetja, zlasti na področju lokalnega socialnega razvoja, npr. socialne vključenosti, boja proti izključenosti, organizacije lokalnih dogodkov, razvoja kulturnih, športnih ali socialno-izobraževalnih prireditev itd. Podlaga za ta predlog sta dejstva, da tovrstne lokalne javne storitve ne morejo vplivati na trgovino med državami članicami in da lokalne in regionalne oblasti te vrste lokalnih akterjev materialno ne morejo podvreči režimu nadzora državne pomoči, ker so zelo močno prepleteni;

52. Komisiji predlaga, da se za nadomestila v vrednosti več kot 800 000 EUR na leto, ki jih lokalne in regionalne oblasti plačajo podjetjem za upravljanje lokalnih javnih storitev, vključno s socialnimi javnimi storitvami, uporablja nova poenostavljena odločba glede vnaprejšnje skladnosti z režimom za državno pomoč, ki bi temeljila na – v sedanji fazi razvoja

notranjega trga – zelo majhni nevarnosti, da vplivajo na trgovino med državami članicami. Nevarnost, da vplivajo na trgovino, je tako majhna zato, ker imajo te javne storitve izključno lokalni značaj in so sektorsko organizirane, zlasti pa zaradi posebnih značilnosti njihovih izvajalcev, ki so vpeti v lokalno okolje in nimajo vseevropske ali čezmejne razsežnosti;

53. meni, da morajo naslednje objektivne značilnosti vplivati na uporabo poenostavljene odločbe, saj v sedanji fazi razvoja notranjega trga jamčijo, da je nevarnost, da vplivajo na trgovino med državami članicami, zelo majhna: nadomestilo izplača lokalna in/ali regionalna oblast, združenje lokalnih in/ali regionalnih oblasti ali kak drug organ, ki ga je zato pooblastila lokalna in/ali regionalna oblast; nadomestilo se dodeli za izvajanje regionalnih ali lokalnih javnih storitev, ki so omejene na določeno območje in so odziv na posebne potrebe prebivalcev tega območja; nadomestilo se dodeli podjetjem, ki imajo pravno ali dejansko teritorialno omejene pristojnosti (na konkretno območje izvajanja storitev) ali ki izvajajo zgolj javne storitve in nobenih drugih komercialnih dejavnosti, ki so ustanovljene posebej za pokrivanje teh osnovnih potreb ali ki svoj morebitni dobiček pri izvajanju javnih storitev vložijo nazaj v financiranje teh javnih storitev, pri čemer odštejejo prihodnja nadomestila;

54. predlaga, da poenostavljena odločba glede vnaprejšnje skladnosti nadomestil za lokalne in/ali regionalne javne storitve v skladu z načeloma subsidiarnosti in sorazmernosti iz Pogodbe javnim oblastem, ki dodeljujejo nadomestila, prepusti skrb, da sprejmejo vse primerne ukrepe, s katerimi bi preprečili, nadzirali in onemogočili primere morebitne prekomernosti nadomestil, saj je njeno preprečevanje v neposrednem interesu lokalnih in regionalnih skupnosti. V zameno je treba poenostaviti možnosti za pritožbe v primeru dokazane prekomernosti nadomestil;

55. predlaga, da se pri javnih storitvah z vseevropsko ali čezmejno razsežnostjo, ki jih urejajo direktive ali uredbe EU, kot je npr. uredba o obveznostih javnih služb glede prevoza po kopnem ⁽⁷⁾, kot tudi pri drugih javnih storitvah, ki jih sicer ne ureja pravo EU, vendar njihove značilnosti ne ustrezajo tistim, ki bodo opredeljene v novi poenostavljeni odločbi, zlasti zaradi strukture izvajalcev na ravni EU ali čezmejni ravni, za vprašanja skladnosti nadomestil za javne storitve, ki vključujejo raven neto stroškov izvajanja, učinkovitost izvajalcev in morebiten razumen dobiček, uporabi sektorski in ne horizontalni pristop, prilagojen posebnostim organizacije vsake javne službe, in da se o njih odloča v postopku soodločanja med Evropskim parlamentom in Svetom. V pričakovanju revizije obstoječih direktiv in uredb ter sprejetja novih sektorskih direktiv in uredb bi bilo treba spremeniti zdaj veljavni okvir EU

⁽⁵⁾ Uredba Komisije (ES) št. 1998/2006 z dne 15. decembra 2006 o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe pri pomoči *de minimis*.

⁽⁶⁾ To ustreza povprečnim neto stroškom izvajanja lokalne javne storitve brez razumnega dobička družbe z 20 do 25 zaposlenimi.

⁽⁷⁾ Uredba (ES) št. 1370/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2007 o javnih storitvah železniškega in cestnega potniškega prevoza ter o razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 1191/69 in št. 1107/70.

ob upoštevanju predlaganih poenostavitev glede nadomestila za javne storitve *de minimis* in revizije odločbe o vnaprejšnji skladnosti lokalnih javnih storitev;

56. Komisiji predlaga, da se v skladu z načelom preglednosti iz Pogodbe ter določbami členov 14 in 106(2) PDEU izvajanje teh treh določb pogoji po eni strani z obstojem „pogodbe o izvajanju javne službe“⁽⁸⁾, torej uradnega dokumenta, ki:

1) priznava splošni pomen nalog, ki jih izvaja izvajalec, in to, da sodi v okvir členov 14 in 106(2) PDEU ter člena 2 Protokola št. 26, 2) natančno določa naravo posebnih obveznosti, ki iz tega izhajajo in območje, za katerega gre, 3) določa merila za izračun dodeljenega nadomestila za javne storitve; po drugi strani pa zahteva objavo te „pogodbe o izvajanju javne službe“ v Uradnem listu EU, v posebnem registru, ki bi bil sestavljen v ta namen.

V Bruslju, 1. julija 2011

Predsednica
Odbora regij
Mercedes BRESSO

⁽⁸⁾ V smislu prej navedene Uredbe (ES) št. 1370/2007.

Mnenje Odbora regij – Prednostne naloge glede energetske infrastrukture za leto 2020 in pozneje
(2011/C 259/09)

ODBOR REGIJ

- poziva, da morajo pobude, ki se glede infrastrukture sprejmejo na evropski ravni, upoštevati reševanje teh vprašanj na regionalni in lokalni ravni;
- predlaga, da se pri obravnavi vseh projektov razvoja energetske infrastrukture upoštevajo vloga in potrebe lokalnih in regionalnih oblasti. Sistematično in natančno je treba oceniti stroške in koristi, ki bi nastali na lokalni, regionalni ali makroregionalni ravni pri izvajanju teh projektov;
- meni, da bi bilo treba v okviru ocenjevanja energetske infrastrukture izmeriti učinek teh projektov tako na zanesljivost oskrbe z energijo kot tudi na okolje in pokrajino ter na socialno-ekonomski razvoj regij;
- izraža veliko zadovoljstvo, da Evropska komisija daje prednost razvoju tehnologij, povezanih z razvojem pametnih omrežij. Ta omrežja bodo bistvena za dobro delovanje energetskega trga in bodo omogočila bolj učinkovito porabo virov;
- izraža zaskrbljenost, ker Evropska komisija ni bila zmožna predlagati celovitega in podrobnega načrta financiranja za program razvoja energetske infrastrukture;
- poziva, naj se mu omogoči, da predstavi svoja stališča glede ključnih vprašanj, kot so priprava proračuna programa, predvidene oblike financiranja, višina prispevkov, ki bodo bremenili posamezne akterje, zlasti lokalne in regionalne oblasti, pa tudi vse potrošnike.

Poročevalec	Michel LEBRUN (BE/EPP), član parlamenta francoske skupnosti
Referenčni dokument	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Prednostne naloge glede energetske infrastrukture za leto 2020 in pozneje – Načrt za integrirano evropsko energetske omrežje COM(2010) 677 konč.

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

ODBOR REGIJ

1. izraža zadovoljstvo, da je Evropska unija polno zavezana izvajanju obsežne in zelo pomembne dejavnosti sočasnega razvoja evropskega energetskega nadomrežja, učinkovitih povezav in decentraliziranih pametnih omrežij, ter pozdravlja dejstvo, da se v okviru pobude končno ustrezno upoštevajo obrobne regije, ki naj bi bile vključene v omenjena omrežja. Z vzpostavitvijo teh struktur se bosta okrepili teritorialna kohezija in medregionalna solidarnost, vendar pod izrecnim pogojem, da se bodo pri pripravi teh projektov v celoti upoštevali pomisleki in interesi vseh akterjev;

2. zato pozdravlja sporočilo *Prednostne naloge glede energetske infrastrukture za leto 2020 in pozneje*, v katerem Evropska komisija potrjuje pomen zagotavljanja udeležbe lokalnih in regionalnih oblasti v celotnem procesu odločanja o posodobitvi evropske energetske infrastrukture ter pri razvoju prihodnjega integriranega nadomrežja. Odbor regij poudarja, da je treba njihovo udeležbo predvideti že v začetni fazi obravnave projektov;

3. poudarja, da bodo lokalne in regionalne oblasti pomemben dejavnik za uspeh projektov, ki jih predlaga Komisija, saj imajo zmogljivosti in pristojnosti na številnih področjih, povezanih z načrtovanjem, izdajanjem dovoljenj, vlaganji, javnimi naročili, proizvodnjo, prenosom, distribucijo in nadzorom porabe energije, izboljšanjem energetske učinkovitosti ter obdelavo in shranjevanjem energijskih odpadkov. V tem smislu morajo vse pobude, ki se glede infrastrukture sprejmejo na evropski ravni, upoštevati reševanje teh vprašanj na regionalni in lokalni ravni;

4. zlasti pozdravlja pozornost, ki se namenja mehanizmom regionalnih skupin. Ti mehanizmi spodbujajo in pospešujejo postopke načrtovanja, financiranja, izvajanja, spremljanja in nadzora načrtovanih projektov. Poleg tega bo treba sistematično oblikovati namenske regionalne platforme, da bosta mogoča polno sodelovanje in vključenost vseh regionalnih in lokalnih akterjev, ki jih zadeva uvajanje nove energetske infrastrukture;

5. poziva, naj se posebna pozornost nameni sistematičnemu in pravočasnemu obveščanju državljanov o uvajanju nove infrastrukture. Lokalnim in regionalnim oblastem, ki so v nepo-

srednem stiku z ljudmi, je treba zagotoviti sredstva in strukture, ki jim bodo omogočili, da ustrezno obveščajo javnost in se z njo posvetujejo ter tako zagotovijo njeno podporo in pripadnost projektu. Prav tako je pomembno, da Komisija zagotovi večjo preglednost pri oblikovanju modelov, ki se uporabljajo za opredelitev potreb glede energetske infrastrukture, poskrbi za konkurenco med oblikovalci teh modelov ter lokalne in regionalne oblasti podrobno seznaniti s parametri in metodami izračuna, uporabljenimi za oblikovanje teh modelov.

Ključna sporočila

ODBOR REGIJ

6. se strinja z ugotovitvijo Evropske komisije, da bo lahko Evropska unija uresničila svoje cilje glede obnovljivih virov energije, zmanjšanja emisij toplogrednih plinov in porabe energije ter zanesljivosti oskrbe z energijo samo, če bo znatne naložbe namenila za razvoj energetske čim učinkovitejšega gospodarstva, kar se med drugim nanaša na posodobitev vseevropskih omrežij, razvoj povezav in vključitev obnovljivih virov energije v ta omrežja, kar je prednostnega pomena. To je mogoče uresničiti zlasti z obsežnim razvojem sredjenapetostnih in nizkonapetostnih omrežij, ki so nujna za zagotovitev decentralizirane proizvodnje energije iz obnovljivih virov;

7. opozarja Komisijo na nedavno sprejeto resolucijo Odbora regij o *posledicah naravnih katastrof in jedrske nesreče na Japonskem: nauki za Evropsko unijo*, zlasti na točke 14 do 16, ter poziva, da se pri načrtovanju prihodnje energetske infrastrukture ta stališča upoštevajo. Poleg tega poziva, naj se ustrezno upoštevajo cilji glede zmanjšanja toplogrednih plinov do leta 2050. Posebej pomembno je natančno preverjati, ali vse države dosegajo ali presegajo svoje cilje glede zmanjšanja emisij fosilnih goriv, kot so premog, nafta in zemeljski plin;

8. poudarja, da je treba opredeliti, kje bi bilo mogoče – glede na njen relativni pomen – izboljšati ali posodobiti obstoječo infrastrukturo in kje je potrebna nova obsežna infrastruktura;

9. poudarja, da je treba predvideti dodatne ukrepe za uravnavanje povpraševanja in potrebne ukrepe za doseganje ciljev glede varčevanja z energijo in energetske učinkovitosti do leta 2020. Potrebe po energetske infrastrukture bodo odvisne od naše zmožnosti za racionalno rabo energije;

10. poudarja, da bi lahko z ustreznimi nacionalnimi in evropskimi politikami prihodnjemu evropskemu nadomrežju omogočili, da postane gonilna sila za dokončanje evropskega notranjega trga za električno energijo in zemeljski plin ter spodbudi učinkovito konkurenco na tem področju. Odbor regij meni, da sta dokončanje projekta učinkovitega enotnega trga in oblikovanje delujočega integriranega evropskega energetskega omrežja nujno potrebna, da se doseže raven blaginje in kohezije, ki je predvidena v okviru ciljev strategije Evropa 2020;

11. ugotavlja pomen zagotavljanja učinkovite plinske infrastrukture za spodbujanje diverzifikacije in zanesljivosti oskrbe z energijo, pa tudi za zmanjšanje energetske odvisnosti nekaterih regij, ter poudarja, da je treba oblikovati predpise glede plinske infrastrukture, da se zagotovi večja prožnost, zlasti pa, da se omogočijo povratni tokovi ter se tako odpravi odvisnost posameznih regij od enega samega vira oskrbe; meni, da je treba pri razvoju plinske infrastrukture v celoti upoštevati zmogljivosti terminalov za utekočinjeni (LNG – liquefied natural gas) in stisnjeni (CNG – compressed natural gas) zemeljski plin;

12. meni, da ukrepi, ki so predlagani v sporočilu Evropske komisije in se nanašajo na izpolnitev potreb po naložbah na področju proizvodnje in prenosa energije, dopolnjujejo tretji sveženj ukrepov;

13. v tem okviru priznava pomen energetskih regulatorjev, ki zagotavljajo ustreznost in učinkovitost naložb v energetske infrastrukture, ne glede na to, ali so centralizirane ali decentralizirane;

14. izraža veliko zadovoljstvo, da se prednost daje razvoju tehnologij, povezanih z razvojem pametnih omrežij. Ta omrežja bodo bistvena za dobro delovanje energetskega trga in bodo omogočila bolj učinkovito porabo virov. Odbor regij poziva, naj se vzpostavi platforma za posvetovanje, obveščanje in izmenjave glede prihodnjega pametnega omrežja;

15. meni, da je energetska učinkovitost močno in stroškovno učinkovito orodje za doseganje trajnostne energetske prihodnosti, ki lahko delno prispeva k zmanjšanju potreb po naložbah v energetske infrastrukture;

16. izraža zaskrbljenost, ker Evropska komisija ni bila zmožna predlagati celovitega in podrobnega načrta financiranja za program razvoja energetske infrastrukture. Zato obžaluje, da ne more predstaviti svojih stališč glede ključnih vprašanj, kot so priprava proračuna programa, predvidene oblike financiranja, višina prispevkov, ki bodo bremenili posamezne akterje, zlasti lokalne in regionalne oblasti, pa tudi vse potrošnike;

17. podpira zamisel Evropske komisije, da se ustvari evropski infrastrukturni sklad, ki bo zagotavljal financiranje vseh večjih infrastrukturnih projektov v evropskem interesu na področju energije, širokopasovnih povezav in prometa, vključno z vseevropskimi prometnimi omrežji;

18. obžaluje, da niso bili določeni kvantitativni cilji v zvezi s koristmi, ki naj bi jih prinesla ta strategija;

19. zato odločno poziva, naj se čim prej pripravijo in sporočijo izčrpne in podrobne informacije o oblikah in sredstvih financiranja, ki jih predvideva Komisija, in se mu omogoči, da se v prihodnje izreče o teh vprašanjih;

20. predlaga, da se pri obravnavi vseh projektov razvoja energetske infrastrukture upoštevajo vloga in potrebe lokalnih in regionalnih oblasti. Sistematično in natančno je treba oceniti stroške in koristi, ki bi nastali na lokalni, regionalni ali makro-regionalni ravni pri izvajanju teh projektov. V okviru tega ocenjevanja bi bilo treba izmeriti učinek teh projektov tako na zanesljivost oskrbe z energijo kot tudi na okolje in pokrajino ter na socialno-ekonomski razvoj regij. Znano je, da je nasprotovanje javnosti velika ovira za razvoj energetske infrastrukture. Lokalnim skupnostim je treba dokazati, da jim bo razvoj energetske infrastrukture in njen pozitiven vpliv na okolje prinesel koristi. Tako lahko bistveno prispevamo k odpravi teh nasprotovanj;

21. priznava, da je nacionalna raven ključnega pomena pri usklajevanju naložb v omrežja in povezave. Vendar pa Odbor regij znova poudarja, da znaten delež proizvodnje energije iz obnovljivih virov in manjše porabe energije, zlasti v stavbah, temelji na lokalnih in regionalnih pobudah;

22. ugotavlja, da se lahko z razvojem infrastrukture za prenos električne energije med EU in tretjimi državami poveča – v nekaterih primerih pa nastane – tveganje selitve virov CO₂, zato Komisijo poziva, naj čim prej preuči možnosti za preoblikovanje evropskega sistema trgovanja z emisijami, da bi preprečili selitve virov CO₂. Treba bi bilo predvideti še druge možnosti, kot na primer mehanizem za vključevanje ogljika.

Vloga lokalnih in regionalnih oblasti

ODBOR REGIJ

23. priznava gospodarski, okoljski in socialni pomen projekta posodobitve evropske energetske infrastrukture, ki bo pritegnil podjetja in prispeval k ustanavljanju novih podjetij ter podprl ustvarjanje številnih novih delovnih mest v energetske sektorju. Regije in občine bi lahko te pozitivne učinke občutile najprej;

24. poudarja, da je treba večji pomen dati vključevanju zmogljivosti proizvodnje energije iz obnovljivih virov v vseevropska energetska omrežja, in sicer iz lokalnih in regionalnih omrežij, s čimer bi jim omogočili, da se povežejo s prenosnimi in distribucijskimi omrežji, ter s tem podprli njihov razvoj;

25. poziva zlasti k izvedbi potrebnih infrastrukturnih sprememb, da se razvijejo pametna omrežja, ki malim in srednje velikim podjetjem ter zadrugam omogočajo proizvajati lastno zeleno energijo ter jo deliti z drugimi podjetji in zadrugami v

regijah; Evropski komisiji predlaga, da organizira posebno konferenco z lokalnimi in regionalnimi oblastmi ter zainteresiranimi stranmi za zagon preoblikovanja evropske proizvodnje električne energije;

26. meni, da je treba poudariti možnosti za inovacije in tehnološki razvoj, ki jih ta strategija nudi evropskim podjetjem iz sektorja opreme v zvezi z njihovim vodilnim položajem in konkurenčnostjo (zlasti na področju električne energije, kot so proizvodnja energije iz obnovljivih virov, pametna omrežja z zelo visoko učinkovitostjo, novi sistemi shranjevanja električne energije ali spodbujanje električnih vozil), ter poziva k okrepitvi evropske strategije za energetske tehnologije in pobud okvirnih programov za raziskave in razvoj v tem sektorju;

27. ugotavlja, da brez učinkovitejših in bolj pametnih omrežnih infrastruktur ni mogoče pričakovati napredka na področju potrošniških cen, inovacij in zanesljivosti oskrbe z energijo, zlasti v regijah, ki so z gospodarskega vidika manj zanimive za podjetja, kot so na primer obrobne, redko poseljene in gospodarsko manj razvite regije;

28. opozarja, da je centralizirana proizvodnja energije v velikih elektrarnah še vedno pomembna za delovanje evropskega notranjega energetskega trga, vendar pa jo je treba izdatno dopolniti z objekti za decentralizirano proizvodnjo energije ter pametnimi sistemi za nadzor in prevoz. Zato Odbor regij poudarja, da je treba mesta in regije bolj spodbujati k razvoju sistemov in tehnologij za decentralizirano proizvodnjo energije, saj lahko prispeva k preprečevanju monopolov v energetskega sektorju, spodbuja večje vključevanje prebivalstva ter s tem boljše sprejemanje bolj trajnostnega energetskega gospodarstva;

29. poudarja, da bo decentralizacija proizvodnje energije v obliki vzpostavljanja manjših centrov proizvodnje na okoljsko sprejemljivih območjih na lokalni in regionalni ravni učinkovit ukrep za mesta in regije ter za razvoj čistih obnovljivih virov energije, s čimer bi spodbudili varstvo okolja in boj proti podnebnim spremembam;

30. dodaja, da bo z razvojem virov decentralizirane proizvodnje prav tako mogoče postopno odpraviti energetska odvisnost Evropske unije kot celote od zunanjih dobaviteljev in tako povečati zanesljivost oskrbe z energijo;

31. poziva, da ga je treba vključiti v pripravo metodologije za opredelitev konkretnih projektov kot projektov evropskega interesa in potrebnih sredstev za prožno izvajanje teh prednostnih nalog v skladu z lokalnimi in regionalnimi posebnostmi glede pogojev na trgu in tehnoloških možnosti;

32. podpira oblikovanje namenskih platform na makroregionalni ravni, ki bodo olajšale izvajanje opredeljenih prednostnih nalog. Te platforme bi bilo treba uporabljati že na začetku

izvajanja projektov in jih nato vključiti v vse faze izvajanja, od priprave načrtov financiranja do priprave proračuna za te načrte;

33. v zvezi s tem izrecno pozdravlja pobudo severnomorskih sosed EU in Norveške za priobalno omrežje, katere cilj je bolje usklajevati razvoj pridobivanja energije vetra na morju in razvoj infrastrukture v severnih morjih; energija vetra bo imela namreč odločilno vlogo pri doseganju energetskih in podnebnih ciljev EU;

34. predlaga, naj se bistveno okrepi vloga regionalnih pobud na področju energije tako, da se posebnim organom dodelijo naloge v zvezi s tehničnim in finančnim načrtovanjem ter oceno učinka teh projektov. Zelo zaželena je tudi vzpostavitev *ad hoc* regionalnih struktur, pod pogojem, da se tem strukturam zagotovijo učinkoviti načini delovanja in mehanizmi odločanja;

35. pozdravlja zelo spodbudne rezultate ustanovitve skupin na visoki ravni na področju medregionalnega in mednarodnega sodelovanja. Vendar pa bi Odbor regij želel, da bi se v tovrstnih strukturah slišal glas manjših regionalnih in lokalnih skupnosti;

36. se strinja s Komisijo, ki obžaluje, da so trenutno postopki izdajanja dovoljenj na področju energetske infrastrukture prepočasni, in poziva k poenostavitvi, boljšemu usklajevanju in izboljšanju teh postopkov. Vendar pa ni sprejemljivo, da bi iz postopkov izdajanja dovoljenj izključili lokalne in regionalne oblasti, ki nosijo največjo odgovornost in najbolj čutijo učinek, ki ga imajo posamezni energetski projekti na prebivalce;

37. pozdravlja predlog ustanovitve kontaktnega organa, ki bi deloval po načelu „vse na enem mestu“ in ki bi bil vmesnik med avtorji projekta in udeleženi pristojni organi na nacionalni, regionalni in/ali lokalni ravni. Odbor regij poudarja, da se pri tem ne sme posegati v pristojnosti lokalnih in regionalnih oblasti;

38. poziva, naj se uvedejo ustrezni časovni roki za izdajo dovoljenj, da se zagotovita ustrezno in celovito ocenjevanje projektov ter udeležba zainteresiranih strani, hkrati pa olajšata načrtovanje in razvoj infrastruktur;

39. znova poudarja svojo željo, da bi državljane vključili v postopek sprejemanja odločitev že v začetni fazi obravnave projektov. To sodelovanje mora biti jasno, odprto in konkretno ter zagotavljati potrebno preglednost, tako da bodo državljani podprli skupne projekte. Javnost je treba čim bolj seznaniti s časovnim razporedom, da bo lahko vsak prispeval svoje stališče in dobil odgovore na svoja vprašanja;

40. želi dejavno sodelovati pri razvoju smernic za povečanje preglednosti in predvidljivosti postopka izdajanja dovoljenj, da bodo smernice zadovoljivo izpolnjevale cilje obveščanja in komuniciranja o negativnih in pozitivnih učinkih projektov, preglednosti, upoštevanju objavljenih mnenj ter spremljanju projektov in javnega mnenja;

41. poziva, naj se posebna pozornost nameni obveščanju javnosti o prednostih razvoja infrastrukture in pametnih omrežij za potrošnike in državljane na področju zanesljivosti oskrbe z energijo, zmanjšanja emisij toplogrednih plinov in energetske učinkovitosti. Zagotoviti je treba uravnoteženo obveščanje, pri čemer se ne bi smele prikrivati težave, s katerimi se bodo morali soočiti državljani. Samo na podlagi obsežnega in preglednega obveščanja bodo lahko ljudje razumeli te težave in lažje sprejeli negativne učinke. Obveščanje je treba tudi prilagoditi vsaki situaciji posebej ter pri tem zagotoviti natančne in ustrezne informacije;

42. predlaga vzpostavitev učinkovitih, dostopnih in pravičnih sistemov odškodnin za prebivalce, ki jih bodo še posebej prizadele negativne posledice izvajanja projektov. Odškodnine bi morale biti dovolj visoke, da bi lahko lokalne in regionalne oblasti negativne posledice izravnavale in tako zagotovile, da jih bo javnost vsaj sprejemala, če že ne podprla;

43. podpira zamisel, da se predvidijo ugodnosti in spodbude za regije, ki omogočajo pravočasno izdajanje dovoljenj za projekte v evropskem interesu, pod pogojem, da se s temi projekti ne bo skušalo zaobiti potrebnih previdnostnih ukrepov, kot sta ocena učinka in javno posvetovanje. Odbor regij prav tako poziva, naj se spodbude zagotovijo tudi za lokalne oblasti;

44. se strinja s Komisijo, da bi bilo zelo priporočljivo sistem spodbud razširiti na vse projekte, ki se uvajajo na lokalni in regionalni ravni na področju proizvodnje, pa tudi prenosa in distribucije obnovljivih virov energije;

45. bi želel sodelovati pri razvoju orodja za podporo projektom, ki bo regijam in nacionalnim oblastem pomagalo pri načrtovanju infrastrukture in razvoju projektov. V tem okviru bo treba obvezno upoštevati presojo vplivov na okolje, pa tudi socialno-ekonomski učinek projektov na regionalni in lokalni ravni;

46. izraža zaskrbljenost, da od skupno 200 milijard EUR sredstev za naložbe, ki jih je predvidela Evropska komisija, ostaja neporabljenih več kot 60 milijard EUR;

47. še posebej podpira spodbujanje zasebnih virov naložb s sprejetjem zakonodaje za obravnavo dodeljevanja stroškov večjih tehnološko zapletenih ali čezmejnih projektov. Številni makroregionalni projekti, ki so zaradi primanjkljaja pri financiranju ogroženi, bi lahko imeli neposredno korist od teh novih zakonodajnih predpisov;

48. podpira pobudo Komisije za optimizacijo spodbud iz javnih in zasebnih virov z zmanjšanjem tveganja za vlagatelje. Tako bodo lokalne in regionalne oblasti z vidika optimizacije

dobička, varnosti naložb in pozitivnega učinka za družbo lahko vlagale v projekte, ki se jim bodo zdeli najustreznejši;

49. izraža obžalovanje, da ni dovolj natančnih in konkretnih informacij glede sredstev in finančnega okvira, ki jih bo mogoče zagotoviti za te spodbude. Odbor regij poziva, naj se pri finančnih mehanizmi, ki bodo obravnavani v prihodnosti, uporabijo merila prožnosti, prilagojenosti različnim obstoječim vrstam tveganja in upoštevanja specifičnih finančnih potreb posameznih projektov;

50. predvsem poziva Evropsko komisijo, naj preuči oblike finančne udeležbe različnih akterjev, tudi lokalnih in regionalnih oblasti, pri razvoju energetske infrastrukture. To bi najprej spodbudno vplivalo na uvajanje in razvoj omenjenih projektov. Poleg tega bi z vidika finančnega dobička, ki bi ga ustvarili z uporabo infrastrukture v prihodnje, lahko pridobili podporo javnosti za projekt;

51. poziva, naj se prednost da naložbam v projekte, ki bodo prispevali k uresničevanju ciljev 20-20-20, kot so razvoj pametnih omrežij, vključitev obnovljivih virov energije v evropsko nadomrežje ter vključitev vseh obrobnihih regij in občin v nadomrežje in povezave;

52. poudarja bistveno vlogo pametnih omrežij pri povečanju odgovornosti posameznikov glede porabe energije. Pametna omrežja, pametni električni števcji in ustrezni aparati za potrošnike, ki zagotavljajo ne samo energijo, ampak tudi informacije o obsegu in vrsti porabljene energije, lahko ustvarjajo potencial za varčevanje z energijo. Ta omrežja lahko prispevajo k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov in izboljšanju energetske učinkovitosti. Zato je treba spodbujati nadaljnji razvoj in uvajanje tovrstnih tehnologij. Poudarja, da morajo lokalne in regionalne skupnosti na podlagi nacionalnih načrtov in evropskih programov do leta 2020 razviti pilotne projekte s področja pametnih omrežij in pri tem posebno pozornost nameniti projektom med obmejnimi regijami;

53. poziva, naj se prednostne naloge na področju financiranja in podpore za projekte posodobitve energetske infrastrukture oblikujejo na podlagi naslednjih meril: razvoj lokalne proizvodnje in distribucije energije iz obnovljivih virov, dokončanje enotnega trga za električno energijo in zemeljski plin, podpora potrošnikom s tem, ko bi prispevali k njihovi večji udeležbi ob učinkovitejši porabi energije, pa tudi z zagotavljanjem možnosti za njihovo lokalno, tj. lastno proizvodnjo energije ter za prodajo morebitnih presežkov lokalno proizvedene energije. Za uresničitev ciljev „20-20-20“ so poleg tega potrebne naložbe v povečanje učinkovitosti, s katerimi bomo zamenjali in posodobili mreže ter s tem zmanjšali izgube energije pri pretvorbi in prenosu;

54. poziva k spodbujanju razvoja sistemov za pokrivanje lastne porabe na podlagi obnovljivih virov energije in soproizvodnje z visoko zmogljivostjo. Zagotoviti je treba, da bodo energetska omrežja oblikovana tako, da bodo dajala prednost takim sistemom.

V Bruslju, 1. julija 2011

Predsednica
Odbora regij
Mercedes BRESSO

Mnenje Odbora regij – Evropski program pomoči LIFE – Nadaljnji razvoj

(2011/C 259/10)

ODBOR REGIJ

- potrjuje, da se je program LIFE že marsikdaj izkazal, zato bi ga bilo treba podaljšati v prihodnje finančno obdobje, pri tem pa posebej poudariti biotsko raznovrstnost;
- poziva k poenostavitvi upravnih postopkov, da se poveča najvišja stopnja sofinanciranja, da bodo stroški priprave uspešnih projektov upravičeni do kritja iz sredstev LIFE ter da se lokalnim in regionalnim oblastem znova omogoči, da stroške za osebje v celoti predstavijo kot lastna sredstva;
- poziva, da prihodnja komponenta LIFE „biotska raznovrstnost“ zajame širši koncept biotske raznovrstnosti. LIFE bo lahko imel pomembno vlogo pri financiranju Nature 2000 le, če bo omogočil tudi financiranje ponavljajočih se dejavnosti pri upravljanju območij;
- predlaga, naj bo komponenta „okolje“ novega programa LIFE tudi v prihodnje odločilna spodbuda za lokalne in regionalne oblasti za spodbujanje skladnosti pred sprejetjem okoljske zakonodaje EU ter za preseganje zakonodajnih zahtev in uporabo inovativnih okoljskih rešitev, pri čemer morajo imeti projekti velik potencial za prenosljivost ekoloških inovacij, usmerjenih v javni sektor;
- podpira predlog Komisije glede možnosti za uvedbo obsežnejših „integriranih projektov LIFE“, da bi povečali učinkovitost LIFE, saj so ti projekti učinkovit način za čim boljše izkoriščanje učinka katalizatorja, ki ga ima LIFE, saj vzpostavljajo strukturiran odnos z drugimi skladi EU;
- poudarja, da novi program LIFE še naprej nudi podporo projektom komuniciranja in informiranja, pri čemer bi se bolj osredotočili na izobraževanje in spodbujanje projektov, ki vključujejo lokalne in regionalne oblasti ter imajo velik vpliv na ravni EU.

Poročevalka	Daiva MATONIENĖ (LT/EA), članica sveta občine Šiauliai
Referenčni dokument	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu – Vmesni pregled Uredbe LIFE+ COM(2010) 516 konč.

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

ODBOR REGIJ

A. Splošni del

1. meni, da sta varstvo okolja in ohranjanje biotske raznovrstnosti ključna pogoja za kakovost življenja v Evropi, zato zanj niso odgovorne le nacionalne vlade, lokalne in regionalne oblasti ter institucije EU, temveč vsi Evropejci;

2. poudarja, da je eden ciljev Evropske unije spodbujanje trajnostne in neinflacijske rasti ob upoštevanju okoljskih ciljev ter da izguba biotske raznovrstnosti lahko negativno vpliva na to; EU sama ima vse večje pristojnosti pri varstvu okolja, kar se odraža v členu 192 PDEU, ki določa pristojnost EU v zvezi z okoljem;

3. priznava, da je program LIFE, uveden z Uredbo (EGS) št. 1973/92 in nato posodobljen, kot poseben instrument EU za financiranje okoljskih projektov doslej zagotovil 2,2 milijarde EUR 3 115 okoljskim projektom, ⁽¹⁾ zato je pomemben instrument, ki pomaga financirati lokalne in regionalne okoljske ukrepe ter projekte z evropsko dodano vrednostjo; ⁽²⁾

4. priznava in ceni dejavnosti programa LIFE, vendar svari pred precejevanjem njegovih možnosti. S približno 340 milijoni EUR, ki so letno na voljo za program LIFE, je sicer res mogoče podpreti vrsto projektov, od katerih imajo mnogi velik potencial kot dobri zgledi in spodbude za pozitivne pristope na področju okoljske politike. Vendar pa ta znesek, ki ustreza približno 0,2 % letnega proračuna EU, ne zadošča za rešitev vseh problemov, ki nastajajo zaradi premajhnega financiranja drugih okoljskih programov ali skladov EU;

5. priznava, da program LIFE+ znatno prispeva k sprejetju in izvajanju načrtov za upravljanje okolja, k obnavljanju dragocenih habitatov, obnovi pomembnih vrst in razvoju mreže Natura 2000. LIFE+ pomaga tudi pri vzpostavljanju partnerstev ter s tem h krepitvi struktur sodelovanja in lažšanju izmenjave izkušenj in informacij med vpletenimi stranmi in nosilci političnih odločitev;

6. poziva k razvoju lokalnih partnerstev, ki so najprimernejša za združevanje virov programa LIFE z drugimi viri nacionalnih in evropskih sredstev;

7. poudarja, da so novi okoljski problemi, nadaljevanje izgube biotske raznovrstnosti in razvoj EU novi izzivi za varstvo okolja v Evropi, za katere je treba čim prej najti učinkovite rešitve in jih izvajati v okviru nove finančne perspektive;

8. meni, da morajo imeti evropske lokalne in regionalne oblasti pomembno vlogo pri izvajanju okoljske zakonodaje EU ter seznanjanju širše javnosti z ekološkimi inovacijami in najboljšimi praksami;

9. priporoča, da se ohranjanje biotske raznovrstnosti opredeli kot prednostna naloga na vseh področjih okoljske politike EU. Ker je zaščita biotske raznovrstnosti medsektorska tema, je treba poleg tega zagotoviti, da se upošteva na vseh ključnih političnih področjih;

10. poziva, da bi morala okoljska politika EU obravnavati nove izzive, povezane s hitrim razvojem GSO in njegovim vplivom na avtohtone vrste, kar še ni bilo podrobneje preučeno;

11. razume, da pod določenimi pogoji obstajajo navzkrižja med cilji biotske raznovrstnosti in drugih elementov trajnostnega razvoja. Zato je ob upoštevanju takšnih morebitnih navzkrižij zelo pomembno, da se zagotovi bolj prilagodljivo usklajevanje različnih okoljskih ciljev trajnostnega razvoja in usklajenost vseh sprejetih ukrepov, da določbe in ukrepi na enem področju ne bodo vodili v poslabšanje na drugih področjih ali celo v poslabšanje celostnih rešitev;

12. poudarja, da imajo projekti LIFE sicer jasen okoljski cilj, vendar imajo lahko vsi tudi potencialne socialno-ekonomske koristi za lokalne skupnosti, npr. ekosistemske storitve projektov LIFE komponente „narava in biotska raznovrstnost“. OR pozdravlja opis tovrstnih potencialnih koristi v prijavnih za projekte LIFE, kot je v veljavi od letos. To bi moralo voditi v poročanje Evropske komisije o obsežnem naboru socialno-ekonomskih kazalnikov za celoten program LIFE;

⁽¹⁾ Zadnji finančni instrument za okolje (LIFE+) je bil sprejet z Uredbo (ES) št. 614/2007, UL L 149, 9.6.2007.

⁽²⁾ Evropska komisija, GD za okolje: LIFE Focus – *LIFE and local authorities*, 2010.

13. meni, da je komponenta „narava in biotska raznovrstnost“ programa LIFE+ znatno pripomogla k izvajanju direktiv o pticah in habitatih ter da je bilo doseženih vsaj nekaj ciljev, opredeljenih v sporočilu *Zaustavitev izgube biotske raznovrstnosti do leta 2010*. Vendar LIFE+ pokriva le nekatere ukrepe, predvidene v direktivah o pticah in habitatih, zato izguba biotske raznovrstnosti še vedno zahteva posebno pozornost;

14. zato poziva, da program LIFE+ ostane ključni del okoljske politike EU s posebnim poudarkom na biotski raznovrstnosti in da se vloži čim več energije v doseganje ciljev glede zaustavitve izgube biotske raznovrstnosti, zastavljenih za obdobje do leta 2020;

15. opozarja na posebne okoliščine v najbolj oddaljenih regijah, katerih neto prispevek k biotski raznovrstnosti je največji v celotni EU, saj imajo v mreži Natura 2000 več kot 200 območij, pomembnih za Skupnost, zato so ključne za zaustavitev izgube biotske raznovrstnosti;

16. pozdravlja predlog Komisije o uvedbi prednostnega okvira ukrepanja (*Prioritised Action Framework – PAF*) za financiranje programa Natura 2000, in sicer v obliki načrtov makroupravljanja na regionalni ali nacionalni ravni, ki bi tvorili jasen in zavezujoč okvir za druge sklade EU in nacionalne prispevke za financiranje ohranjanja območij Natura 2000 in prednostnih vrst na opredeljenem ozemlju. ⁽³⁾

B. Priporočila za vmesni pregled programa LIFE+

ODBOR REGIJ

17. poudarja, da je nedavna gospodarska in finančna kriza povzročila številne težave načrtom lokalnih in regionalnih oblasti za sofinanciranje različnih pobud, med drugim pobud za ohranjanje biotske raznovrstnosti. V zvezi s tem OR poziva nacionalne oblasti in institucije EU, naj si izmenjujejo in izvajajo najboljše prakse na tem področju, kot na Poljskem, kjer je nacionalna vlada ustanovila nacionalni sklad, ki zagotavlja sofinanciranje uspešnih prijav projektov LIFE; ⁽⁴⁾

18. pozdravlja uvedbo okvirnih nacionalnih dodelitev s programom LIFE+, še posebej če bo ta ukrep uporabljen začasno za povečanje števila odobrenih prijav iz novih držav članic EU. Hkrati meni, da je treba jasno izraziti začasen značaj tega ukrepa, in poziva Evropsko komisijo, naj si še naprej

⁽³⁾ V skladu s členom 8 direktive o habitatih, Evropska komisija, LIFE-news 2010, *LIFE Nature and Biodiversity: what common future?*

⁽⁴⁾ Evropska komisija, LIFEnews 2010, *LIFE Nature and Biodiversity: what common future?*

prizadeva za podporo usposabljanju, ki je namenjeno nacionalnim točkam za stike in državam članicam, v katerih se program manj uporablja, hkrati pa te države članice poziva, naj povečajo zmogljivosti svojih nacionalnih in regionalnih točk za stike, da bodo lahko aktivno spodbujale svoje prosilce;

19. opozarja, da se je treba ustrezno posvetiti interesom lokalnih in regionalnih oblasti, na katere bo ta uredba vplivala, ohraniti zadostno prilagodljivost pri razvrščanju ukrepov znotraj prednostnega okvira ukrepanja in regionalnim oblastem zaupati programe prednostnega okvira ukrepanja, da bodo na ta način imele koristi od tega novega ukrepa;

20. poziva Evropsko komisijo, naj še naprej izboljšuje prispevek komponente LIFE+ „okoljska politika in upravljanje“ za financiranje projektov za spodbujanje spoštovanja zakonodaje, ki v začetni fazi zakonodajnega postopka opredelijo sredstva, potrebna za izvajanje nove zakonodaje EU, pilotnih projektov zelenih javnih naročil, s katerimi se preizkuša izvedljivost obsežnih programov zelenih javnih naročil v mestih in regijah, ter predstavitev projektov o učinkovitosti virov, okolju prijazni rasti in trajnostni proizvodnji;

21. poudarja, da bi bilo treba ustvariti dodatne možnosti za financiranje okoljskih pobud nevladnih organizacij, kar bi omogočilo dejansko sodelovanje civilne družbe pri izvajanju okoljske zakonodaje EU, ozaveščanje javnosti o varstvu okolja s pomočjo njene tesnejše udeležbe pri določanju novih ciljev ter zbiranje najboljših praks in znanj;

22. opozarja, da so bile doslej številne pobude, ki dobivajo podporo komponente „narava“, osredotočene izključno na vrste, ki jim grozi izumrtje, kar so intenzivno spremljali tudi mediji; te vrste so med drugim rjavi medved (*Ursus arctos*), nižinski urh (*Bombina bombina*) in travniški postavnež (*Euphydryas aurinia*). Po drugi strani pa so bile mnoge druge ogrožene vrste popolnoma spregledane. Med izboljšavami programa LIFE+ bi morala biti tudi njegova uporaba za zaščito drugih, manj opaznih vrst;

23. spominja, da se od projektov komponente „narava“ trenutno zahteva, da so zgledni in/ali inovativni, vendar pri ohranjanju biotske raznovrstnosti marsikdaj ne gre za inovativnost, temveč nadaljevanje že začete delo ter zbiranje in širjenje zbranih dobrih izkušenj. Za projekte te komponente je torej zelo pomembno, da se lahko manj posvečajo temu, da bi bili zgledni in inovativni, ter da se usmerijo bolj v posebne potrebe območij Natura 2000 ter vprašanja, povezana z ohranjanjem biotske raznovrstnosti na nekem območju. Zadostovati bi moralo, da projekti delujejo na podlagi zglednih postopkov, ki jih je mogoče uporabiti v drugih regijah;

24. poudarja, da je ob upoštevanju izzivov, s katerimi se soočajo lokalne in regionalne oblasti ter družba v novih državah članicah pri prilagajanju pogojem članstva v EU, ključno nuditi odločnejšo podporo za izvajanje programa LIFE+ ter drugih posebnih programov v teh državah;

25. opozarja, da je treba za doseganje čim večjih sinergij že v tem finančnem obdobju po možnosti uskladiti program LIFE+ z drugimi programi EU, neposredno ali posredno povezanimi z varstvom okolja, npr. sedmim okvirnim raziskovalnim programom, okvirnim programom za konkurenčnost in inovativnost, Evropskim kmetijskim skladom za razvoj podeželja ter strukturnim in kohezijskim skladom;

26. se zaveda koristi spodbujanja vključevanja zasebnega sektorja v pobude za biotsko raznovrstnost in zagovarjanja stališča, da cilji programa LIFE+ pripomorejo k trajnostnemu in družbeno odgovornemu gospodarskemu razvoju;

27. se zaveda koristi večje vključenosti akademskih krogov v dejavnosti LIFE ter spodbuja sodelovanje med njimi in glavnimi upravičenci programa, saj znanstveniki prispevajo najnovejše znanstvene ugotovitve in ponujajo nove perspektive za skupne izzive.

C. Program LIFE v novem finančnem obdobju

ODBOR REGIJ

28. poudarja pomen ustreznega financiranja okoljskih pobud v Evropi v novem finančnem obdobju, da bo mogoče ohranjati biotsko raznovrstnost ter hkrati zagotavljati visokokakovostno okolje evropskim državljanom, ljudi po vsem svetu pa ozaveščati o varstvu okolja;

29. spominja, da praksa razkriva nešteto okoljskih izzivov in običajno pomanjkanje virov za njihovo obravnavo, zato morajo biti ukrepi za varstvo okolja in biotske raznovrstnosti še posebej učinkoviti. Eden glavnih pogojev za učinkovito Evropo, ki deluje v skladu z načelom „združena v raznolikosti“, je prilagodljiva uporaba virov, kar vpletenim stranem v različnih evropskih državah in regijah omogoča, da iz financiranja EU pridobijo čim več dodane vrednosti, pri čemer se upoštevajo lokalne razmere;

30. zagotavlja, da lokalne in regionalne oblasti že imajo in bodo tudi v prihodnosti imele ključno vlogo pri zagotavljanju visokokakovostnega okolja z bogato biotsko raznovrstnostjo za evropske državljanke. Prednostna naloga je torej lokalnim in regionalnim oblastem omogočiti uporabo različnih instrumentov za varstvo okolja, pri čemer morajo biti čim bolj vključene v njihovo oblikovanje in izboljševanje;

31. potrjuje, da se je program LIFE od uvedbe leta 1992 že marsikdaj izkazal, zato bi ga bilo treba podaljšati v prihodnje finančno obdobje, pri tem pa čim bolj izkoristiti pozitivne in negativne izkušnje iz sedanjega finančnega obdobja.

Prednostne naloge oblikovanja novega programa LIFE

ODBOR REGIJ

32. je seznanjen z rezultati posvetovanja o oceni učinka o prihodnosti programa LIFE, ⁽⁵⁾ v katerem so lokalne in regionalne oblasti opredelile dva najučinkovitejša načina za izboljšanje lokalne okoljske politike in njenega izvajanja: treba je povečati ozaveščenost različnih akterjev o okoljskih problemih in o potrebi po rešitvah ter spodbujati inovativne metode zlasti pristojnih organov za boljše ravnanje z okoljem. Zato poziva Komisijo, naj kot ključne prednostne naloge v vseh reformah programa LIFE ohrani krepitev upravne zmogljivosti lokalnih in regionalnih oblasti ter ozaveščanje javnosti;

33. je prepričan, da bi moral program LIFE tudi v novem programskem obdobju ostati ključni finančni instrument za varstvo narave in biotske raznovrstnosti ter se odlikovati s stroškovno učinkovitostjo in visoko kakovostjo projektov in programov. Zato bi moralo biti razvijanje programa osredotočeno na poenostavitev prijavnih in upravnih postopkov ter na omogočanje dostopnosti programa širšemu krogu upravičenih prosilcev;

34. poziva, da se lokalnim in regionalnim oblastem ter drugim organizacijam javnega prava v novem obdobju financiranja programa LIFE+ znova omogoči, da stroške za osebe v celoti predstavijo kot lastna sredstva, da bodo lahko še bolj izkoristile program LIFE;

35. izpostavlja, da cilji programa LIFE niso bili v celoti doseženi morda tudi zaradi počasnih upravnih postopkov in nizke stopnje sofinanciranja (običajno 50 % z možnimi izjemami za komponento LIFE+ „narava“). Zato bi bilo treba razmisliti o možnih poenostavitvah upravnih pravil (prijava, izvajanje, upravičenost manjših projektov) in povečanju najvišje stopnje sofinanciranja;

36. opozarja, da še vedno obstajajo razlike v stopnji informiranosti in finančnih zmogljivostih med starimi in novimi državami članicami, zato priporoča, da se dostopnost programa zagotovi z razvojem ločenih mehanizmov za posebno spodbujanje prosilcev in upravičencev iz novejših držav članic. Ta pomoč bi morala biti osredotočena na razvoj projektnih predlogov in na upravna vprašanja, organizirati pa bi jo bilo mogoče z okrepitevijo sistema nacionalnih točk za stike ali tudi z vzpostavitvijo regionalnih točk za stike, kjer jih še ni;

⁽⁵⁾ Poročilo *Assessment of Territorial Impacts of the EU Life+ instrument*, ki ga je pripravil sekretariat Odbora regij, maj 2011.

37. predlaga, da prijavni postopki upoštevajo element trajnosti in uporabljajo razpoložljivo informacijsko tehnologijo. Treba je zlasti razviti spletno prijavljanje projektov, ocenjevanje in komunikacijo med upravnim organom in prosilci, in sicer spletno prijavo prosilcev in sistem za zagotavljanje podatkov;

38. poziva, da se posebna pozornost posveti procesu ocenjevanja prijav projektov, ki trenutno traja približno leto in pol od razpisa za predloge do začetka projekta. Za to bi lahko uporabili zglede dobrega upravljanja „skupnih tehničnih sekretariatov“ najuspešnejših programov teritorialnega sodelovanja;

39. opozarja, da je sicer treba olajšati prijavne postopke in se zgedovati po programih teritorialnega sodelovanja, vendar je treba poleg tega poskrbeti, da bodo stroški priprave projektov upravičeni do kritja iz sredstev LIFE ali poplačani s pavšalnim zneskom (npr. odvisno od celotnega proračuna projekta), če je projekt odobren;

40. meni, da bi bilo treba postopke izvajanja novega programa LIFE čim bolj poenostaviti, da bi lahko bili projekti, ki se financirajo iz programa, v prvi vrsti osredotočeni na usmerjene dejavnosti varstva okolja in informiranja, ne pa na utemeljevanje;

41. spominja, da vloga organizacij civilne družbe v pobudah za varstvo okolja in biotske raznovrstnosti v prihodnosti ne bo nič manjša. Zato bi moral novi program LIFE vsebovati močno komponento, usmerjeno v nevladne organizacije (NVO) in obveščanje javnosti. Poleg tega je treba poskrbeti, da bodo imeli tudi majhne lokalne NVO in znanstveniki koristi od programa;

42. poudarja, da bi morale vse spremembe programa LIFE+ upoštevati tudi veliko protislovje med ukrepi za ohranjanje biotske raznovrstnosti na eni strani in oprijemljivimi rezultati na drugi strani; projekti namreč pogosto trajajo kratek čas, rezultati pa se pokažejo šele na dolgi rok. Zato je treba uporabljati ustrezne metode ocenjevanja;

43. poziva, da se program LIFE+ opredeli z bolj prepoznavnimi in dosegljivimi cilji. Za to je treba bolj poudariti rezultate, namesto da se uspeh ocenjuje na podlagi pravilnosti izdatkov;

44. zaradi usmerjenosti programa v dolgoročne cilje predlaga spodbujanje prosilcev k izvajanju in/ali financiranju dejavnosti, potrebnih za zagotavljanje učinkovitega spremljanja po zaključku projekta, kar vključuje spremljanje dolgoročnih učinkov projekta. Ta spodbuda bi lahko bila v obliki dodatnih točk pri ocenjevanju prijav prosilcev, ki v njih načrtujejo sistem spremljanja in se zavežejo, da ga bodo podprli z lastnimi viri;

45. opozarja, da mora novi program LIFE+ vsebovati tudi opredeljevanje projektov, ki so v skladu s cilji regionalnih strategij, kakršna je strategija za Baltsko morje;

46. je na podlagi praktičnih izkušenj prepričan, da je financiranje projektov (finančna pomoč ukrepom) najučinkovitejši mehanizem in da bi moralo ostati glavni instrument podpore programa LIFE za pomoč lokalnim in regionalnim oblastem pri dejavnostih in naložbah na področju okoljske politike. Prav tako bi lahko razmislili o uporabi inovativnih instrumentov financiranja, zlasti na okoljskem področju programa LIFE, vendar bi bilo treba te instrumente uporabiti – če sploh – kot dopolnilo in ne nadomestilo neposrednega financiranja projektov.

Upravljanje programa

ODBOR REGIJ

47. meni, da je sedanje centralizirano upravljanje programa LIFE dokazalo svojo učinkovitost, saj se za administracijo namenja relativno nizek delež programskih sredstev, zato OR ponavlja že izraženo nasprotovanje „ponovni nacionalizaciji“ tega instrumenta ⁽⁶⁾ ter priporoča, da se za prihodnji program LIFE zagotovi sistem centraliziranega upravljanja, za katerega bi bila pristojna Evropska komisija;

48. opozarja na dejansko možnost, da bo med izvajanjem projekta v novem finančnem obdobju EU zelo težko doseči konkretne rezultate v zvezi z ekosistemom, to pa je treba upoštevati pri ocenjevanju projektov v okviru programa LIFE+. Vendar je treba pozornost osredotočiti na ukrepe v okviru projektov, njihov obseg in možne dolgoročne posledice, namesto na rezultate, dosežene v času poročevalnega obdobja;

49. poziva k zadostni prožnosti novega programa LIFE in k njegovi skladnosti z drugimi instrumenti pomoči, ki se nanašajo na okolje, tudi če niso neposredno povezani z njegovimi varstvom;

50. meni, da je treba začeti izvajati skupno in usklajeno strategijo, ki bi povezovala varovanje narave in razvoj podeželja, zlasti za območja mreže Natura 2000, ki so zelo pomembna za kmetijstvo in živinorejo, in poudarja, da je treba zagotoviti učinkovito usklajevanje s prihodnjimi instrumenti SKP, kar bo po vsej verjetnosti vključevalo konkurenčnost z okoljskega vidika;

51. pozdravlja zamisel, da bi bile regionalne oblasti pristojne za prednostni okvir ukrepanja Natura 2000, ter poudarja, da je treba zagotoviti dovolj prostora za te spremembe prednostnih nalog tega okvira.

⁽⁶⁾ CdR 253/2004 fin.

Struktura novega programa LIFE

ODBOR REGIJ

52. podpira Svet, ki je za uredbo LIFE poudaril, „da so potrebni vsi njeni sestavni deli“ ter da jo je treba upoštevati v prihodnjem finančnem okviru EU, „pri čemer je treba upoštevati tudi sinergije z drugimi finančnimi instrumenti EU, namenjenimi uresničevanju okoljskih ciljev EU“; ⁽⁷⁾

53. poziva, naj se program LIFE vsaj formalno poveže z novim skupnim strateškim okvirom;

54. predlaga, da prihodnji program LIFE ohrani strukturo, ki bi bila podobna sedanjemu in bi bila sestavljena iz treh komponent: *LIFE-biotska raznovrstnost* (vključno s sedanjo komponento LIFE+ „narava in biotska raznovrstnost“), *LIFE-okolje* in *LIFE-upravljanje* (vključno s sedanjo komponento LIFE+ „informacije in komunikacija“).

LIFE-biotska raznovrstnost

ODBOR REGIJ

55. poziva, da se prihodnja komponenta LIFE-biotska raznovrstnost ne omeji le na *Naturo 2000* in da zajame širši koncept biotske raznovrstnosti. Biotska raznovrstnost je postala širok pojem, ki zajema vidike, kot so ekosistemske storitve, zelena infrastruktura, invazivne tuje vrste itd. Mnogi od teh vidikov se lahko obravnavajo v okviru *Nature 2000*, ki mora ostati temeljni koncept, vendar nekateri vidiki sploh niso zajeti ali so zajeti le delno, kar kaže na potrebo po uporabi širšega koncepta biotske raznovrstnosti;

56. opozarja, da bo LIFE lahko imel pomembno vlogo pri financiranju *Nature 2000* le, če bo omogočil tudi financiranje ponavljajočih se dejavnosti pri upravljanju območij, pri čemer ne bo omejen le na najboljše prakse in inovativne projekte, kot je navedeno v členu 3 Uredbe LIFE+; za ohranjanje visoke kakovosti financiranih projektov in dejavnosti bi moral program LIFE vsebovati minimalne standarde za predlagane projekte, njihov nadzor in sporočanje rezultatov javnosti.

LIFE-okolje

ODBOR REGIJ

57. predlaga, naj bo komponenta „okolje“ novega programa LIFE tudi v prihodnje odločilna spodbuda za lokalne in regionalne oblasti, ki želijo preseči zakonodajne zahteve ter uporabiti inovativne tehnologije in okoljske rešitve. Ta komponenta bi lahko zajemala vnaprejšnje naložbe, s čimer bi se omogočile dolgoročne koristi; ⁽⁸⁾

58. opozarja, da se lahko glede na omejenost sredstev podpora LIFE nadaljuje le v manjšem številu lokalnih in

regionalnih oblasti, izziv izvajanja pravnega reda EU pa se nanaša na večino občin in regij. Zato bi morali imeti prihodnji projekti LIFE velik potencial za prenosljivost ekoloških inovacij, ⁽⁹⁾ usmerjenih v javni sektor, vendar mora biti med prednostnimi nalogami tudi povečanje prepoznavnosti komponente LIFE-okolje;

59. poudarja, da bi se morala prihodnja komponenta LIFE-okolje osredotočiti na več kot le nekaj tematskih vprašanj, ⁽¹⁰⁾ s čimer bi se odprla za edinstvene izzive in priložnosti območij, ki jih obsega. Merila za oddajo naročila naj bi temeljila na kombiniranem priznanju strateških ciljev programa in na lokalnih prednostnih nalogah potencialnih upravičencev. Da bi ostal trajnosten, lahko LIFE za vsako temo določi dveletne prednostne naloge, povezane s prednostnimi nalogami EU;

60. poziva, da komponenta LIFE-okolje podpre projekte za celostno upravljanje okolja, ki ga izvajajo lokalne in regionalne oblasti, ter da spodbuja skladnost pred sprejetjem okoljske zakonodaje EU;

61. je seznanjen s sedanjo razpravo o učinkovitosti ohranjanja dveh ločenih instrumentov za financiranje ekoloških inovacij, ⁽¹¹⁾ ki jih upravlja GD za okolje. Zato poziva Evropsko komisijo, naj oceni ta vidik v oceni učinka, ki jo bo pripravila za prihodnji program LIFE, pri tem pa upošteva, da se instrumenta zdaj uporabljata za drugačne namene in ju koristijo različni upravičenci. ⁽¹²⁾ Glede na to mora vsaka odločitev, sprejeta v tej razpravi, zagotoviti, da bodo lokalne in regionalne oblasti še vedno med upravičenci, saj so v tesnih stikih z javnostjo in imajo nepogrešljivo vlogo pri seznanjanju širše javnosti z najboljšimi okoljskimi praksami, zato lahko povečajo ozaveščenost in spodbudijo spremembe ravnanja.

LIFE-upravljanje

ODBOR REGIJ

62. poziva, naj prihodnja komponenta LIFE-upravljanje vključi spodbujanje izmenjave znanja o izvajanju in uveljavljanju okoljske zakonodaje EU s podpiranjem mrež, usposabljanjem in projekti za izmenjavo najboljših praks na evropski ravni, kot sta IMPEL ali LIFE+-evropske prestolnice biotske raznovrstnosti; ⁽¹³⁾

63. poziva k pregledu financiranja okoljskih nevladnih organizacij v okviru komponente LIFE-upravljanje, da bi učinkoviteje podprli vlogo, ki jo imajo pri prispevanju k uravnovešeni vključenosti zainteresiranih strani v proces oblikovanja politik EU. To vključuje prehod z letnih na večletno denarno pomoč za poslovanje ter povečanje števila držav članic, povezanih s partnerstvom za posamezen projekt, s čimer bi se zagotovilo potrebno mreženje in izkušnje s terena;

⁽⁹⁾ CEMR 02/2011: *Response to the consultation on a future EU financial instrument for the environment.*

⁽¹⁰⁾ CdR 253/2004 fin.

⁽¹¹⁾ Komponenta ekoloških inovacij programa za konkurenčnost in inovacije (CIP – *Competitiveness and Innovation Programme*) ter komponenta LIFE+ „okoljska politika in upravljanje“.

⁽¹²⁾ Evropska komisija, LIFEnews, 2010: *The evolution of LIFE Environment: past, present and future.*

⁽¹³⁾ CdR 164/2010 fin, CdR 112/2010 fin.

⁽⁷⁾ Sklepi Sveta za okolje z dne 20. decembra 2010 o izboljšanju instrumentov okoljske politike (5302/11).

⁽⁸⁾ CdR 164/2010 fin.

64. ponovno poziva Evropsko komisijo, „naj prouči, ali bi bilo mogoče ta koncept razširiti na druga ključna področja okoljske politike EU, kot so biotska raznovrstnost, odpadki in voda, hrup in onesnaženje zraka ter raba tal“, ⁽¹⁴⁾ in sicer v okviru prihodnjih finančnih sredstev, ki jih bo program LIFE namenil za razširitev koncepta Konvencije županov z energetsko učinkovitih mest na okolju prijazna mesta, gospodarna z viri.

Obsežnejši programi

ODBOR REGIJ

65. podpira predlog Komisije glede možnosti za uvedbo obsežnejših „integriranih projektov LIFE“ ali „akcijskih programov LIFE“ kot novo kategorijo projektov LIFE, da bi povečali učinkovitost LIFE ter znižali upravne stroške. Tovrstni projekti bi se lahko uporabljali za reševanje različnih problemov, zlasti na področjih „gospodarjenje s sladkimi vodami“, „narava in biotska raznovrstnost“ ter „uporaba virov in ravnanje z odpadki“. ⁽¹⁵⁾ Vendar pa je treba tradicionalne samostojne projekte LIFE ohraniti, saj omogočajo manjšim lokalnim nevladnim organizacijam, zainteresiranim stranem in organom, da postanejo upravičenci;

66. meni, da se lahko pri integriranih projektih predvidi možnost podpore za posebno tematiko ali večji del ozemlja regije ali države članice (npr. projekti obnove mokrišč v porečju, dejavnosti za ogrožene vrste vzdolž migracijskih poti ter priprava in izvajanje načrtov upravljanja območij za vsa območja Natura 2000 ali podobna območja v regiji prek prednostnega okvira ukrepanja Natura 2000);

67. predlaga, da bi lahko integrirani projekti vključili okvir in smernice za razvoj posameznih projektov LIFE in drugih projektov, vključno z načrtom, ki bi pojasnil, kako se za financiranje predlaganih dejavnosti kombinirajo druga finančna sredstva EU, finančna sredstva na nacionalni, regionalni in lokalni ravni ter zasebna finančna sredstva; cilj teh projektov bi lahko bil tudi ustanavljanje stalnih delovnih skupin, v katerih bi sodelovale ekipe iz več držav, da bi proučile srednje- in dolgoročne rezultate, ki jih prinašajo podobne izkušnje z že izvedenimi projekti LIFE; tako bi se z organizacijo srečanj in konferenc ter uporabo spletnih platform in drugih oblik komuniciranja vzpostavila omrežja;

68. poziva, naj med upravičence integriranih projektov sodijo tudi javne oblasti, nevladne organizacije in zainteresirane strani, ki delajo na regionalni ali nacionalni ravni, ter partnerstva teh skupin. Ti projekti bi morali trajati daljše obdobje (npr. 5–10 let), da se lahko pripravijo in izvedejo posamezni projekti, povezani z LIFE;

69. opozarja na dodano vrednost teh integriranih projektov, zlasti glede na pomembno vlogo, ki jo dajejo regionalnim oblastem kot potencialnim glavnim upravičencem, ki so pogosto tudi organi, pristojni za sredstva za razvoj podeželja, za operativne programe za strukturne sklade ter za prihodnji prednostni okvir ukrepanja Natura 2000. Poleg tega ti projekti zagotavljajo

učinkovit način spodbujanja komplementarnosti in čim boljšega izkoriščanja učinka katalizatorja, ki ga ima lahko LIFE, saj vzpostavljajo strukturiran odnos z drugimi skladi EU in ustvarjajo nove projektne možnosti zanje, s tem pa se spodbuja mobilizacija njihovih precej večjih prispevkov k izpolnjevanju okoljskih ciljev. To bi lahko prispevalo tudi k obravnavi sedanjih neuporabljenih sredstev iz strukturnih skladov EU na področju biotske raznovrstnosti in okolja, kar pa je težava, ki jo je OR obravnaval v prejšnjih mnenjih. ⁽¹⁶⁾

Teritorialni obseg novega programa LIFE

ODBOR REGIJ

70. poziva, da se pri programu LIFE+ upošteva dejstvo, da izzivi biotske raznovrstnosti pogosto presegajo zunanje meje EU. Zato bi lahko sprejeli določbe o razširitvi nekaterih dejavnosti na neposredno soseščino Evropske unije.

Ukrepi za informiranje, razširjanje in spodbujanje

ODBOR REGIJ

71. izraža zadovoljstvo z rezultati vmesnega pregleda programa LIFE+, v okviru katerega so bile javne oblasti in razvojne agencije najpogostejša skupina upravičencev za vse tri komponente LIFE+ (42 % glavnih upravičencev v letih 2007 in 2008, vendar so ti kazalniki narasli do 51 % pri komponenti „narava in biotska raznovrstnost“), ⁽¹⁷⁾ ter poudarja potrebo po spodbujanju aktivnega vključevanja lokalnih in regionalnih oblasti v dejavnosti varovanja okolja in ohranjanja biotske raznovrstnosti;

72. poziva k izboljšanju politike informiranja na nacionalni ravni, da se poveča seznanjenost morebitnih upravičencev s priložnostmi, ki jih ponuja program LIFE+. Zato bi morala biti politika informiranja – ob upoštevanju načela subsidiarnosti in očitnih razlik med posameznimi državami članicami – decentralizirana tako, da se oblikujejo nacionalni informacijski centri in da se v nekaterih primerih tudi na regionalni ravni spodbujajo informativne kampanje o programu;

73. poziva, naj prihodnji program LIFE zagotovi denarno pomoč za poslovanje mrež lokalnih in regionalnih oblasti, ki sodelujejo pri aktivnem usmerjanju LIFE na občine in regije; ⁽¹⁸⁾

74. poudarja, da novi program LIFE še naprej nudi podporo projektom komuniciranja in informiranja, pri čemer bi se bolj osredotočili na izobraževanje in spodbujanje projektov, ki vključujejo lokalne in regionalne oblasti ter imajo velik vpliv na ravni EU;

75. meni, da bi moral program za doseg dodatne dodane vrednosti iz sporočila v vsakem projektu LIFE spodbujati večjo osredotočenost na usmerjene in zato učinkovitejše načine komuniciranja. Te dejavnosti je treba usmerjati predvsem v krepitev zmogljivosti ter usposabljanje in vključevanje ključnih zainteresiranih strani, namesto da bi širšo javnost le obveščali z brošurami in kažipotmi;

⁽¹⁴⁾ CdR 164/2010 fin.

⁽¹⁵⁾ Poročilo *Assessment of Territorial Impacts of the EU Life+ instrument*, glej zgoraj.

⁽¹⁶⁾ CdR 112/2010 fin.

⁽¹⁷⁾ SEC(2010) 1120 final.

⁽¹⁸⁾ CEMR 02/2011.

76. opozarja, da so bile doslej pobude nevladnih organizacij za širjenje informacij o programu LIFE+ osredotočene na financiranje zgolj evropskih nevladnih organizacij s sedežem v Bruslju. Na ta način je bilo leta 2007 financiranih 30 nevladnih organizacij iz vse EU, leta 2008 33 ter leto za tem 32. To seveda ni dovolj ne glede na dejstvo, da ima večina teh organizacij mrežno strukturo. Zato je zelo pomembno zagotoviti večjo podporo organizacijam, ki delujejo v državah članicah predvsem na lokalni ravni, saj ponavadi najboljše poznajo lokalne potrebe;

77. priporoča, da je treba za zagotovitev pričakovanega učinka oglaševalskih kampanj nevladnih organizacij tem

organizacijam omogočiti, da se osredotočijo na svoje dejanske okoljske in informativne dejavnosti, namesto na pripravo vlog za financiranje in utemeljevanje. Prav tako bi bilo koristno, če bi se Komisija strinjala s sklenitvijo dolgoročnih sporazumov, ki bi trajali vsaj dve do tri leta;

78. se zavezuje, da bo še naprej širil informacije o možnostih, ki jih ponuja program LIFE+, spodbujal lokalne akterje k sodelovanju v programu, zbiral stališča evropskih lokalnih in regionalnih oblasti ter Komisiji zagotavljal priporočila na osnovi praktičnih izkušenj, in sicer o možnih izboljšavah programa ter možnostih EU za razvoj dodatnega instrumenta za „naravo in biotsko raznovrstnost“ poleg novega instrumenta LIFE.

V Bruslju, 1. julija 2011

Predsednica
Odbora regij
Mercedes BRESSO

Mnenje Odbora regij – Strategija širitve in glavni izzivi za obdobje 2010–2011

(2011/C 259/11)

ODBOR REGIJ

- poudarja, da je ena najpomembnejših političnih prednostnih nalog Odbora regij zagotoviti uspeh procesa širitve EU;
- meni, da je liberalizacija vizumskega režima za nekatere države zahodnega Balkana dober primer za to, koliko je mogoče doseči s kombinacijo strogega pogojevanja in dodeljevanja posebnih ugodnosti;
- ugotavlja, da je v večini držav še vedno cela vrsta izzivov, ki se deloma rešujejo zelo počasi in neodločno, ter meni, da so reforme potrebne zlasti na področju vzpostavljanja državnih struktur, pravne države in povečanja upravnih zmogljivosti na vseh ravneh, zlasti na regionalni in lokalni ravni, da je treba izboljšati upravljanje, reformo pravosodja in boj proti korupciji ter organiziranemu kriminalu na vseh državnih ravneh;
- poudarja, da je treba prizadevanja držav pristopnic še naprej podpirati s subvencijami iz instrumenta za predpristopno pomoč ter posojili Evropske investicijske banke in drugih mednarodnih finančnih institucij;
- je prepričan, da brez zadostno pripravljenih in usposobljenih političnih predstavnikov in predstavnikov uprave na lokalni in regionalni ravni prizadevanja za širitev ne morejo biti uspešna.

Poročevalec	Franz SCHAUSBERGER (AT/EPP), odposlanec dežele Salzburg v Odboru regij
Referenčni dokument	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu: Strategija širitve in glavni izzivi za obdobje 2010–2011 COM(2010) 660 konč.

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

ODBOR REGIJ

Pomen dokumenta za lokalne in regionalne oblasti ter Odbor regij

1. poudarja, da je ena najpomembnejših političnih prednostnih nalog Odbora regij zagotoviti uspeh procesa širitve EU;
2. izrecno poudarja, da imajo lokalne in regionalne oblasti, ki jih zastopa OR, ključno vlogo v dialogu z državami kandidatkami in potencialnimi kandidatkami, ki imajo zaradi svoje zgodovine in kulture vse zelo različne oblike decentralizacije;
3. ugotavlja, da je treba na regionalni in lokalni ravni vzpostaviti decentralizirano politiko obveščanja in komuniciranja za proces širitve, in izraža pripravljenost za podporo regionalnih in lokalnih oblasti na tem področju, da bodo pripravljene na svoje odgovornosti v prihodnosti in da se spodbudi njihovo sodelovanje z ustreznimi evropskimi institucijami;
4. s svojo strategijo zunanjih odnosov spodbuja politični dialog ter sodelovanje na gospodarskem in kulturnem področju med lokalnimi in regionalnimi oblastmi držav kandidatk, potencialnih kandidatk in EU;
5. si intenzivno prizadeva izboljšati zmogljivosti lokalnih in regionalnih skupnosti na pravnem, finančnem in upravnem področju z neposrednimi medinstitucionalnimi stiki in organizacijo javnih prireditev, strokovnih konferenc in delovnih skupin;
6. izraža hvaležnost za mnenja in informacije Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti Sveta Evrope in pomembne prispevke delegacij držav širitve, njihovih združenj občin in različnih nevladnih organizacij.

Splošne ugotovitve in predlogi

ODBOR REGIJ

7. pozdravlja, da je – kot je zapisano v sporočilu Komisije – proces širitve EU po sprejetju zadnjih poročil o napredku kljub številnim drugim izzivom ter kljub finančni in gospodarski krizi dobil ponoven zagon in da uveljavitev Lizbonske pogodbe ohranja dinamiko evropskega povezovanja;

8. pozdravlja, da je z napredkom v pristopnih pogajanjih s Hrvaško in začetkom pristopnih pogajanj z Islandijo julija 2010 šesti krog širitve EU bliže;

9. vendar poudarja, da je treba vsak nov pristop dobro pripraviti z doslednim izpolnjevanjem pogojev;

10. izraža prepričanje, da pristopni proces pomeni enkratno priložnost za politične in gospodarske reforme v državah širitve, s katerimi bodo te dosegle evropske standarde, kar bo pomagalo prebroditi finančno in gospodarsko krizo ter izvesti načrt reform iz strategije Evropa 2020;

11. opozarja, da imajo države širitve, zlasti države zahodnega Balkana zelo različne politične in upravne strukture ter tradicije – deloma tudi na regionalni in lokalni ravni – in da so velike razlike prav tako v razvoju, kar je treba ustrezno upoštevati v procesu širitve;

12. zlasti države zahodnega Balkana poziva k ciljnim ukrepom za krepitev MSP na regionalni in lokalni ravni za ustvarjanje delovnih mest in s tem zmanjšanje spodbud za preseljevanje mladih zlasti iz manj razvitih regij na obrobju;

13. meni, da je liberalizacija vizumskega režima za nekatere države zahodnega Balkana dober primer za to, koliko je mogoče doseči s kombinacijo strogega pogojevanja in dodeljevanja posebnih ugodnosti;

14. pozdravlja dejstvo, da je od zadnjega poročila o napredku prišlo do preboja v dolgotrajnih dvostranskih sporih oz. da se je začel dialog, v katerem so države pristopnice same začele prevzemati več odgovornosti za regionalno sodelovanje;

15. hkrati ugotavlja, da je v večini držav še vedno cela vrsta izzivov, ki se deloma rešujejo zelo počasi in neodločno, ter meni, da so reforme potrebne zlasti na področju vzpostavljanja državnih struktur, pravne države in povečanja upravnih zmogljivosti na vseh ravneh, zlasti na regionalni in lokalni ravni, da je treba izboljšati upravljanje, reformo pravosodja in boj proti korupciji ter organiziranemu kriminalu na vseh državnih ravneh;

16. poudarja, da je treba prizadevanja držav pristopnic še naprej podpirati s subvencijami iz instrumenta za predpristopno pomoč ter posojili Evropske investicijske banke in drugih mednarodnih finančnih institucij;

17. meni, da je treba v večini držav zahodnega Balkana in v Turčiji sprejeti konkretne ukrepe za boj proti vsem oblikam diskriminacije in krepitev varstva človekovih pravic, zlasti pravic žensk, otrok in Romov. Predvsem Turčija mora po mnenju Odbora ponovno zagotoviti spoštovanje človekovih pravic vseh ciprskih državljanov, ustaviti naseljevanje, zagotoviti takojšnjo vrnitev Famaguste zakonitim prebivalcem v skladu z resolucijami Varnostnega sveta ZN ter uveljaviti Protokol iz Ankare, kar kot pogoj postavlja EU;

18. je prepričan, da brez zadostno pripravljenih in usposobljenih političnih predstavnikov in predstavnikov uprave na lokalni in regionalni ravni prizadevanja za širitev ne morejo biti uspešna;

19. države pristopnice spodbuja, naj nadaljujejo s prizadevanji za decentralizacijo in regionalizacijo, kar olajšuje tudi potrebno decentralizirano politiko obveščanja in komuniciranja ter civilni in politični dialog med Evropsko unijo in državljani držav širitve;

20. opozarja, da je treba izboljšati zmogljivosti lokalnih in regionalnih institucij na zakonodajnem, finančnem in upravnem področju in v skladu z načelom subsidiarnosti čim več pristojnosti prenesti na regionalno in lokalno raven ter zagotoviti njihovo financiranje;

21. izraža zadovoljstvo, da evropske strategije za makroregije pomembno prispevajo k pospeševanju pristopnega procesa, zlasti s priznavanjem vloge lokalnih in regionalnih oblasti, ter meni, da strategija EU za Podonavje in prihodnja strategija EU za jadransko-jonsko makroregijo prinašata nove možnosti za regionalno sodelovanje tudi z državami širitve;

22. ugotavlja, da jadransko-jonska pobuda (JJP) od leta 2000 zasleduje cilj zagotavljanja miru, varnosti, razvoja in sodelovanja na območju EU in zahodnega Balkana; prav tako ugotavlja, da se je jadransko-jonski svet zavezal, da bo pri evropskih institucijah podprl strategijo EU za jadransko-jonsko regijo ob sodelovanju nacionalnih, regionalnih in lokalnih oblasti;

23. poziva posamezne države članice in Evropsko komisijo, naj preverijo, v kolikšni meri je mogoče ustvariti povezave in sinergije med različnimi strategijami EU za makroregije;

24. poziva Evropsko komisijo, naj preuči, kako bi lahko izkoristili potencial obstoječih evropskih združenj za teritorialno sodelovanje (EZTS), ki so dejavna v regiji zahodnega Balkana in v sredozemski regiji, in tako lokalnim in regionalnim oblastem držav zahodnega Balkana in Turčije omogočili, da se prilagodijo pravnemu redu EU;

25. zlasti državam zahodnega Balkana in Turčiji predlaga, da sprejmejo ustrezne ukrepe za bistveno povečanje števila žensk v regionalnih in lokalnih predstavnih organih;

26. priporoča Komisiji, naj v prihodnjih poročilih o strategiji širitve bolj izčrpno obravnava posamezni položaj in standard regionalne in lokalne samouprave glede na njeno pomembno vlogo pri izvajanju politik EU ter tako države širitve tudi močneje opozori na potrebe po reformi na področju regionalizacije in decentralizacije.

Priporočila za posamezne države

A) Države Kandidatke

Hrvaška

ODBOR REGIJ

27. pozdravlja dejstvo, da je Hrvaška v pristopnih pogajanjih v letih 2010 in 2011 tako dobro napredovala, da so se 30. junija 2011 lahko uradno zaključila in da bo tako država predvidoma 1. julija 2013 lahko pristopila k EU kot 28 država članica;

28. meni, da je nujno, da si Hrvaška zdaj vzame potreben čas in izpolni še odprte cilje iz poglavja 23; sem spadajo zlasti polno sodelovanje z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo, dosleden boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu na najvišji državni ravni, neodvisnost in učinkovitost sodnega sistema ter spoštovanje in varstvo pravic manjšin, vključno z vračanjem beguncev;

29. opozarja, da so pri reformi javne uprave potrebna dodatna prizadevanja in da je treba vanjo nujno vključiti tudi upravo na regionalni in lokalni ravni, da se odpravijo zapleteni upravni postopki in prekomerna politizacija ter okrepi usposobljenost, učinkovitost, neodvisnost in zanesljivost uprave na vseh ravneh;

30. poziva k hitremu uresničevanju novega zakona o plačah uslužbencev lokalne in regionalne uprave ter nacionalne strategije za nadaljnje usposabljanje uradnikov in uslužbencev lokalne in regionalne samouprave 2009–2013, da se izboljša opravljanje decentraliziranih storitev za državljane in razvije moderna in učinkovita javna uprava;

31. kljub napredku na področju regionalne politike in koordiniranja v zvezi s strukturnimi skladi poziva k nadaljnjim ukrepom, ki bodo regionalno in lokalno raven močneje vključili v izvajanje kohezijske politike EU ter regijam in občinam z dobro usposobljenimi in pripravljenimi javnimi uslužbenci ter regionalnimi in lokalnimi politikami omogočali pripravo ustreznih projektov za financiranje iz skladov EU. S tem bi se lahko zmanjšale razlike v razvoju med hrvaškimi regijami, kar bi prispevalo h krepitvi teritorialne kohezije;

32. priporoča izvajanje strategije za decentralizacijo, s katero bi med drugim izboljšali finančni položaj regionalnih in lokalnih skupnosti ter predstavnikom regionalne in lokalne ravni omogočili udeležbo v zakonodajnem procesu, kot tudi izvajanje smernic za funkcionalno decentralizacijo in teritorialno organizacijo, ki so bile sprejete julija 2010;

33. pozdravlja številne samostojne pobude regij in občin na področju regionalne ekonomske politike s privlačnimi spodbudami za vlagatelje, kot so zmanjšanje upravnih obremenitev in zagotavljanje pomoči, kar lahko privabi vse več podjetij in ustvari delovna mesta, ter upa, da bodo nove zakonske določbe odpravile pravno negotovost pri vprašanju lastništva;

34. opozarja, da se lahko nedavno izboljšani dvostranski odnosi Hrvaške z drugimi državami širitve, npr. s Srbijo, in sosednjimi državami članicami EU, npr. s Slovenijo, občutno okrepijo s čezmejnimi regionalnim in lokalnim sodelovanjem;

35. poziva k nadaljnjemu napredku na področju pravic manjšin, kulturnih pravic, varstva manjšin in vračanja beguncev z večjim vključevanjem odgovornih na regionalni in lokalni ravni ter okrepitevi vračanja beguncev s ciljno usmerjeno regionalno podporo, zlasti v tiste regije, ki so danes še vedno pretežno izpraznjene kot posledica izseljevanja zaradi vojne v nekdanji Jugoslaviji, ter v zvezi s tem pozdravlja okrepljeno sodelovanje s Srbijo in Uradom Visokega komisarja Združenih narodov za begunce.

Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija

ODBOR REGIJ

36. z zadovoljstvom ugotavlja, da Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija še vedno izpolnjuje politična merila in je tudi v letu 2010 dosegla dodaten napredek, vendar ugotavlja, da so na večini področij, na katera se nanašajo politična merila, kot so neodvisnost pravosodja, reforma javne uprave in svoboda izražanja v medijih, potrebna dodatna prizadevanja in večja pripravljenost za reforme; meni tudi, da je ključnega pomena za zблиžanje Nekdanje jugoslovanske republike Makedonije in EU ohranjanje dobrih sosedskih ter zlasti tudi čezmejnih regionalnih in lokalnih odnosov. Sem sodi tudi razrešitev vprašanja imena države, ki bo sprejemljivo za obe strani, s pomočjo pogajanj pod okriljem Združenih narodov;

37. poziva k okrepljenemu dialogu o vprašanih medetničnih odnosov in rednemu sestajanju pristojnega parlamentarnega odbora, da bo mogoče doseči cilje Ohridskega sporazuma;

38. pozdravlja nadaljevanje decentralizacije, ki je temeljno načelo okvirnih dogovorov iz Ohrida, in redno sestajanje medresorske delovne skupine za decentralizacijo ter posodobitev programa in akcijskega načrta za izvajanje decentralizacije 2008–2010;

39. pozdravlja, da je še več občin prešlo v zadnjo fazo procesa decentralizacije na finančnem področju, tako da je sedaj v tej fazi 77 od 85 občin;

40. prav tako pozdravlja spremembo zakona o financiranju lokalne samouprave, tako da se bo delež financiranja občin iz DDV do leta 2013 povečal s 3 % na 4,5 %, kar pa še vedno ne bo dovolj, da bi občine lahko zadovoljivo izpolnjevale naloge, ki so prenesene nanje;

41. pozitivno ocenjuje dokončanje strategije za prenos upravljanja zemljišč, ki so v državni lasti, na občine od leta 2011 in sedaj pričakuje njeno čim prejšnjo uresničitev;

42. ugotavlja, da so kljub dejstvu, da je več občin razširilo nadzor nad finančnimi zadevami, potrebni nadaljnji programi povečanja zmogljivosti, da se okrepi zmogljivost občin na področju davčne uprave, razvoja kadrov in finančnega nadzora, ter obžaluje, da se reforme, sprejete v odboru na visoki ravni za javno upravo, ki se sestaja enkrat na mesec, ne izvajajo sistematično in učinkovito;

43. poziva k pospešitvi decentralizacije in krepitev zmogljivosti na področju finančne in proračunske politike na lokalni ravni s posebnim posredovanjem pristojnih ministrstev ter obžaluje, da se je medresorski odbor za nadzor financiranja občin sestel le enkrat in da pri vladnem financiranju občinskih projektov ni zadostne preglednosti in zadostnega usklajevanja za uravnotežen regionalni razvoj;

44. obžaluje resne zamude pri izvajanju delovnih programov za regionalni razvoj ter stalno pomanjkanje tehničnih zmogljivosti v ministrstvih in lokalnih upravah za pripravo in izvajanje projektov;

45. poziva k oblikovanju pravičnih meril za porazdelitev sredstev občinam iz državnih investicijskih skladov, da ne bi nastal vtis, da se podeljujejo na osnovi strankarske oziroma etnične politike, in da bi se preprečila diskriminacija etničnih manjšin;

46. poudarja, da je treba manjšinam v celoti zagotoviti pravna jamstva na vseh ravneh in izboljšati vključevanje etničnih skupnosti, zlasti Romov, ter vlado poziva k ratifikaciji Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih ter h krepitevi statusa odborov za odnose med etničnimi skupnostmi;

47. ugotavlja, da zakon o lokalni samoupravi sicer prenaša pomembne pristojnosti na lokalno upravo, vendar pa učinek tega zakona omejujejo druge pravne norme in za njegovo izvajanje ni na razpolago dovolj finančnih sredstev.

Islandija

ODBOR REGIJ

48. pozdravlja sklep Evropskega sveta iz junija 2010 o začetku pristopnih pogajanj z Islandijo in z zadovoljstvom ugotavlja, da Islandija izpolnjuje politična merila, da je delujoča parlamentarna demokracija z močnimi institucijami, stabilnim ustavnim in pravnim sistemom, s trdnim pravosodnim sistemom in učinkovito javno upravo;

49. pozdravlja dejstvo, da ima Islandija učinkovito lokalno samoupravo, vendar v skladu z načelom subsidiarnosti priporoča izvedbo nadaljnje decentralizacije in prenos nalog na občine;

50. meni, da je mogoče s pripravo ciljnih projektov za regionalno pomoč s podporo iz strukturnih skladov EU preprečiti odhajanje ljudi iz oddaljenih malih podeželskih občin in preprečiti združevanje občin;

51. pozdravlja ustanovitev delovnih skupin za regionalno politiko v okviru pogajalske skupine za pristop k EU in priporoča, da se vanjo bolj vključijo predstavniki lokalne ravni;

52. opozarja, da ima v skladu s Pogodbama EU vsak državljan pravico, da v državi članici, v kateri prebiva, pod enakimi pogoji kakor državljani te države voli in je voljen na občinskih volitvah (člen 40 Listine o temeljnih pravicah); zato spodbuja Islandijo, naj volilno pravico za udeležbo na lokalnih volitvah prilagodi tem določbam;

53. ugotavlja, da so prebivalstvo Islandije in nekatere politične skupine precej zadržani glede pristopa k EU oz. mu nasprotujejo ter da so potrebna še velika prizadevanja za izčrpno obveščanje islandskih državljanov o učinkih članstva v EU, in priporoča, da se vanje vsekakor intenzivno vključi lokalna raven;

54. priporoča, da se v skladu z načelom subsidiarnosti z ustreznimi zakonskimi ukrepi jasno porazdelijo pristojnosti med centralno državo in lokalnimi skupnostmi ter oblikuje pravni instrument, ki lokalnim oblastem omogoča spodbijanje sklepov, če ti kršijo načela lokalne samouprave;

55. ugotavlja problem v tem, da ima 26 od 76 islandskih občin manj kot 500 prebivalcev in da so nekatere občine zelo oddaljene druga od druge, tako da bi nadaljnje zmanjšanje števila občin povzročilo, da bi prebivalci morali opraviti zelo dolgo pot do občinskih ustanov in izpostav, zato priporoča, da se intenzivno spodbuja sodelovanje malih občin, da se zagotovi njihov obstoj in se jim omogoči priprava in izvajanje skupnih projektov, ki jih financira EU.

Turčija

ODBOR REGIJ

56. izraža upanje, da bo sedanjo ustavo lahko nadomestila civilna ustava, ki bo temeljila na najširših posvetovanjih različnih skupin in segmentov družbe, vključno z lokalno in regionalno ravno ter etničnimi manjšinami in verskimi skupnostmi. V zvezi s tem pozdravlja sprejetje svežnja reform ustave in s tem povezana prizadevanja za demokratizacijo in liberalizacijo ter upa, da se bosta na tej osnovi izboljšala politično ozračje in pripravljenost za dialog in kompromis med političnimi strankami in političnimi institucijami; zato poziva k poslej hitremu uresničevanju reform ustave in široki podpori političnih strank in civilne družbe v ta namen;

57. pozdravlja začete reforme in pripravljenost za izvajanje nadaljnjih reform, ki naj bi imele pozitiven učinek tudi na regionalno in lokalno upravo;

58. spodbuja turško vlado, da kljub razveseljivemu napredku na teh področjih nadaljuje s prizadevanji za spoštovanje svobode veroizpovedi, pravic žensk, temeljnih pravic svobodnega izražanja in svobode medijev; Turčijo poziva, naj uvede dodatne ukrepe in po potrebi sprejme novo zakonodajo, da se nemuslimanskim verskim skupnostim zagotovi neomejeno uresničevanje pravic in se jim omogoči, da svojo dejavnost opravljajo brez omejitev;

59. z zadovoljstvom ugotavlja, da je na področju regionalne politike in usklajevanja instrumentov strukturne politike prišlo do napredka in da so podnacionalni akterji bolj vključeni v pripravo, vendar opozarja, da je treba na nacionalni ravni izboljšati učinkovitost uprave, ki je pristojna za ta vprašanja, da se lahko sredstva učinkoviteje uporabijo in bo Turčija na vseh ravneh dobro pripravljena na uporabo strukturnih skladov;

60. izraža prepričanje, da lahko k rešitvi doslej v glavnem nerešenega kurdskega vprašanja zlasti na vzhodu in jugovzhodu države prispeva krepitev regionalne in lokalne samouprave, turškim oblastem pa priporoča, naj si še naprej prizadevajo za krepitev te samouprave z dolgoročnejšo strategijo decentralizacije, ter jih spodbuja, naj lokalni samoupravi namenijo več sredstev;

61. predlaga, da se preuči, koliko sedanje najboljše prakse in dobri primeri regionalnih in zveznih struktur delitve oblasti v EU in uporaba načel subsidiarnosti in decentralizacije lahko pripomorejo k iskanju rešitve problemov;

62. Turčijo poziva, naj med tekočimi pogajanjmi pokaže pripravljenost za rešitev ciprskega vprašanja in naj izvaja resolucije Varnostnega sveta ZN, ki se nanašajo na Ciper;

63. izraža obžalovanje zaradi pomanjkanja napredka pri izvajanju drugega dodatnega protokola k pridružitvenemu sporazumu (t. i. Protokola iz Ankare), na podlagi katerega je bila carinska unija s Turčijo, ki obstaja že od leta 1996, razširjena na deset novih držav članic, tudi na Ciper;

64. podpira prizadevanja Evropske komisije, s katerimi je začela leta 2010, za sklepanje projektnih partnerstev med občinami držav članic EU in Turčije za podporo turškim občinam pri razvoju oz. izgradnji in razširitvi ravnjanja z odpadki, varstva okolja, prometa in prevoza, socialnih storitev, energije, turizma ali kulture;

65. bi pozdravil možnost občin in provinc, da navezujejo stike z regijami in občinami drugih držav brez predhodne odobritve notranjega ministrstva, ter spodbuja regionalne in lokalne institucije držav EU k okrepljenemu sodelovanju s turškimi regijami in občinami;

66. poudarja, da je treba regionalno in lokalno raven zgodaj vključiti v pristopni proces, saj je treba velik del pravnih predpisov EU izvesti na lokalni in regionalni ravni; zato meni, da je krepitev upravnih zmogljivosti na lokalni in regionalni ravni še posebej pomembna;

67. izraža pripravljenost za ustanovitev skupnega posvetovalnega odbora s turškimi predstavniki regionalne in lokalne ravni, da bi tako še močnejše podprl proces decentralizacije v Turčiji in konkretno prispeval k vzpostavitvi institucij in kreptvi upravnih zmogljivosti na regionalni in lokalni ravni;

68. priporoča postopno zmanjšanje vpliva guvernerjev na delo regionalne samouprave;

69. poziva k oblikovanju pravne strukture, ki bo zavezovala k posvetovanju z regionalno in lokalno upravo, kadar so vpleteni njeni interesi in pristojnosti;

70. opozarja, da je Turčija še vedno država z velikimi regionalnimi razlikami, kar predstavlja velike izzive za regionalno politiko in strukturno pomoč pri postopnem zmanjševanju teh razlik, zato poziva k pripravi obsežne strategije za zmanjšanje razlik v razvoju med podeželskimi in mestnimi območji;

71. priporoča, da se zlasti čim prej odpre poglavje 22 pravnega reda EU o regionalni politiki in usklajevanju strukturnih političnih instrumentov;

72. priporoča čim prej sprejetje zakona o financiranju provinc in občin, da bodo podnacionalne skupnosti imele na voljo zadostna finančna sredstva za izvajanje svojih obveznosti in nalog;

73. opozarja na pomembno vlogo Turčije kot regionalnega akterja v zvezi s strategijo EU za Črno morje in priporoča Turčiji, da se močno zavzame za to vprašanje z vključitvijo neposredno prizadetih regij ob Črnem morju.

B) Potencialne Države Kandidatke

Albanija

ODBOR REGIJ

74. pozdravlja prizadevanja Albanije za izpolnjevanje političnih meril Evropske unije, zlasti z uresničevanjem obveznosti iz stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma;

75. ugotavlja, da mora Albanija na področju regionalne politike izvesti še pomembne ukrepe, da bi se približala evropskim merilom; to se nanaša predvsem na to, da nima teritorialnih enot, ki bi ustrezale ravni NUTS-2, in enotne usklajene zakonodaje za izvajanje projektov regionalnega razvoja;

76. obžaluje neprimerno strukturo finančnega poslovanja lokalnih oblasti, zlasti v zvezi z možnostmi zbiranja finančnih sredstev ter omejenimi možnostmi za izdatke, in le počasno izvajanje ukrepov za decentralizacijo in avtonomije upravljanja ter s tem povezanim prenosom pristojnosti na podnacionalno raven;

77. ugotavlja, da je za učinkovito izvajanje programov EU na vseh ravneh še premalo usposobljenega osebja;

78. opozarja na nujnost krepitev demokratične ureditve v Albaniji, zlasti v zvezi s političnimi institucijami in medstrankarskim dialogom, da bo mogoče izboljšati politično stabilnost države in da bo vlada lahko učinkoviteje organizirala upravljanje, brez katerega niso mogoče potrebne reforme; v zvezi s tem opozarja, da je nujno sodelovanje opozicije pri delu parlamenta;

79. poziva k uvedbi neposrednih volitev v regionalne svete in pripravi novega zakona o lokalni samoupravi;

80. predlaga, da se v smislu krepitev lokalne in regionalne ravni razmisli o spremembi vloge prefektov in s tem omeji njihova pravica nadzora ter jasno opredeli njihova odgovornost v razmerju do regionalnih svetov;

81. poziva k sprejetju volilne reforme v skladu s priporočilom OVSE, da se tako zagotovi izvedba volitev na vseh ravneh v skladu z evropskimi in mednarodnimi standardi, ter se seznanja s poročilom OVSE in Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti Sveta Evrope, v skladu s katerim so občinske volitve 8. maja 2011 v glavnem potekale na pregleden način, pošteno in mirno, in zlasti poziva, da se oblikujejo jasna pravila glede veljavnosti oddanih glasov, pričakuje pa tudi, da se bodo politične stranke vrnile k urejenemu strankarskemu življenju;

82. opozarja na nedavne nasilne konflikte in pričakuje, da bo Albanija nujno sprejela ukrepe za zagotavljanje politične stabilnosti na nacionalni, regionalni in lokalni ravni;

83. nujno priporoča vključitev občinskih predstavnikov v vse pogajalske procese z EU.

Bosna in Hercegovina

ODBOR REGIJ

84. izraža obžalovanje, da je Bosna in Hercegovina pri izvajanju pomembnih reform tudi v letu 2010 dosegla le skromen napredek ter da kljub sodbi Evropskega sodišča za človekove pravice niso bila odpravljena neskladja med njeno ustavo in Evropsko konvencijo o človekovih pravicah;

85. zato poziva k nujni spremembi ustave ter izboljšanju učinkovitosti in delovanja državnih institucij, da bo država sposobna sprejemati, prenesti in izvajati predpise in pravila EU;

86. meni, da je nevzdržno, da ustava Bosne in Hercegovine še vedno predvideva, da državljani, ki se ne opredelijo za pripadnike ene od treh etničnih skupin (Bošnjaki, Hrvati ali Srbi), ne morejo kandidirati na predsedniških volitvah in volitvah v državni parlament, in poudarja odločitev Evropskega sodišča za človekove pravice, da so te določbe nezdržljive s splošnimi načeli človekovih pravic;

87. meni, da je pomembno, da je ministrski svet marca 2010 sprejel akcijski načrt za izvajanje odločitve Evropskega sodišča za človekove pravice in ustanovil delovno skupino, vendar obžaluje, da ta delovna skupina še ni dosegla nobenega dogovora;

88. obžaluje, da so bile tudi zadnje volitve leta 2010 podvržene omejitvam volilne pravice, povezane z etnično pripadnostjo in krajem prebivanja, ki so v očitnem nasprotju z demokratičnimi načeli in pravico do enakega obravnavanja brez diskriminacije;

89. z obžalovanjem ugotavlja, da pogoji za zaprtje Urada visokega predstavnika še zdaleč niso izpolnjeni, na primer razdelitev premoženja med državo in drugimi ravnmi upravljanja, in da delo izvršnih in zakonodajnih organov na vseh državnih ravneh še vedno skoraj izključno temelji na etnični pripadnosti in da je usklajevanje izjemno pomanjkljivo;

90. obžaluje, da Bosna in Hercegovina kot edina država v letu 2011 ne sodeluje pri popisu prebivalstva, ker še ni bil sprejet zakon o popisu prebivalstva;

91. ugotavlja, da je na področju pravosodnega sistema prišlo do omejenega napredka, vendar so na ravni entitet in kantonov še potrebne izboljšave;

92. obžaluje, da je na področju boja proti korupciji prišlo le do omejenega napredka, da sodni pregon zadev, povezanih s korupcijo, napreduje le počasi in da se kazensko preganja le majhno število pomembnih zadev, razlog za to pa so med drugim pomanjkljivo izvajanje pravnih predpisov ter težave z usklajevanjem med entitetami;

93. pozdravlja, da se je število etnično razdeljenih šol zmanjšalo in da je v večino šol uveden splošni devetletni izobraževalni program, vendar je kritičen do dejstva, da se znotraj šol otroci še vedno ločujejo po etničnih skupinah;

94. izraža obžalovanje, da Bosna in Hercegovina doslej ni bila sposobna v zadostni meri vzpostaviti potrebnih struktur za decentralizirano upravljanje sredstev iz skladov EU, čeprav prejema finančno podporo instrumenta za predpristopno pomoč;

95. opozarja na posebne probleme Federacije Bosne in Hercegovine, kjer se prekrivajo pristojnosti entitet, kantonov in občin, ker doslej še ni bila usklajena zakonodaja na različnih ravneh;

96. odločno zavrača neprestano oporekanje ozemeljski celovitosti države, njenim institucijam in pristojnostim, zlasti s strani Republike Srbije, odločno kritizira nedavne poskuse Republike Srbije, da bi z referendumom ogrozila legitimnost visokega predstavnika in celotne sodne pristojnosti na državni ravni, se v primeru Bosne in Hercegovine zavzema za krepitev pristojnosti države na določenih področjih in za oblikovanje enotnega gospodarskega prostora ter v zvezi s tem poziva tudi politike na ravni entitet in kantonov Federacije Bosne in Hercegovine, da v skladu z začasnimi sporazumi pokažejo pripravljenost za to;

97. ugotavlja, da so sredstva lokalne samouprave zdaj izjemno omejena, da vprašanje javnega premoženja ni dovolj razjasnjeno ter da je nujna reforma etničnih meril za izvajanje političnih pravic na regionalni in lokalni ravni;

98. meni, da je nujna zlasti reforma javnega premoženja na vseh ravneh;

99. poziva pristojne na vseh ravneh upravljanja, da okrepijo čezmejno sodelovanje s sosednjimi državami.

Srbija

ODBOR REGIJ

100. z zadovoljstvom ugotavlja, da je Srbija pospešila program političnih reform in še občutno napredovala pri izpolnjevanju zahtev v okviru stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma; vendar opozarja, da so potrebna nadaljnja prizadevanja;

101. prav tako z zadovoljstvom ugotavlja, da je Srbija naredila pomembne korake k spravi v celotni regiji zahodnega Balkana in še naprej konstruktivno sodeluje z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo;

102. izrecno pozdravlja začetek neposrednih pogovorov med Srbijo in Kosovom ter dejstvo, da je bilo že doseženo majhno zblizanje, in obe strani spodbuja h konstruktivnemu nadaljevanju teh pogovorov;

103. pozdravlja dejstvo, da je s 1. januarjem 2010 začel veljati novi statut avtonomne pokrajine Vojvodine, vendar poziva srbsko vlado, da čim prej uresniči nekatere neizpolnjene določbe statuta, kot je na primer prenos javne lastnine na avtonomno pokrajino Vojvodino;

104. zlasti pozdravlja okrepljena prizadevanja in pobude za decentralizacijo v Srbiji v letu 2010;

105. močno priporoča, da se v pogajalske odbore Srbije z EU vključijo predstavniki avtonomne pokrajine Vojvodine in združenja srbskih mest in občin;

106. poziva k oblikovanju pravnih določb, v skladu s katerimi se mora nacionalna vlada obvezno posvetovati z regionalnimi in lokalnimi institucijami, kadar so vpleteni njihovi interesi in pristojnosti;

107. priporoča, da se ustvarijo pravni pogoji in spodbude za okrepitev komunikacije med občinami, da se izboljša učinkovitost javnih storitev in bolj gospodarno uporabljajo razpoložljiva sredstva;

108. ugotavlja, da je v Srbiji še vedno izjemno veliko število beguncev, ki čakajo na rešitev svojega položaja, za katero so zlasti potrebni obsežni ukrepi na občinski ravni.

Črna gora

ODBOR REGIJ

109. pozdravlja velik napredek, ki ga je dosegla Črna gora pri izpolnjevanju političnih meril ter pogojev stabilizacijsko-pridružitvenega procesa, vendar opozarja, da so potrebna dodatna prizadevanja;

110. poudarja pomen pregledne in zanesljive uprave na lokalni ravni ter nadaljnje decentralizacije pristojnosti in finančnih virov;

111. poziva k sprejetju zakona o regionalni organizaciji in dopolnil k zakonu o lokalnem financiranju;

112. poziva k izboljšanju sodelovanja med vlado in sveti za manjšine, da se zagotovi zastopanost manjšin v javni upravi, državnih organizacijah in organih lokalne samouprave;

113. spodbuja Črno goro k nadaljevanju krepitev upravnih zmogljivosti na vseh področjih, zlasti na lokalni ravni, k povečanju strokovnosti javnih služb ter depolitizaciji javne uprave.

Kosovo

ODBOR REGIJ

114. z zadovoljstvom ugotavlja, da proces decentralizacije na Kosovu očitno dobro napreduje, da se je sodelovanje z misijo EU za krepitev pravne države (EULEX) okrepilo in da je bil dosežen določen napredek pri izvajanju evropskega programa in reformi politik;

115. poziva, da se v celoti in nemudoma pojasnijo očitki proti visokim kosovskim predstavnikom iz resolucije Parlamentarne skupščine Sveta Evrope, ki temelji na Martyjevem poročilu;

116. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da ni dovolj dialoga in sprave med etničnimi skupnostmi ter varstva in vključevanja manjšin, zlasti kosovskih Srbov;

117. izraža veliko zaskrbljenost nad nepravilnostmi, nezakonitostmi in potvorbo rezultatov pri zadnjih volitvah ter pri ponovitvi volitev, ki so bile potrebne zaradi tega, ter meni, da je to žal jasen znak pomanjkanja demokratične zrelosti države;

118. spodbuja Kosovo k nadaljevanju in zaključku procesa decentralizacije in reforme lokalne uprave, pozdravlja ustanovitev posebne delovne skupine za sever Kosova v ministrstvu za lokalno samoupravo in opozarja, da je mogoče decentralizacijo doseči le s sodelovanjem lokalnega prebivalstva;

119. izraža zaskrbljenost, da je na severu Kosova na območju Mitrovice ravno v zvezi z volitvami prihajalo do ponavljajočih se nasilnih dogodkov in da še ni bil dosežen mir med bivalci te regije.

V Bruslju, 1. julija 2011

*Predsednica
Odbora regij*
Mercedes BRESSO

Mnenje Odbora regij – Strategija notranje varnosti EU

(2011/C 259/12)

ODBOR REGIJ

- upa, da lahko strategija na ravni EU v praksi prav zaradi vse pogostejšega čezmejnega značaja pojavov, proti katerim se je treba boriti, pomeni resnično dodano vrednost v primerjavi s podobnimi pobudami posameznih držav članic;
- poudarja, da mora zagotavljanje notranje varnosti in varnosti državljanov, zlasti v zvezi z varstvom zasebnosti, pri izvajanju predvidenih ukrepov nujno potekati ob spoštovanju temeljnih pravic;
- predlaga, naj EU spodbuja tudi možnost za vzpostavitev enotnih organov za javne natečaje, ki bi institucionalno delovali na regionalni ravni, tako da bi v okviru posameznih območij poenotili postopke oddaje javnih naročil, kar bi z javnimi postopki za javna dela, storitve in dobave obenem omogočilo tudi zmanjšanje števila javnih organov, ki imajo pooblastila za oddajo naročil;
- podpira odločitev Komisije, da opredeli prihodnji zakonodajni ukrep za okrepitev evropskega pravnega okvira za zaplembe, in priporoča, da zakonodajni predlog v postopku – še preden se oblikujejo druge rešitve – določi občino, na ozemlju katere je zaplenjeno premoženje, kot imetnico ustrezne lastninske pravice;
- zato pozdravlja, da je ob (že za letos) načrtovani vzpostavitvi omrežja EU za ozaveščanje o radikalizaciji predvideno sodelovanje Odbora regij;
- zato izraža svojo pripravljenost za sodelovanje v postopku pregleda finančnih instrumentov sektorja za notranje zadeve in varnost za obdobje po letu 2013 ter sodelovanje pri pripravi možnih instrumentov financiranja.

Poročevalec	Giuseppe VARACALLI (IT/ALDE), župan občine Gerace (pokrajina Reggio Calabria)
Referenčni dokument	Sporočilo Komisije – Izvajanje strategije notranje varnosti EU: pet korakov k varnejši Evropi COM(2010) 673 konč.

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

ODBOR REGIJ

Splošna priporočila

1. ugotavlja, da sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu *Izvajanje strategije notranje varnosti EU: pet korakov k varnejši Evropi* ⁽¹⁾, sprejeto v okviru stockholmskega programa 2009 in petletnega delovnega programa za pravosodje in notranje zadeve, vsebuje splošno strategijo za področje notranje varnosti in opredeljuje pravi štiriletni program dejavnosti;
2. meni, da gre pri pripravi in izvajanju strategije notranje varnosti za izziv, ki se ga morajo kljub različnosti vlog in pristojnosti skupaj lotiti evropske institucije, države članice, lokalne in regionalne oblasti ter civilna družba;
3. poudarja, da se posredovanje Komisije umešča v zgodovinski trenutek, ki je posebnega pomena za ravnotežje pristojnosti med institucijami Evropske unije, predvsem zato, ker so bile z Lizbonsko pogodbo okrepljene pristojnosti Evropskega parlamenta, zaradi česar so odgovornosti posameznih institucij na področju notranje varnosti sedaj jasneje opredeljene;
4. izraža zelo pozitivno mnenje o splošnem pristopu sporočila, ki kljub temu, da morajo biti dokumenti takšne narave strnjeni, ponuja podrobno in natančno analizo številnih vprašanj v zvezi z notranjo varnostjo EU;
5. toda hkrati poudarja, da je s posebnimi dejavnostmi lokalnih in regionalnih oblasti državljanom načeloma zagotovljena visoka raven varnosti. Ta visoki standard bi veljalo ohraniti v okviru zagotovljenih temeljnih pravic in jamstev pravne države. Zlasti je treba upoštevati varstvo zasebnosti. Evropska unija bi morala te zahteve upoštevati tudi pri sklepanju sporazumov s tretjimi državami zaradi izvedbenih ukrepov, ki izhajajo iz teh sporazumov;
6. meni, da je opredelitev petih strateških ciljev z objektivno ustrežno metodologijo, ki jo velja podpreti, povezana z opredelitvijo jasno prepoznavnih in merljivih ukrepov, katerih število je omejeno in so zato lažje izvedljivi;
7. potrjuje svojo zavezo, že izraženo v prejšnjih mnenjih, usklajenemu pristopu ob udeležbi vseh institucionalnih ravni na tem področju, začevši seveda z regionalnimi in lokalnimi oblastmi, ki se zaradi svojega značaja nujno zanimajo za vsak problem varnosti, ki se pojavi na posameznem območju;
8. ugotavlja zlasti, da ima analiza varnosti nadnacionalno razsežnost, in sicer zaradi številnih vrst ogrožanja varnosti z vse bolj izraženim čezmejnem značajem, ki se v zadnjih letih pojavljajo vse pogosteje;
9. zato poudarja, da varnostnih problemov posameznih nacionalnih skupnosti ni mogoče ločevati od evropske politike notranje varnosti, ki naj bi – ob spoštovanju nacionalnih pristojnosti – usklajevala tudi dejavnosti, za katere je bilo ugotovljeno, da je nadnacionalni pristop učinkovitejši in ustrežnejši;
10. zato upa, da lahko strategija na ravni EU v praksi prav zaradi vse pogostejšega čezmejnega značaja pojavov, proti katerim se je treba boriti, pomeni resnično dodano vrednost v primerjavi s podobnimi pobudami posameznih držav članic;
11. poudarja, da je treba enako kot dejavnosti, ki morajo biti nujno nadnacionalne, vrednotiti tudi ukrepe od spodaj navzgor, ki so rezultat usklajevanja z regionalnimi in lokalnimi oblastmi kot predstavniki skupnosti, saj so najbolj neposredno prizadete zaradi kaznivih dejanj;
12. vendar meni, da bo treba pred ukrepanjem v povezavi s posameznimi pobudami iz strategije opraviti oceno veljavnega pravnega okvira in analizo skladnosti z načelom subsidiarnosti, ki bi jo bilo treba izvesti v sodelovanju z Odborom regij ter nacionalnimi in regionalnimi parlamenti;
13. kljub svojemu na splošno pozitivnemu mnenju o celotni strategiji pa poudarja, da zaenkrat očitno še ni bila pripravljena splošna ocena učinkov predvidenih ukrepov. Ta ocena je nujna. V posvetovanje bi bilo treba vključiti regionalne in lokalne oblasti in Odbor regij izraža svojo popolno pripravljenost za sodelovanje v pripravljalni fazi;

⁽¹⁾ COM(2010) 673 konč.

14. poudarja, da mora zagotavljanje notranje varnosti in varnosti državljanov, zlasti v zvezi z varstvom zasebnosti, pri izvajanju predvidenih ukrepov nujno potekati ob spoštovanju temeljnih pravic, ob čemer je treba tudi okrepiti procesne pravice osumljencev ali obtoženih v okviru zagotavljanja pravice do poštenega sojenja, zlasti glede na uveljavitev Listine EU o temeljnih pravicah in bližnji pristop EU k Evropski konvenciji o človekovih pravicah, v skladu s katero bo tudi za evropske institucije pristojno Evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourgu;

15. zato poudarja svojo pripravljenost, da za boljše varstvo temeljnih pravic sodeluje z Agencijo EU za temeljne pravice (FRA) in predvsem regionalnim in lokalnim oblastem pri izvajanju strategije pomaga poiskati pravo ravnatežje med izboljševanjem varnosti, varstvom zasebnosti ter spoštovanjem temeljnih pravic posameznikov in skupin;

16. ima precejšnje pomisleke glede pomena „trdnega varnostnega sektorja v EU“, ki ga Komisija poudarja v sporočilu. Nasprotno, treba je poudariti državni monopol nad uporabo sile. Z učinkovitim sistemom javnih pooblastil in nadzora je treba zagotoviti, da se bodo zmeraj upoštevali pravni predpisi na področju delovanja zasebnih varnostnih podjetij in jamstva, zlasti za temeljne pravice državljanov. Poleg tega je treba preprečiti, da bi se zasebna podjetja izkoriščala za izogibanje predpisom pravne države;

17. poudarja, da se cilji in ukrepi iz sporočila neposredneje nanašajo na nekatere posamezne vidike, čeprav so v celoti vzeto splošnega pomena za regionalne in lokalne oblasti.

Upravni pristop

ODBOR REGIJ

18. glede cilja 1 meni, da se zdi ukrep 2 (Zaščita gospodarstva pred vdorom kriminala) posebnega pomena za dejavnosti lokalnih in regionalnih oblasti, saj je v okviru tega ukrepa navedeno, da bi bilo treba razviti ukrepe, ki vključujejo „*vladne organe in druge organe javne uprave, pristojne za izdajanje licenc in dovoljenj, za pogodbe o javnih naročilih ali subvencije (t. i. „upravni pristop“)*“;

19. poudarja, da je v tem okviru pomembna opredelitev, da bi Komisija državam članicam konkretno pomagala tako, da bi „*vzpostavila mrežo nacionalnih kontaktnih točk s ciljem razvijanja najboljših praks*“ in podprla „*pilotne projekte o praktičnih vprašanjih*“; meni, da je na tem področju nujno formalno in sistematično neposredno vključevanje regionalnih in lokalnih oblasti, in opozarja, da morajo učinkoviti procesi krepitev varnosti na posameznih območjih nujno zajemati tudi stalno strogo preverjanje načinov uporabe javnih sredstev, za katera se pogosto zanima organizirani kriminal;

20. posebej v zvezi z zelo občutljivim vprašanjem oddaje javnih naročil in dodeljevanja subvencij predlaga, naj EU ob nadaljnjem in bolj učinkovitem vzpostavljanju nacionalnih kontaktnih točk spodbuja tudi možnost za vzpostavitev enotnih organov za javne natečaje, ki bi institucionalno delovali na regionalni ravni, tako da bi v okviru posameznih območij poenotili postopke oddaje javnih naročil, kar bi z javnimi postopki za javna dela, storitve in dobave ⁽²⁾ obenem omogočilo tudi zmanjšanje števila javnih organov, ki imajo pooblastila za oddajo naročil.

Zaplemba premoženja

ODBOR REGIJ

21. prav tako v zvezi z ukrepi, ki jih zajema cilj 1, meni, da je za evropsko notranjo varnost še pomembnejši cilj nadaljnji ukrep 3, ki se nanaša na zaplembo premoženja nezakonitega izvora. Ta ukrep je nesporen temelj boja proti vsem oblikam kriminala, z izrazito značilnostjo, da zajema več sektorjev. Nesporno in dokazano je namreč, da je konkretna zaplemba nezakonito pridobljenega premoženja verjetno najučinkovitejšo sredstvo odvracanja v arzenalu najrazličnejših uporabljenih sredstev;

22. glede tega podpira odločitev Komisije, da opredeli prihodnji zakonodajni ukrep za okrepitev evropskega pravnega okvira za zaplembe, v zvezi s katerim se zdijo še posebej pomembne navedbe, ki ta instrument razširjajo, zlasti tiste, ki se nanašajo na odvzem premoženja tretjim osebam, razširjena pooblastila za zaplembe in vzajemno priznavanje ukrepov zaplembe, ki ne temeljijo na predhodni obsodbi, med državami članicami; subjektivno in objektivno razširjanje pooblastil javnih organov na tem področju, s postopno izpopolnitvijo postopkov, ki jih je mogoče uporabiti, vsekakor omogoča bolj učinkovit in konkreten boj proti nezakonitim dobičkom in sklop dejavnosti, ki jih izvajajo institucije, povzdiguje v resnični organski sistem;

23. vendar posebej v zvezi z vzajemnim priznavanjem odredb o zaplembi izraža zaskrbljenost glede stanja izvajanja Okvirnega sklepa Sveta 2006/783/PNZ ⁽³⁾, katerega prenos v nacionalne zakonodaje držav članic po mnenju Komisije očitno ni zadovoljiv, zlasti če upoštevamo, da je konec februarja 2010, petnajst mesecev po izteku določenega roka, instrument preneslo v svojo zakonodajo samo 13 držav članic ⁽⁴⁾;

⁽²⁾ Primerjaj model koncentracije pristojnosti pri oddaji javnih naročil, kot ga je nedavno uvedel italijanski zakon št. 136 z dne 13.8.2010 (Izredni protimafijski načrt – Ukrepi na področju javnih natečajev; zlasti člen 13). Ta med drugim pri opredelitvi izvedbenih določb zakonodaje predvideva sporazum Združene konference (v kateri so tudi predstavniki lokalnih oblasti; glej 1. odstavek omenjenega člena 13).

⁽³⁾ Okvirni sklep Sveta 2006/783/PNZ z dne 6. oktobra 2006 o uporabi načela vzajemnega priznavanja odredb o zaplembi, UL L 328, 24.11.2006, str. 59–78.

⁽⁴⁾ COM(2010) 428 konč., poročilo Komisije na podlagi člena 22 Okvirnega sklepa Sveta 2006/783/PNZ z dne 6. oktobra 2006 o uporabi načela vzajemnega priznavanja odredb o zaplembi.

24. v tem pogledu podpira poziv Komisije državam članicam, naj ta sklep prenesejo v svojo zakonodajo;

25. soglaša s časovnim razporedom za pobude, ki jih Komisija namerava uresničiti na področju zaplomb, in meni, da je predlagano štiriletno obdobje (od letos do leta 2014) primerno referenčno obdobje za izvedbo programa;

26. meni, da je – zlasti v zvezi s pobudo, da bi do leta 2014 vzpostavili „urade za vrnitev premoženja“ – nujno, da regionalne in lokalne oblasti že od samega začetka ter na podlagi načel in meril, ki jih je treba določiti enotno v vsej Evropi, aktivno sodelujejo pri vzpostavljanju teh struktur prek formalnega sodelovanja, z lastnimi predstavniki in tako na politični kot na operativni ravni;

27. je trdno prepričan, da je treba regionalne in lokalne oblasti primerno vključiti v dve informativni dejavnosti, ki ju predvideva Komisija za leto 2013: razvoj „skupnih kazalnikov“ za ocenjevanje uspešnosti in rezultatov uradov ter pripravo „smernic za najboljše prakse“, da bi kriminalnim združbam preprečili, da bi se ponovno polastile odvzetega premoženja. Po mnenju Odbora je potrebno, da lokalne institucije v okviru formalnega partnerstva sodelujejo pri obeh pobudah že od začetka njihovega uresničevanja;

28. priporoča, naj zakonodajni predlog v postopku – še preden se oblikujejo druge rešitve – določi občino, na ozemlju katere je zaplenjeno premoženje, kot imetnico lastninske pravice, da bi tako opredelili trdno institucionalno izhodišče tudi za nadaljnje faze ponovne uporabe premoženja; v zvezi s tem Odbor podpira rešitve v smislu družbene koristnosti, kot je dodelitev združenjem in zadrugam, tudi ob upoštevanju, da lokalne skupnosti najdražje plačujejo ceno organiziranega kriminala in da družbena ponovna uporaba zaplenjenega premoženja pomeni jasno odškodninsko nadomestilo za skupnosti, ki jih ogroža ta resni problem; vztraja, da bi bilo koristno, če bi obstajalo trdno pravno izhodišče glede tega, kaj storiti z zaplenjeno lastnino, in poudarja, da bi bilo v primeru sprejemanja dodatnih ukrepov za okrepitev ali spremembe veljavnega pravnega okvira treba upoštevati tudi dejstvo, da tudi lokalne skupnosti močno prizadenejo dejavnosti organiziranega kriminala;

29. vendar poudarja, da je za praktično ponovno uporabo odvzetega premoženja treba vzporedno predvideti sredstva, da se omogoči dejanska uporaba tega premoženja, saj je pogosto v neuporabnem stanju.

Radikalizacija in rekrutiranje

ODBOR REGIJ

30. z zadovoljstvom ugotavlja, da je z ozirom na cilj 2 (Preprečevanje terorizma ter obravnavanje radikalizacije in rekrutiranja) v okviru ukrepa 1 (Usposabljanje skupnosti za preprečevanje radikalizacije in rekrutiranja) med drugim že določeno, da preprečevanje zahteva „tesno sodelovanje z organi lokalne uprave“, zaradi česar je neposredno vzajemno delovanje regionalnih in lokalnih oblasti v sporočilu že ustrezno obravnavano;

31. opozarja, da je treba upoštevati posebne oblike ogrožanja v primeru kršenja temeljnih pravic zaradi uvajanja nekaterih ukrepov, zlasti v boju proti terorizmu;

32. zato pozdravlja, da je ob (že za letos) načrtovani vzpostavitvi „omrežja EU za ozaveščanje o radikalizaciji“ predvideno sodelovanje Odbora regij, kar lahko omogoči izmenjavo izkušenj, znanja in najboljših praks za ozaveščanje o nevarnosti radikalizacije in razvoj komunikacijskih tehnik za boj proti širjenju miselnosti terorističnih skupin;

33. poudarja, da bi bila sestava mreže, kot je načrtovana – s prisotnostjo številnih akterjev, ki so v različnih vlogah močno vključeni v dejavnosti boja proti nezakonitostim – odlična osnova za praktično in trajnostno sodelovanje Odbora regij in Evropske komisije; tako bi bila stalen in neformalen forum za udeležene strani, ki bi jim omogočal predstavljati svoje ideje in tako spodbujati strateške razprave, kot tudi preizkusni kamen pilotnih pobud;

34. zato izraža namen, da konkretno sodeluje pri vzpostavitvi predvidenih spletnih forumov in konferenc v okviru EU, in poudarja, da je treba pravočasno vzpostaviti partnerstvo s takojšnjo operativno navezavo stikov med ustreznimi strukturami Odbora in Komisije;

35. nadalje poziva Komisijo, naj vzpostavi takšne operativne stike za razširitev partnerstva tudi pri organizaciji ministrske konference, načrtovane za leto 2012, in pripravo priročnika o ukrepih in koristnih izkušnjah, namenjenega podpori prizadevanjem držav članic: ti nadaljnji elementi partnerstva se lahko uporabijo za pripravo še bolj organiziranega sklopa skupnih pobud, ki bodo prispevale k temu, da bi državljanom EU omogočili ustrezno dožemanje močne zavezanosti lokalnih in regionalnih oblasti pri problematiki, ki je v sedanjem zgodovinskem trenutku tako velikega pomena.

36. ponuja podporo in sodelovanje pri opredeljevanju kritične infrastrukture v okviru preprečevanja terorističnih napadov.

Promet

ODBOR REGIJ

37. v zvezi s ciljem 2 meni, da je ukrep 3 (Zaščita prometa) posebno pomemben: v tem okviru ne pozdravlja samo namere o nadaljnjem razvoju ureditve EU za varnost letalskega in pomorskega prometa, temveč podpira tudi predlagano okrepitev dejavnosti Unije na področju kopenskega prometa;

38. zato tako glede lokalnega in regionalnega železniškega prometa kot železniškega prometa velike hitrosti soglaša, da bi kazalo vzpostaviti stalen odbor za varnost kopenskega prometa, v katerega bi morali biti zaradi objektivne operativne potrebe formalno vključeni predstavniki regionalnih in lokalnih oblasti v primernem, vendar po potrebi prilagodljivem razmerju glede na obravnavane zadeve;

39. meni namreč, da je nesporno dokazano, da dobro znani in številni varnostni problemi, povezani z železniškim prometom, zelo močno vplivajo na pravice lokalnih skupnosti do mobilnosti, zaradi česar je izjemno pomembno neposredno sodelovanje predstavnikov lokalnih institucij v organih na ravni EU, ki so dejavni na tem področju;

40. opozarja na številna kritična mnenja o uporabi evidenc podatkov o letalskih potnikih in poziva, naj se jih upošteva pri napovedani pripravi pravnega akta o zbiranju podatkov o letalskih potnikih.

Kibernetska kriminaliteta

ODBOR REGIJ

41. želi v zvezi z ukrepi v okviru cilja 3 (Zvišanje ravni varnosti v kibernetskem prostoru za državljane in podjetja) prevzeti pomembno vlogo pri ozaveščanju državljanov in lokalnih podjetij glede vedno večjih potreb po boju proti vse večjemu ogrožanju informacijskih sistemov in napadom nanje, pri čemer je treba upoštevati tudi nove prijeme, ki se uporabljajo v tovrstnih zločinih;

42. podpira močno zavezo pri pristopu k problemu, kot je razvidno iz sporočila, in se strinja z izhodiščno predpostavko, da je varnost računalniških omrežij ključni dejavnik za delovanje informacijske družbe. Ta računalniška omrežja so zlasti skoncentrirana na mestnih območjih, kjer so tudi njihova vozlišča. Odbor zato priporoča Komisiji, naj v sodelovanju z decentraliziranimi oblastmi sprejme podporne ukrepe za zaščito in delovanje vozlišč računalniških omrežij na mestnih območjih;

43. meni, da lahko sodeluje pri načrtovani krepitvi zmogljivosti EU za odzivanje na ta problem, ter poudarja, da je pomembno do leta 2013 v okviru obstoječih struktur vzpostaviti evropsko središče za kibernetsko kriminaliteto, ki bo tesno sodelovalo z evropskimi institucijami, kot so Evropska policijska akademija (CEPOL), Europol in Eurojust. Tudi Odbor bi lahko sodeloval pri bolj poglobljeni študiji izvedljivosti tega središča;

44. poudarja, da je vsekakor treba izboljšati znanje na tem področju na lokalni ravni, zato so potrebne ustrezne naložbe v usposabljanje v institucijah na tej ravni.

Upravljanje meja

ODBOR REGIJ

45. v zvezi s ciljem 4 (Povečanje varnosti z upravljanjem meja) predhodno poudarja pomen jasnega sklicevanja sporočila na „duh solidarnosti“ in „delitev odgovornosti“ (člen 80 PDEU), temeljni načeli učinkovitega pristopa k temu problemu, in izraža tudi željo, da se ti načeli udejanjita v konkretnih ukrepih v podporo državam članic in njihovih območij, ki imajo s tem največ težav;

46. nadalje opozarja, da je treba načelno čim bolj uskladiti nedvomno potrebo po krepitvi mehanizmov za boj proti

obstoječim problemom, ki se v zadnjem času še zaostrejejo, z vzporedno potrebo po učinkoviti zaščiti procesov čezmejnega sodelovanja s partnerji zunaj Evropske unije: v tem okviru očitnega medsebojnega dopolnjevanja obeh zahtev bo Odbor podpiral vsakršno dejavnost, ki bo prispevala k izboljšanju ravni izvrševanja obeh;

47. ob upoštevanju socialne razsežnosti vse močnejšega preseljevanja poudarja, da je nujno oblikovati politiko priseljevanja in azila, ki bo usklajena z regionalnimi in lokalnimi oblastmi in ki bo temeljila na spoštovanju človekovih pravic, solidarnosti in odgovornosti; zlasti je treba poudariti varstvo zasebnosti oseb, ki prečkajo meje. Hkrati pa je treba poudariti, da je treba več držav spodbuditi k temu, da sprejmejo več oseb in tako obvladajo demografski izziv krčenja števila evropskega prebivalstva in s tem tudi delovne sile;

48. v zvezi s sklopom predlaganih ukrepov o gibanju oseb na splošno poudarja, da spoštujejo sprejemljivo skupno integrirano merilo za posege, saj so usmerjeni k povečanju uporabe novih tehnologij za nadzor in varovanje meja (sistem Eurosur, v zvezi s katerim sporočilo med drugim primerno omenja poseben zakonodajni predlog v tekočem letu) in k boljšemu usklajevanju med državami članicami po zaslugi agencije Frontex, za katero sporočilo predvideva poseben ukrep za okrepitev zmogljivosti za upravljanje informacij;

49. poudarja, da morajo biti tudi novi ukrepi za varovanje meja (npr. telesni skenerji) pri osebnih kontrolah ustrezni in primerni glede na želen rezultat ter zagotavljati spoštovanje temeljnih pravic ljudi, zlasti z vidika človekovega dostojanstva, varstva zasebnosti in pravice do svobode gibanja; z vidika nedavnih dogodkov pozdravlja pobudo, da se za ves tovor uvede analiza tveganja. Te ukrepe je treba oblikovati tako, da bo v posameznih primerih mogoče ciljno uporabiti omejene tehnične možnosti kontrole, kljub temu pa zagotoviti hiter prevoz blaga, ki je pomemben za gospodarstvo.

Krize in katastrofe

ODBOR REGIJ

50. se v zvezi s ciljem 5 (Povečanje odpornosti Evrope na krize in nesreče) zavezuje, da bo podpiral vse pobude za evropski odziv na krize in katastrofe, ter meni, da lahko v skladu z navedbami v sporočilu – zaradi znanja in izkušenj, ki jih same po sebi imajo lokalne institucije, ki jih zastopa – učinkovito prispeva k ocenjevanju nevarnosti ali tveganj, organizacijskim vidikom dejavnosti ozaveščanja in operativnim ukrepi v zvezi z nesrečami;

51. v zvezi s tem poudarja tudi, da je pripravljen sodelovati pri izboljšanju usklajevanja in izmenjave informacij zlasti tudi na lokalni, regionalni in čezmejni ravni na področju varnosti reaktorjev in varstva prebivalstva pred nevarnostjo radioaktivnosti.

Finančna sredstva

ODBOR REGIJ

52. na koncu in ob upoštevanju že navedenega meni, da je temeljnega pomena, da sodelovanje Odbora v procesu izboljšanja notranje varnosti EU poteka z roko v roki s prilagajanjem zmogljivosti in znanja lokalnih in regionalnih oblasti. Zato so potrebne naložbe v nadaljnje raziskave in inovacije na področjih, kot so kibernetika varnost, forenzika, zaščita osnovne infrastrukture in varnost v mestih, in tudi podpora Komisije tem naložbam. Tako bo mogoče odgovoriti na povečano potrebo po soočanju z vse bolj specifičnimi in zapletenimi problemi;

53. zato izraža pripravljenost za sodelovanje v postopku pregleda finančnih instrumentov sektorja za notranje zadeve in varnost za obdobje po letu 2013 ter sodelovanje pri pripravi možnih instrumentov financiranja, tako da bi po zaslugi izkušenj, ki so jih na tem področju pridobile lokalne institucije, prispevali k zagotovitvi načrtovanja racionalnega in učinkovitega dodeljevanja sredstev.

V Bruslju, 1. julija 2011

Predsednica
Odbora regij
Mercedes BRESSO

Cena naročnine 2011 (brez DDV, skupaj s stroški pošiljanja z navadno pošto)

Uradni list EU, seriji L + C, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	1 100 EUR na leto
Uradni list EU, seriji L + C, papirna različica + letni DVD	22 uradnih jezikov EU	1 200 EUR na leto
Uradni list EU, serija L, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	770 EUR na leto
Uradni list EU, seriji L + C, mesečni zbirni DVD	22 uradnih jezikov EU	400 EUR na leto
Dopolnilo k Uradnemu listu (serija S – razpisi za javna naročila), DVD, ena izdaja na teden	Večjezično: 23 uradnih jezikov EU	300 EUR na leto
Uradni list EU, serija C – natečaji	Jezik(-i) v skladu z natečajem(-i)	50 EUR na leto

Naročilo na *Uradni list Evropske unije*, ki izhaja v uradnih jezikih Evropske unije, je na voljo v 22 jezikovnih različicah. Uradni list je sestavljen iz serije L (Zakonodaja) in serije C (Informacije in objave).

Na vsako jezikovno različico se je treba naročiti posebej.

V skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 920/2005, objavljeno v Uradnem listu L 156 z dne 18. junija 2005, institucije Evropske unije začasno niso obvezane sestavljati in objavljati vseh pravnih aktov v irščini, zato se Uradni list v irskem jeziku prodaja posebej.

Naročilo na Dopolnilo k Uradnemu listu (serija S – razpisi za javna naročila) zajema vseh 23 uradnih jezikovnih različic na enem večjezičnem DVD-ju.

Na zahtevo nudi naročilo na *Uradni list Evropske unije* pravico do prejemanja različnih prilog k Uradnemu listu. Naročniki so o objavi prilog obveščeni v „Obvestilu bralcu“, vstavljenem v *Uradni list Evropske unije*.

Prodaja in naročila

Naročilo na razne plačljive periodične publikacije, kot je naročilo na *Uradni list Evropske unije*, je možno pri naših komercialnih distributerjih. Seznam komercialnih distributerjev je na spletnem naslovu:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sl.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) nudi neposreden in brezplačen dostop do prava Evropske unije. To spletišče omogoča pregled *Uradnega lista Evropske unije*, zajema pa tudi pogodbe, zakonodajo, sodno prakso in pripravljalne akte za zakonodajo.

Za boljše poznavanje Evropske unije preglejte spletišče <http://europa.eu>

